

พ.ศ. 122568

ทรรชนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิก
สภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

วิเชียร มุลตะการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2560
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นายวิเชียร มุลตะกร แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร) (ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย)

..... กรรมการ
(ดร.สมศักดิ์ พรหมเดื่อ) (ผู้ทรงคุณวุฒิ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร युภาศ) (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เจริญศิริ) (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์) (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร युภาศ)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนิท ดีเมืองซ้าย)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่ ..... เดือน 23 เม.ย. 2560 พ.ศ. ....

ดิจิทัลเป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ชื่อเรื่อง : ทรรศนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหาร
ส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัย : วิเชียร มุลตะกร ปริญญา : ร.ป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์)

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยูภาส อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เจริญศิริ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับทรรศนะของประชาชนและเปรียบเทียบ
ทรรศนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล
หนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ และหมู่บ้านที่อาศัย
รวมทั้งศึกษาข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับทรรศนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของ
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 375 คน กำหนด
ขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ แล้วทำการสุ่มหากกลุ่มตัวอย่าง
อย่างเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม
มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .37 ถึง .83 และค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้
วิเคราะห์ข้อมูล ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ
สมมติฐาน ได้แก่ t - test (Independent Variables) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว
(One - Way ANOVA) F - test (Dependent Variables)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ทรรศนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิก
สภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า
โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบทรรศนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนา
ท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
จำแนกตามเพศ และอายุ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนจำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย พบว่า โดยรวมและทุกรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทรรศนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรสร้างความเข้าใจให้ประชาชนให้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่นให้มากขึ้น ควรมีการฝึกอบรมประชาชนให้ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น และควรสร้างจิตสำนึกการรักท้องถิ่นรวมทั้งเปิดโอกาสให้แก่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

TITLE : People's Attitude towards the Local Development Role of Council Member of Nongbon Sub - district Administrative Organization, Kosumphisai District, Mahasarakham Province.

AUTHOR : Wichain Multakorn   **DEGREE :** M.P.A. (Public Administration)

ADVISORS : Assoc. Prof. Dr. Yupaporn Yupas   Major Advisor

Asst. Prof. Dr. Witaya Charoensiri   Co - advisor

Asst. Prof. Dr. Pakdee Phosing   Co - advisor

RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY, 2017

ABSTRACT

The objectives of this research were study level of People's Attitude and Compare People's Attitude towards the Local Development Role of Council Member of Nongbon Sub-district Administrative Organization, Kosumphisai District, Mahasarakham Province classified by their gender, age and village residents. Suggestion about People's Attitude towards the Local Development Role of Council Member of Nongbon Sub - district Administrative Organization, Kosumphisai District, Mahasarakham Province. The sample is people who living in area of Nongbon Sub - district Administrative Organization, Kosumphisai District, Mahasarakham Province were 375 people. Was determine by Taro Yamane using Systematic Random Sampling. The research used questionnaire with the discrimination power between .37 to .83 and reliability at .97. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, t - test (Independent variables, one way ANOVA (F - test).

The research results were found as follows ; 1) The people's Attitude towards the Local Development Role of Council Member of Nongbon Sub - district Administrative Organization, Kosumphisai District, Mahasarakham Province as overall was at high level. 2) The results comparison the people in Nongbon Sub - district Administrative Organization, Kosumphisai District, Mahasarakham Province. Classified by gender and ages were found

that have significant no difference in the level of statistical significance level at .05. Classified by village residents was found that have significant difference in the level of statistical significance level at .05.3) Suggestion about People's Attitude towards the Local Development Role of Council Member of Nongbon Sub - district Administrative Organization, Kosumphisai District, Mahasarakham Province. Follows : Sub - district Administrative Organization should create the understanding for people to realize the importance of local developing more. Should be people training for provide knowledge and understanding about local development. Should create local awareness give the opportunity for people has to be participating in local development.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะผู้ศึกษาได้รับความกรุณาช่วยเหลืออย่างค้ำจุนจาก รองศาสตราจารย์ ดร.บุภาพร บุภาส อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และคณาจารย์ประจำสาขาสาขาวิชา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ ทุกท่านที่ให้ความรู้ให้คำปรึกษาให้คำชี้แนะแนวทาง ตลอดจนข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้การศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าวิจัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้คำแนะนำให้ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะ จนการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ นายวัชรกร วิชาโคตร ตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย นายวินัย แสงกล้า อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และนายอาทิตย์ อาจหาญ อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง เครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล และข้อแนะนำในการศึกษา

ขอขอบพระคุณ ประชาชนชาวตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิเชียร มุลตะกร

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทคัดย่อ	ค
ABSTRACT	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญตารางภาคผนวก	ท
สารบัญแผนภาพ	ฒ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่ได้รับ	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น	7
แนวความคิดเกี่ยวกับทฤษฎี	13
แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาท	19
แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนา	32
แนวความคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล	44
บริบทองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอ โกล้อมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	58
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	72
กรอบแนวคิดในการวิจัย	77

หัวเรื่อง	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	78
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	78
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	80
การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ	80
การเก็บรวบรวมข้อมูล	82
การวิเคราะห์ข้อมูล	82
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	83
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	85
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	85
ลำดับชั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	85
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	86
บทที่ 5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	113
สรุปผลการวิจัย	113
อภิปรายผลการวิจัย	115
ข้อเสนอแนะ	117
บรรณานุกรม	119
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	127
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์ค่า IOC ของเครื่องมือ	136
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ	139
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์	142
ประวัติผู้วิจัย	148

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนประชากรในตำบลหนองบอน 60
2	แสดงพื้นที่ทำการเกษตร 60
3	แสดงพื้นที่สาธารณประโยชน์ 61
4	แสดงรายชื่อสถานศึกษาพร้อมจำนวนนักเรียนและบุคลากรผู้สอน 62
5	แสดงประเภทสถานพยาบาล 63
6	แสดงจำนวนเส้นทางการคมนาคม 64
7	แสดงจำนวนครัวเรือนที่ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำแต่ละประเภท 64
8	แสดงอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ อบต.หนองบอนที่มีอยู่จริง 65
9	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างแต่ละหมู่บ้าน 79
10	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม 86
11	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาท การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน 88
12	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาท การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเศรษฐกิจ และสังคม จำแนกเป็นรายข้อ 89
13	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาท การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านโครงสร้างพื้นฐาน จำแนกเป็นรายข้อ 90
14	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาท การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านแหล่งน้ำ จำแนกเป็นรายข้อ 91

- 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาท
การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสาธารณสุข
จำแนกเป็นรายชื่อ 92
- 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาท
การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการศึกษา, ศาสนาและวัฒนธรรม
จำแนกเป็นรายชื่อ 93
- 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาท
การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จำแนกเป็นรายชื่อ 94
- 18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาท
การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการเมือง, การบริหาร
จำแนกเป็นรายชื่อ 95
- 19 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่น
ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ
โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน 96
- 20 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่น
ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอายุ
โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน 97

21	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่น ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน	98
22	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาท การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย ด้านเศรษฐกิจและสังคม	100
23	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาท การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	101
24	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาท การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย ด้านแหล่งน้ำ	103
25	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาท การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย ด้านสาธารณสุข	104
26	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาท การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัยจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย ด้านการศึกษา, ศาสนา และวัฒนธรรม	106

27	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่พรรณณะของประชาชนต่อบทบาท การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	108
28	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่พรรณณะของประชาชนต่อบทบาท การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย ด้านการเมือง, การบริหาร	109
29	ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพรรณณะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนา ท้องถิ่น ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	111

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางที่

หน้า

- 1 การหาผลรวม และค่า IOC ทรศนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนา
ท้องถิ่น ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม 137
- 2 ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ 140

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่

หน้า

1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	77
---	----------------------------	----

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญญภาพ

ภาพที่

หน้า

- 1 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลตาม พ.ร.บ. สภาตำบลและ
อบต. พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 50

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้กำหนดบทบาทของการปกครองท้องถิ่นมาตรา 281 ภายใต้อำนาจรัฐต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนรวมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ย่อมมีสิทธิจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติการปกครองส่วนท้องถิ่นหรือการปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครอง โดยใช้หลักการกระจายอำนาจ คือ รัฐมอบอำนาจให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นรับไปบริหารโดยให้ประชาชนปกครองกันเอง (โกวิท พวงงาม, 2546 : 10)

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรประชาธิปไตยระดับฐานราก ที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด เข้าใจถึงปัญหาความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดีสามารถแก้ปัญหาสนองความต้องการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพบริหารงาน โดยนักการเมืองระดับท้องถิ่นที่ประชาชนมีส่วนเลือกตั้งผู้แทนของตนเอง หรือสมัครรับเลือกตั้งเข้าไปเป็นผู้บริหารตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่รัฐกระจายอำนาจทางการเมืองให้อิสระในการใช้อำนาจบริหารท้องถิ่นของตนเองประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสได้เรียนรู้มีความเข้าใจในสิทธิเสรีภาพความเสมอภาคมีส่วนร่วม ทั้งการเลือกและการบริหารในระบบการเมืองของพรรคการเมืองด้วยการแสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วมในการจัดตั้งองค์กรชุมชนและกลุ่มและกลุ่มผลประโยชน์ นอกจากนี้ยังสามารถกำหนดนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองให้สามารถพึ่งพาตนเองได้มีความเข้มแข็งเจริญก้าวหน้าทั้งด้านการปกครองการเมืองเศรษฐกิจและสังคมทำให้ประชาชนอยู่ดีมีสุขมีงานทำมีรายได้มีธุรกิจมีเงินออมมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีการศึกษาที่ดี และพอเพียงตลอดจนครอบครัวมีความอบอุ่น (ชวงส์ ฉายะบุตร, 2539 : 194)

องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยของชุมชนจัดบริการที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของครัวเรือนตั้งแต่เรื่องรักษาความสะอาดเก็บขยะจัดการศึกษาควบคุมการค้าเงินกิจกรรมอันอาจก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญในชุมชนไป

จนถึงการดูแลซ่อมบำรุงรักษาถนนประปาชุมชนสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น หากแต่ องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีความรู้ความสามารถ และเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนก็จะช่วยให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถวิเคราะห์ ปัญหาของชุมชนได้อย่างรอบคอบมากยิ่งขึ้น และจัดสรรเงินงบประมาณท้องถิ่น ไปใช้ในการจัดบริการด้านต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วนสมดุลเป็นประโยชน์ต่อชุมชนมากยิ่งขึ้น โดยมีโครงสร้างการบริหารงานแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายการเมือง และฝ่ายประจำ กล่าวคือ ฝ่ายการเมืองประกอบด้วย 1) สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้รับเลือกตั้งจากประชาชนหมู่บ้านละ 2 คน 2) นายกององค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง ซึ่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นับมีความสำคัญต่อการปกครองท้องถิ่น เนื่องจากจะเป็นตัวกลางระหว่างประชาชนและหน่วยงานราชการในการประสานงาน เพื่อการพัฒนา และแก้ไขปัญหาท้องถิ่น ตรวจสอบการบริหารงานต่าง ๆ ของฝ่ายบริหาร เช่น การพิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบล การยื่นญัตติต่าง ๆ การอภิปราย เป็นตัวกลางในการรับฟังปัญหาและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเพื่อการพัฒนาและแก้ปัญหาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ซึ่งนำไปสู่ชุมชนที่เข้มแข็งต่อไป (ชเนศวร์ เจริญเมือง. 2542 : 165)

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานสำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศเป็นหน่วย การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด มีบทบาทในการส่งเสริม ความเป็นอยู่และพัฒนาท้องถิ่นในทุก ๆ ด้าน และเนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มาจากการเลือกตั้ง ของคนในท้องถิ่นสมาชิกที่ได้รับเลือกก็เป็นคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งมีความเข้าใจปัญหาของ ท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบล จึงต้องมีขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อตอบสนองนโยบายกระจายอำนาจ และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นการบริหารงาน เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในด้านต่าง ๆ ดังนั้น การที่จะให้องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นส่วน สำคัญ ก็คือ บุคลากรขององค์การ ซึ่งก็คือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่จะต้องมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่อย่างมาก จึงจะสามารถทำให้การพัฒนาเป็นไปตาม ความต้องการของท้องถิ่นอย่างถูกต้องและตรงทิศทางจากเหตุผล ดังกล่าว การปฏิบัติงานของ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องที่สำคัญในการดำเนินงานการปฏิบัติงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นสิ่งที่สำคัญในการปกครองแบบกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น (โกวิท พวงงาม. 2543 : 171)

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับทรรศนะของประชาชน ที่มีต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่น ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ในด้านการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ ในการให้บริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ประชาชนในท้องถิ่นควรได้รับจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเอง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทรรศนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบทรรศนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ และหมู่บ้านที่อาศัย
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

สมมุติฐานการวิจัย

1. ทรรศนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง
2. ประชาชนที่มีเพศ อายุ และหมู่บ้านที่อาศัย ต่างกันมีทรรศนะต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ทรรศนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการวิจัย คือ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 11 หมู่บ้าน

2. ขอบเขตด้านตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่

2.1.1 เพศ

2.1.2 อายุ

2.1.3 หมู่บ้านที่อาศัย

2.2 ตัวแปรตาม คือ ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 7 ด้าน (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542) ประกอบด้วย

2.2.1 ด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.2.2 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

2.2.3 ด้านแหล่งน้ำ

2.2.4 ด้านสาธารณสุข

2.2.5 ด้านการศึกษา, ศาสนา และวัฒนธรรม

2.2.6 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.2.7 ด้านการเมือง, การบริหาร

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่มีชื่อในสำนักทะเบียนท้องถิ่นอำเภอโกสุมพิสัย จำนวนผู้ใช้สิทธิ 5,967 คน จาก 11 หมู่บ้าน (สำนักทะเบียนอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. 2556 : 1)

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 375 คน โดยใช้สูตรการกำหนดขนาดของ Taro Yamane (1973 : 727)

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาของการศึกษาระหว่างเดือน มกราคม ถึงเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2559

นิยามศัพท์เฉพาะ

พรรณนะ หมายถึง ความเชื่อที่แสดงออกตามที่เห็น ที่รู้ หรือที่คิด เป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยการพูด หรือการเขียน โดยอาศัยพื้นฐานด้านความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมในที่นี้ หมายถึง พรรณนะของประชาชนองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอนที่มีต่อบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และมีชื่อในสำนักทะเบียนท้องถิ่น อำเภอโกสุมพิสัย ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

บทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการงาน โดยตรง และงานพิเศษที่ควรจะต้องกระทำ หรือพฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ ว่าต้องปฏิบัติอย่างไรเป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคน หรือสังคมในที่นี้ หมายถึง บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ในการพัฒนาท้องถิ่นจำนวน 7 ด้าน ได้แก่

1. ด้านเศรษฐกิจ และสังคม หมายถึง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการส่งเสริมกลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญา และกิจกรรมในท้องถิ่นส่งเสริมการจัดสวัสดิการ แก่เด็ก ผู้สูงอายุ สตรี และผู้ด้อยโอกาส
2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน หมายถึง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาด้านถนนหนทาง รางระบายน้ำ และไฟฟ้าในเขตตำบลอย่างทั่วถึง
3. ด้านแหล่งน้ำ หมายถึง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อการเกษตร และน้ำอุปโภค บริโภคอย่างเพียงพอ
4. ด้านสาธารณสุข หมายถึง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับสาธารณสุขมูลฐาน การควบคุมและป้องกันโรค และการส่งเสริมสุขภาพประชาชน
5. ด้านการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หมายถึง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการส่งเสริมการจัดศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อเด็กและเยาวชนการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และการศาสนาให้คงอยู่ตลอดไป

6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การรักษาพื้นที่ป่าสาธารณประโยชน์ การจัดการปัญหาขยะมูลฝอย

7. ด้านการเมืองและการบริหาร หมายถึง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีบทบาทในการส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจกับประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับสิทธิ และหน้าที่ของประชาชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทั้งด้านปริมาณและคุณภาพที่ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น โดยการวางแผนล่วงหน้าในการใช้ทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรธรรมชาติในด้านต่าง ๆ และต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้การพัฒนานั้นไปสู่ความสำเร็จในเรื่องนั้น ๆ ในที่นี้ หมายถึง การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

บทบาทการพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การแสดงออก หรือการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่รับผิดชอบ และการปฏิบัติตามตำแหน่งตามสถานภาพที่ตนเองเป็นอยู่ เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพที่ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้นในที่นี้ หมายถึง บทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มาจากการเลือกตั้ง หมู่บ้านละ 2 คน

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ในที่นี้ หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ประโยชน์ที่ได้รับ

ผลของการวิจัยสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม และเพื่อให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
2. แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ
3. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท
4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา
5. แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
6. บริบทองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

1. ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

ได้มีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นไว้พอสรุปได้ ดังนี้

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2535 : 11) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้ จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่น โดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์การนี้จัดตั้ง และถูกควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง

อุทัย หิรัญโต (2523 : 4 ; อ้างถึงใน โกวิทย์ พวงงาม. 2546 : 21) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครอง

และดำเนินกิจการบางอย่างโดยดำเนินการกันเอง เพื่อบำบัดความต้องการของตนการบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การ มีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมด หรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสมจะปราศจากการควบคุมของรัฐหาได้ไม่ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

Wit (1967 : 101 - 103 ; อ้างถึงใน Choowong Chayabutra. 1997 : 14) นิยามว่าการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน ดังนั้นการบริหารการปกครองท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลางมีอำนาจในการตัดสินใจ และบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

Montagu (1984 : 574 ; อ้างถึงใน โกวิท พวงงาม. 2546 : 1) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครอง ซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่น ได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระ เพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่นมีอำนาจอิสระ พร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้ โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลาง หรือภูมิภาค แต่ทั้งนี้ หน่วยการปกครองท้องถิ่นยังคงอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ ไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

Robson (1953 : 574 ; อ้างถึงใน Choowong Chayabutra. 1997 : 15) นิยามว่าการปกครองท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครอง ซึ่งรัฐได้จัดตั้งขึ้นและให้มีอำนาจปกครองตนเอง (Autonomy) มีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Right) และต้องมียุติธรรมที่จำเป็นในการปกครอง (Necessary Organization) เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้สมความมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

จากนิยามต่าง ๆ ข้างต้น สามารถประมวลได้เป็นหลักการปกครองท้องถิ่นในสาระสำคัญ ดังนี้ (โกวิท พวงงาม. 2546 ก : 21 - 22)

1. การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากร หรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นของไทย

จัดเป็นกรุงเทพมหานคร เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยา ตามเหตุผลดังกล่าว

2. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอควร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ก็จะกลายสภาพเป็นรัฐอธิปไตยเองเป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐบาลอำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะความเจริญ และความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสิ่งสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใด จึงจะเหมาะสม

3. หน่วยการปกครองท้องถิ่น จะต้องมีสถิติตามกฎหมายที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สถิติตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.1 หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ขององค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่ และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับสุขาภิบาล เป็นต้น

3.2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณ เพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

4. มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหาร และการปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่น จัดแบ่งเป็นสองฝ่าย คือ องค์กรฝ่ายบริหาร และองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครองท้องถิ่น แบบเทศบาล จะมีคณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหาร และสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ หรือในแบบมหานคร คือ กรุงเทพมหานคร จะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหารสภากรุงเทพมหานครจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

5. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น จากแนวความคิดที่ว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น ที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ไขของตนเองอย่างแท้จริง หน่วยการปกครองท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงาน เพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชน และอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนั้นยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบ และกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย

2. องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

ระบบการปกครองท้องถิ่น จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการ (Choowong Chayabutra. 1997 : 19 - 20) คือ

2.1 สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้น จะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่า ประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

2.2 พื้นที่และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชน จึงได้มีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติ โดยองค์การอาหารและเกษตร แห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรม (UNESCO) องค์การอนามัยโลก (WHO) และสำนักกิจการสังคม (Bureau of Social Affairs) ได้ให้ความเห็นว่า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริการและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ ควรมีประชากรประมาณ 50,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่จะต้องพิจารณาคือ เช่น ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้และบุคลากร เป็นต้น

2.3 การกระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมือง และการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

2.4 องค์การนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลาง หรือรัฐบาลแห่งชาติ มีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎ ข้อบังคับ ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้น ๆ

2.5 การเลือกตั้ง สมาชิกองค์การ หรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน โดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

2.6 อิสระในการปกครองท้องถิ่น สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการภายในขอบเขตของกฎหมาย โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสาย การบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ

2.7 งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

2.8 การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยส่วนรวม โดยการมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้มิได้ หมายความว่า มีอิสระเต็มที่ทีเดียว หมายความว่าเฉพาะอิสระในการดำเนินการเท่านั้น เพราะมีฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตยไป

3. วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

3.1 ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ทั้งทางด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

3.2 เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3.3 เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษา การปกครองระบอบประชาธิปไตย แก่ประชาชน

4. ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

4.1 การปกครองท้องถิ่น ถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้ แก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมือง อันจะนำมาสู่ความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย

4.2 การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล

4.3 การปกครองท้องถิ่น จะทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่นประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหาลงท้องถิ่นของตน

4.4 การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ

4.5 การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารของประเทศ

ในอนาคต

4.6 การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง

5. หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยการปกครองท้องถิ่น

หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยการปกครองท้องถิ่น ควรจะต้องพิจารณาถึงกำลังเงิน กำลังงบประมาณ กำลังคน กำลังความสามารถของอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และหน้าที่ความรับผิดชอบควรเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากเกินกว่าภาระหรือเป็นนโยบาย ซึ่งรัฐบาลต้องการความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งประเทศ ก็ไม่ควรมอบให้ท้องถิ่นดำเนินการ เช่น งานทะเบียนที่ดิน การศึกษาในระดับอุดมศึกษา

การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นดำเนินการมีข้อพิจารณาดังนี้

5.1 เป็นงานที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น และงานที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน ได้แก่ การจัดทำถนน สะพาน สวนหย่อม สวนสาธารณะ การกำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น

5.2 เป็นงานที่เกี่ยวกับการป้องกันภัย รักษาความปลอดภัย เช่น งานดับเพลิง

5.3 เป็นงานที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคม ด้านนี้มีความสำคัญต่อประชาชนในท้องถิ่นมาก เช่น การจัดให้มีหน่วยบริการทางสาธารณสุข จัดให้มีสถานสงเคราะห์เด็กและคนชรา เป็นต้น

5.4 เป็นงานที่เกี่ยวกับการพาณิชย์ท้องถิ่น เป็นงานที่หากปล่อยให้ประชาชนดำเนินการเองอาจไม่ได้รับผลดีเท่าที่ควรจะเป็น จัดให้มีโรงรับจำนำ การจัดตลาดและงานต่าง ๆ ที่มีรายได้ โดยสามารถเรียกค่าบริการจากประชาชน

กล่าวโดยสรุป แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นต้องมีสถานะตามกฎหมาย มีพื้นที่ที่ปกครองได้อย่างทั่วถึง มีอำนาจและหน้าที่ปกครองตนเองภายใต้การกำกับควบคุมดูแลของรัฐ และเป็นองค์การนิติบุคคล มีการเลือกตั้ง และมีอิสระในการปกครองท้องถิ่นแต่อยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐ เพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยส่วนรวม โดยการมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้มิได้ หมายความว่า มีอิสระเต็มที่ทีเดียว หมายความว่า เฉพาะอิสระในการดำเนินการเท่านั้น เพราะมิฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตยไป

แนวคิดเกี่ยวกับทรรศนะ

1. ความหมายของทรรศนะ

ได้มีผู้ศึกษาและนักวิชาการหลายท่าน ให้ความหมายของคำว่า ทศนะ หรือความคิดเห็นไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 234) ได้ให้ความหมายของคำว่า ทรรศนะ หมายถึง ความเห็น การเห็น สิ่งที่เห็น เครื่องรู้เห็น การแสดง ส่วนความคิดเห็นนั้น หมายถึง ข้อวินิจฉัย หรือความเชื่อที่แสดงออกตามทีเห็น ที่รู้ หรือที่คิด

ฉัตยาพร เสมอใจ และมัทนียา สมมิ (2545 : 77) กล่าวว่า ทรรศนะ หมายถึง ความโน้มเอียงที่บุคคลเรียนรู้ เพื่อให้มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับลักษณะที่พึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยทัศนคติของบุคคลจะสะท้อนมุมมองที่เขามีต่อสภาพแวดล้อม ขณะเดียวกันทัศนคติ ก็จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและการแสดงออกของบุคคล

คารณี พาลุสุข และสุรเสกข์ พงษ์หาญยุทธ (2545 : 38) กล่าวถึง ลักษณะของทรรศนะ เป็น 5 ข้อ ดังนี้

1. ทรรศนะ เป็นปฏิกิริยาที่คนแต่ละคนมีต่อสิ่งต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งหมายความว่า เป็นความเกี่ยวข้องของคนเราที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นอะไรก็ตาม เช่น สถานการณ์ สิ่งของ บุคคล
2. ทรรศนะ เป็นผลของการประเมินค่าที่คนเรามีต่อวัตถุ ซึ่งการประเมินค่านี้จะออกมาในทิศทางใดก็ได้ คือ สอดคล้องกับความ โอนเอียงของบุคคลนั้น ๆ ที่มีอยู่เดิม หรือตรงกันข้ามแนวโน้มที่จะตอบสนองของแต่ละบุคคล ออกมาในรูปของการเห็นด้วย - ไม่เห็นด้วย ดี - เลว บวก - ลบ ฯลฯ
3. ทรรศนะของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ในสังคมนั้น จะเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ การเรียนรู้จากประสบการณ์ของบุคคล ซึ่งไม่หยุดนิ่ง เมื่อสถานการณ์ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไป แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงทางทรรศนะก็มีความเป็นไปได้
4. ทรรศนะบางอย่างที่มีความมั่นคง (Intensity) คือ ความแน่นอนของทรรศนะต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในระดับสูง และยากที่จะเปลี่ยนแปลง
5. คนเราสามารถมีทรรศนะต่อเรื่องต่าง ๆ ได้เป็นร้อยเป็นพันเรื่อง

ปิยธิดา ค้ายพงษ์พันธ์ (2545 : 10) กล่าวว่า ทรรศนะ หมายถึง ความรู้สึก นึกคิด ที่เกิดจากการประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือวัตถุใดวัตถุหนึ่งของบุคคล อันมีแนวโน้มที่จะทำให้บุคคล แสดงปฏิกิริยา หรือพฤติกรรมต่อสิ่งนั้น ๆ ในลักษณะสนับสนุน หรือปฏิเสธ

หลวงวิเชียร แพทยาคม (2509 : 102 - 103 ; อ้างถึงใน ทศพร เคนวรีชัย, 2544 : 5) กล่าวว่า ความคิดเห็น (Opinion) กับทัศนคติ (Attitude) มักจะถูกใช้สลับกันได้เสมอ ทัศนคตินี้มักจะ หมายถึง ความพยายามที่จะทำ (Intention to Act) ซึ่งจะเกี่ยวข้องอย่างมากกับอุปนิสัย และพฤติกรรมส่วน ความคิดเห็นเป็นเพียงคำพูดและเครื่องหมาย แต่ทุกคราวที่พูดถึงการทดสอบทัศนคติ มักจะเผย ถึงความคิดเห็นด้วย

กฤษณี มหาวิทยาลัย (2531 : 38) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกด้านความรู้สึก ต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด เป็นความรู้สึกเชื่อถือที่ไม่อยู่บนความแน่นอน หรือความจริงแต่ขึ้นกับจิตใจ บุคคลจะแสดงออกได้ง่าย โดยการแสดงเหตุผลสนับสนุน หรือปกป้องความคิดนั้นความคิดเห็น บางอย่างเป็นเหตุเป็นผลของการแปลความหมายของข้อเท็จจริง ซึ่งขึ้นกับคุณสมบัติประจำตัว ของแต่ละบุคคล เช่น ด้านความรู้ ประสบการณ์ในการทำงาน สภาพแวดล้อม ฯลฯ และมีอารมณ์ เป็นส่วนประกอบ การแสดงความคิดเห็นนี้อาจได้รับการยอมรับ หรือปฏิเสธจากคนอื่น ๆ ก็ได้

จิรายุ ทรัพย์สิน (2540 : 16) ได้สรุปความหมาย ของความคิดเห็นไว้ว่าความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่แสดงออกมา เพื่อให้ผู้อื่นได้สามารถที่จะเรียนรู้ ตลอดจน สามารถที่จะประเมินค่าในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือประเด็นใดประเด็นหนึ่งการลงความเห็นอาจจะ เป็นไปในลักษณะเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยก็ได้ อันเนื่องจากสถานการณ์ สิ่งแวดล้อม การติดต่อกับภายนอกการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ และการพบปะสังสรรค์

สมยศ อักษร (2546 : 13) ได้สรุปความคิดเห็นว่า เป็นการแสดงออกของบุคคล หรือกลุ่มคนทางด้านความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นความรู้สึกเชื่อถือที่ไม่อยู่บนความแน่นอน หรือความจริง แต่ขึ้นอยู่กับจิตใจด้วยการพูด หรือการเขียน โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ ในการทำงาน การติดต่อระหว่างบุคคล หรือกลุ่มคน สภาพแวดล้อมและมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ ที่สำคัญ ซึ่งการแสดงความคิดเห็นนี้อาจจะได้รับการยอมรับ หรือปฏิเสธจากคนอื่นได้ ความคิดเห็นนี้ จึงไม่ถาวรและมีการเปลี่ยนแปลงได้โดยง่าย ในบางสถานการณ์ความคิดเห็นจะอยู่ในลักษณะ เห็นด้วยมาก หรือเห็นด้วยน้อย

พิชัย คุ่มหรั่ง (2541 : 17) ได้สรุปว่า ความคิดเห็น คือ การแสดงออกของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งใดโดยเฉพาะด้วยการพูด การเขียน ซึ่งในการแสดงออกนี้จะต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์ และพฤติกรรมระหว่างบุคคล เป็นเครื่องช่วยในการพิจารณา และประเมินค่าก่อนที่จะมีการตัดสินใจแสดงออก ซึ่งการแสดงออกความคิดเห็นนี้อาจจะเป็นไปในทางเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ในบางสภาพการณ์ความคิดเห็นอาจจะอยู่ในลักษณะเห็นด้วยมาก หรือเห็นด้วยน้อยก็ตาม

Isaak (1981 : 203) ให้ความหมายว่า ความคิดเห็น คือ การแสดงออกทางคำพูด หรือคำตอบที่บุคคลได้แสดงออกต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยเฉพาะจากคำถามที่ได้รับต่างๆ ไป ซึ่งปกติแล้วความคิดเห็นต่างจากเจตคติจะเป็นเรื่องทั่วไป ซึ่งมีความหมายกว้างกว่า

Best (1977 : 169) กล่าวว่า ความคิดเห็น คือ การแสดงออกในด้านความเชื่อและความรู้สึกของแต่ละบุคคล โดยคำพูดที่นำไปสู่การคาดคะเน หรือการแปรผลในพฤติกรรมหรือเหตุการณ์

Engle and Snellgrove (1969 : 593) ได้ให้คำนิยามว่า ความคิดเห็น หรือการแสดงออกทางด้านเจตคติที่ออกมาเป็นคำพูดเป็นการสรุปโดยลงความเห็น โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ที่มีอยู่เดิม

สรุป ทรรศนะ หรือความคิดเห็น คือ ความเชื่อที่แสดงออกตามที่เห็น ที่รู้ หรือที่คิด เป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยการพูด หรือการเขียน โดยอาศัยพื้นฐานด้านความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อม ความคิดเห็นอาจได้รับการยอมรับ หรือปฏิเสธจากผู้อื่น ได้เห็นได้ว่า การแสดงออกซึ่งความรู้สึกเกิดจากการเรียนรู้ ตลอดจนความสามารถในการประเมินสถานการณ์ อาจจะเป็นไปในทางเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย อาจเกิดจากการเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ ความรู้ความสามารถ

2. ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็น

มีผู้อธิบายปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็น ไว้ดังนี้

ปริดา ชิตทรงสวัสดิ์ (2538 : 17 ; อ้างถึงใน อุทิศ แก้วขาว. 2543 : 13) ได้สรุปปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็น ดังนี้ ความคิดเห็นเป็นเรื่องของแต่ละบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่จำเป็นต้องคล้ายกัน หรือเหมือนกันเสมอไป ซึ่งดังนี้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานของแต่ละบุคคลที่ได้รับอิทธิพล ต่อการแสดงออกในเรื่องนั้น ๆ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็นไว้พอสรุป ได้ดังนี้

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย (Genetic and Physiological Factors)

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านพันธุกรรมจะมีผลต่อระดับความก้าวร้าวของบุคคล และจะมีผลต่อการศึกษา

ทัศนคติ หรือความคิดเห็นของบุคคลนั้น ๆ ได้ ส่วนปัจจัยด้านสรีระ เช่น อายุ ความเจ็บป่วย และผลที่เกิดจากการใช้ยาเสพติดจะมีผลต่อความคิดเห็นและทัศนคติของบุคคล

2. ประสบการณ์ของบุคคล โดยตรง (Direct Personal Experience) คือ บุคคลได้รับความรู้สึกและความคิดต่าง ๆ จากประสบการณ์โดยตรง เป็นการกระทำหรือได้พบเห็นต่อสิ่งต่าง ๆ โดยตนเองทำให้เกิดทัศนคติ หรือความคิดเห็นจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ

3. อิทธิพลจากครอบครัว (Parental Influence) เป็นปัจจัยบุคคล เมื่อเป็นเด็กจะได้รับอิทธิพลจากการเลี้ยงดูอบรมของพ่อแม่และครอบครัว

4. ทัศนคติและความคิดเห็นต่อกลุ่ม (Group Determinants of Attitude) เป็นปัจจัย ที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็น หรือทัศนคติของแต่ละบุคคล เนื่องจากบุคคลต้องมีสังคมและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้นความคิดเห็นและทัศนคติต่าง ๆ จะได้รับการถ่ายทอดและมีแรงกดดันจากกลุ่ม

5. สื่อมวลชน (Mass Media) คือ สิ่งต่างๆ ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเรา ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคล

จำเรียง ภาพจิตร (2536 : 2548) ได้สรุปปัจจัยที่ก่อให้เกิดความคิดเห็นว่าขึ้นอยู่กับกลุ่มทางสังคมในหลายประการ คือ

1. ภูมิหลังทางสังคม หมายถึง กลุ่มคนที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน โดยทั่วไปจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไปด้วย เช่น ความคิดเห็นระหว่างผู้เยาว์กับผู้สูงอายุ ชาวเมืองกับชาวชนบท เป็นต้น

2. กลุ่มอ้างอิง หมายถึง การที่คนเราจะคบหาสมาคมกับใคร หรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้แก่ผู้ใด หรือการกระทำที่คำนึงถึงอะไรบางอย่างร่วมกัน หรืออ้างอิงกันได้ เช่น ประกอบอาชีพเดียวกัน การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสมาคมเดียวกัน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ย่อมมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นด้วย

3. กลุ่มกระตือรือร้น หรือกลุ่มเฉื่อยชา หมายถึง การกระทำใดที่ก่อให้เกิดความกระตือรือร้น เป็นพิเศษอันจะก่อให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ขึ้นมาได้ ย่อมส่งผลต่อการจงใจให้บุคคลที่เป็นสมาชิกเหล่านั้น มีความคิดเห็นที่คล้อยตามได้ ไม่ว่าจะให้คล้อยตามในทางที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตามในทางตรงกันข้ามกลุ่มที่เฉื่อยชา ก็จะไม่มีอิทธิพลต่อสมาชิกมากนัก

กิตติ สุทธิสัมพันธ์ (2542 : 12 - 13) ได้สรุปปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล ซึ่งทำให้บุคคลแต่ละคนแสดงความคิดเห็นที่อาจเหมือนกัน หรือแตกต่างกันออกไป คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่

1.1 ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย คือ เพศ อวัยวะ ความครบถ้วนสมบูรณ์ของอวัยวะต่าง ๆ คุณภาพสมอง

1.2 ระดับการศึกษา การศึกษามีอิทธิพลต่อการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น และศึกษาทำให้บุคคลที่มีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น และคนที่มีความรู้มาก มักจะมีความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล

1.3 ความเชื่อ ค่านิยม และเจตคติของบุคคลต่อเรื่องต่าง ๆ ซึ่งอาจจะได้จากการเรียนรู้กลุ่มบุคคลในสังคม หรือจากการอบรมสั่งสอนของครอบครัว

1.4 ประสบการณ์ เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจในหน้าที่ และความรับผิดชอบต่องาน ซึ่งส่งผลต่อความคิดเห็น

2. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่

2.1 สื่อมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นของบุคคลเป็นการได้รับรู้ข่าวสาร ข้อมูลต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล

2.2 กลุ่ม และสังคมที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคล เพราะเมื่อบุคคลอยู่ในกลุ่มใด หรือสังคมใด ก็จะยอมรับและปฏิบัติตามเกณฑ์ของกลุ่ม หรือสังคมนั้น ซึ่งทำให้บุคคลนั้น มีความคิดเห็นไปตามกลุ่ม หรือสังคมที่อยู่

2.3 ข้อเท็จจริงในเรื่องต่าง ๆ หรือสิ่งต่าง ๆ ที่บุคคลแต่ละคนได้รับทั้งนั้น เพราะข้อเท็จจริงที่บุคคลได้รับแตกต่างกัน ก็จะมีผลต่อการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

สรุปได้ว่าแต่ละบุคคลได้ให้แนวความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น มีลักษณะคล้ายคลึง และไปในทำนองเดียวกัน ปัจจัยเหล่านี้ทำให้ความคิดเห็นของบุคคลเหมือนกันหรือแตกต่างกันออกไป เพราะบุคคลแต่ละบุคคลย่อมจะได้รับมาลักษณะที่เหมือนกัน หรือแตกต่างกัน ซึ่งปัจจัยด้านคุณสมบัติประจำตัว หรือปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ และสั่งสมจนกลายเป็นลักษณะของบุคคล

3. การวัดความคิดเห็น

มีผู้อธิบายการวัดความคิดเห็น ไว้ดังนี้

วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ (2545 : 102 - 117) อธิบายว่า การวัดเจตคติ หรือทัศนคติ หรือความคิดเห็นที่นิยมที่ใช้อย่างแพร่หลายมี 4 วิธี คือ

1. วิธีแบบสเกลวัดความต่างทางศัพท์ (S - D Scale = Semantic Differential Scale) เป็นวิธีวัดทัศนคติ หรือความคิดเห็น โดยอาศัยคุณสมบัติที่มีความหมายตรงกันข้าม เช่น ดี - เลว ขยัน - ขี้เกียจ เป็นต้น
2. วิธี Likert's Scale เป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติ หรือทัศนคติ หรือความคิดเห็น ที่นิยมกันมากที่สุด เพราะเป็นวิธีสร้างมาตรวัดที่ง่าย ประหยัดเวลา ผู้ตอบสามารถแสดงทัศนคติ ในทางชอบ หรือไม่ชอบ โดยยึดอันดับความชอบ หรือไม่ชอบซึ่งอาจมีคำตอบให้เลือก 5 หรือ 4 คำตอบ และให้ลงคะแนน 5 4 3 2 1 ตามลำดับ
3. วิธี Guttman Scale เป็นวิธีสร้างมาตรวัดทัศนคติ หรือทัศนคติ หรือความคิดเห็น ในแนวเดียวกัน และสามารถจัดอันดับของทัศนคติสูง - ต่ำ แบบเปรียบเทียบกันและกัน ได้อย่างต่ำสุด ถึงสูงสุด และแสดงถึงการสะสมของข้อความความคิดเห็น

4. วิธี Thurstone Scale เป็นวิธีการสร้างมาตรวัดออกเป็นปริมาตร แล้วเปรียบเทียบ ตำแหน่งของความคิด หรือทัศนคติไปในทางเดียว และเสมือนว่าเป็น (Scale) ที่มีช่วงห่างเท่ากัน

Show and Wright (1976 : 28 - 29) กล่าวว่า การวัดความคิดเห็นทำได้ ดังนี้

1. การฉายภาพเป็นการวัด โดยการสร้างจินตนาการ โดยใช้ภาพเป็นตัวกระตุ้น ให้บุคคลแสดงความคิดเห็น
2. การสัมภาษณ์ เป็นการซักถามบุคคลให้ได้ข้อมูลในอดีต ปัจจุบันและอนาคต
3. การใช้แบบสอบถาม เป็นการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มเป้าหมายที่ต้องศึกษา
4. การให้เล่าความรู้สึก เป็นการให้เล่าความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกมา

สรุป การวัดความคิดเห็นอาจใช้แบบสเกลวัดค่าความต่างศัพท์ วิธี Likert's Scale, Guttman Scale and Thurstone Scale หรืออาจใช้การฉายภาพ การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถามและการให้เล่าความรู้สึก ซึ่งผู้วัดสามารถใช้วิธีใดวิธีหนึ่ง หรือหลายวิธีรวมกันได้ตามความเหมาะสม

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท

1. ความหมายของบทบาท

บทบาท ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า (Role) เป็นเรื่องของพฤติกรรมและหน้าที่ ความรับผิดชอบ (Function) เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่า เมื่อบุคคลดำรงตำแหน่งใด ก็ควรแสดง พฤติกรรมให้ตรง และเหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบนั้น มีนักการศึกษาได้ให้ความหมาย ของคำว่า บทบาท หรือ (Role) ไว้ ดังต่อไปนี้

จันทร์ฉาย ปันแก้ว (2546 : 10) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลกระทำ หรือปฏิบัติเมื่อเข้าดำรงตำแหน่งนั้น ๆ โดยพฤติกรรมที่แสดงออกนั้น ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของ ตนเองและตามความคาดหวังในตำแหน่งอาชีพที่ครองอยู่

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 602) ให้ความหมาย ของคำว่า บทบาทไว้ว่า บทบาท (Role) หมายความว่า การทำหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู เป็นต้น

ณัฐพร ชินบุตร (2547 : 46) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การกระทำ หรือพฤติกรรม ของบุคคลที่แสดงออกมาตามตำแหน่งหน้าที่ทางสังคม ที่ตนดำรงอยู่ในขณะนั้น ซึ่งจะต้องขึ้นอยู่กับ สิทธิและหน้าที่ของตำแหน่ง และยังคงเป็นไปตามความคาดหวังของตนเอง และผู้อื่นที่ เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันด้วย

ปรีชา สุวังบุตร (2547 : 22) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรม ออกมาตามสถานภาพ หรือตำแหน่ง หรือสิทธิหน้าที่หรือบรรทัดฐานทางสังคม ที่มีความคาดหวัง ต่อการกระทำของบุคคลกลุ่มคน และสังคม เพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ในสังคมนั้น

นิตย์ ประจงแต่ง (2548 : 23) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรม ที่แสดงออกตามตำแหน่งที่บุคคลนั้น ได้รับการแสดงออกนั้นย่อมผูกพันกับความคิดของผู้ดำรง ตำแหน่งเอง และตามความคาดหวังของผู้อื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตำแหน่งนั้น

พระมหาพนมนคร มีราคา (2549 : 26) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ ตามสถานภาพที่เป็นมาโดยธรรมชาติ หรือตามสถานภาพที่ถูกกำหนด หรือถูกคาดหวังจากสังคม อันเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ของสมาชิกในสังคม

สำเร็จ กล่าวหาญ (2549 : 7) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง แนวทางของการแสดงออก หรือปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในตำแหน่งทางสังคม ทางหน้าที่การงาน ตามสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลที่เป็นอยู่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บุญตา ไล่เลิศ (2550 : 12) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิ และหน้าที่ของสถานภาพของตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งที่บุคคลได้รับ ต้องมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ตามที่กำหนดไว้ตามบทบาทของตำแหน่งนั้น และคล้อยตามความมุ่งหวังของสังคม เช่น บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ก็หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ที่ปฏิบัติในสถานศึกษานั้น

สินธร คำเหมือน (2550 : 7) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และพฤติกรรมที่คาดหวัง หรือการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และได้แสดงออกตามบทบาท

จากความหมายที่นักวิชาการกล่าวมาสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง อำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการงาน โดยตรง และงานพิเศษที่ควรจะต้องกระทำ หรือพฤติกรรมที่คาดหวังสำหรับผู้อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ ว่าต้องปฏิบัติอย่างไร เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคน หรือสังคม

2. ทฤษฎีบทบาท

การปฏิบัติงานตามบทบาทของตนเองให้ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพบทบาทที่รับมาตามข้อตกลงของสังคมนั้น นักการศึกษาได้สรุปเป็นทฤษฎีบทบาท ไว้ดังต่อไปนี้

ธนารัตน์ เทพโยธิน (2544 : 10) ได้รวบรวมทฤษฎีบทบาท และได้อธิบาย โดยสรุปไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีของ Linton (1936 : 113 - 115) กล่าวว่า สถานภาพ หรือตำแหน่งเป็นตัวกำหนดบทบาทให้แก่บุคคล สถานภาพเป็นนามธรรม หมายถึง ฐานะ หรือตำแหน่ง ดังนั้นเมื่อกำหนดตำแหน่งใดขึ้นก็จำเป็นจะต้องมีบทบาท หรือภาระหน้าที่กำกับตำแหน่งนั้น ไว้เสมอ

2. ทฤษฎีของ Scott (1975 : 175) กล่าวถึง บทบาทไว้ 5 ประการ ดังนี้

2.1 บทบาทเป็นความคาดหวังที่เกิดขึ้นในตำแหน่งต่าง ๆ มิได้เกี่ยวข้องหรือมุ่งไปที่ตัวบุคคล

2.2 บทบาทมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการทำงาน บทบาทในองค์การ เป็นพฤติกรรมที่ถูกคาดหวังให้ปฏิบัติงานหนึ่ง ๆ

2.3 บทบาทนั้นยากที่จะกำหนดชี้เฉพาะลงไปได้อย่างชัดเจน

2.4 บทบาทจะทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

2.5 บทบาทกับงานไม่ใช่เป็นสิ่งเดียวกันในงานหนึ่ง ๆ บุคคลอาจมีหลาย

บทบาทได้

ระเบียบ คำเขียน (2546 : 11) ให้แนวคิดทฤษฎีของบทบาทไว้ว่า บทบาทตามตำแหน่ง นั้นนั้น ได้ถูกคาดหวังจากสังคมนรอบด้าน เช่น จากผู้ที่อยู่ในตำแหน่งอื่น ๆ รอบตัวเรารวมทั้งตัว ของเราเองด้วย ถ้าความคาดหวังของทุกฝ่ายไม่ตรงกัน ผู้ดำรงบทบาทไม่สามารถปรับให้มีความพอดี จะเกิดปัญหาความขัดแย้งในบทบาท หรือความล้มเหลว ในงาน และการแสดงบทบาทของบุคคล ในตำแหน่งที่ต้องแสดง หรือต้องปฏิบัติ ประสบการณ์ของผู้ที่จะต้องแสดงบทบาท และบุคลิกภาพ ของผู้ที่จะต้องแสดงบทบาทด้วย

นิตย์ ประจงแต่ง (2548 : 23) ได้รวบรวมทฤษฎีบทบาท และได้อธิบายโดยสรุป ในแต่ละทฤษฎีไว้ ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีของ Linton (1936 : 113 - 115) ให้แนวคิดเกี่ยวกับสถานภาพ หรือฐานะ (Status) และบทบาท (Role) ไว้ว่า สถานภาพเป็นนามธรรม หรือตำแหน่งซึ่งฐานะ จะเป็นตัวกำหนดบทบาทของตำแหน่งนั้น ว่ามีภารกิจและหน้าที่อย่างไร ดังนั้นเมื่อมีตำแหน่งสิ่ง ที่ตามมา คือ บทบาทของตำแหน่งซึ่งทุกตำแหน่งต้องมีบทบาทกำกับ

2. ทฤษฎีของ Parsons (1951 : 4) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคม ทำให้มนุษย์ต้องเพิ่มบทบาทพิเศษของแต่ละบุคคล ซึ่งคนในสังคมมีความจำเป็นที่ต้องติดต่อ สัมพันธ์กัน ต้องมีความสนใจกันเป็นพิเศษ และให้ความเห็นว่า สภาพสังคมในโรงเรียนจะ ประกอบด้วย ครูใหญ่ ครู นักเรียน ซึ่งต้องติดต่อสัมพันธ์กัน และมีความสนใจกันเป็นพิเศษ และ

3. ทฤษฎีของ Homan (1958 : 79 - 80) กล่าวว่า ตำแหน่งเป็นสาระของพฤติกรรม สัมพันธ์บุคคลจะปฏิบัติอย่างไรก็ตามเมื่อ เห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ตนเองและคิดเสมอว่าตำแหน่ง เป็นเพียงปัจจัยที่กระตุ้นให้บุคคลเกิดการกระทำ หรือแสดงพฤติกรรมเท่านั้น ดังนั้น บุคคลจะเปลี่ยน บทบาทไปตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากสังคม

พระมหากษัตริย์มีราชา (2549 : 27 - 28) ได้รวบรวมทฤษฎีบทบาทและได้อธิบายโดยสรุปไว้ ดังนี้

1. ทฤษฎีของ เดโซ สวานานนท์ (2518 : 104) ได้กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับบทบาท ซึ่งสรุปได้ว่า บทบาทจะต้องประกอบด้วยลักษณะ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

- 1.1 รู้สภาพของตนในสังคม
- 1.2 คำนึงถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น
- 1.3 คำนึงถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น และ
- 1.4 ประเมินผลการแสดงบทบาทของตนเอง

2. ทฤษฎีของ Cohen (1987 : 22) ได้กล่าว สรุปทฤษฎีบทบาทไว้ว่า การที่สังคมกำหนดเฉพาะเจาะจงให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทใดบทบาทหนึ่งนั้น เรียกว่า บทบาทที่ถูกกำหนด ถึงแม้ว่าบุคคลบางคนมิได้ประพฤติปฏิบัติตามบทบาท ที่สังคมกำหนดให้ ส่วนบทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง การที่บุคคลได้แสดง หรือปฏิบัติออกจริงตามตำแหน่งของเขา ความไม่ตรงกันของบทบาทที่ถูกกำหนดกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงนั้น อาจมีสาเหตุมาจากสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้

- 2.1 บุคคลขาดความเข้าใจในบทบาทที่สังคมต้องการ
- 2.2 ความไม่เห็นด้วย หรือไม่ลงรอยกับบทบาทที่ถูกกำหนด และ
- 2.3 บุคคลไม่มีความสามารถที่จะแสดงบทบาทนั้น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ทฤษฎีของ Mead (1989 : 40) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีบทบาทไว้ว่า บทบาทเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติจริง หรือบทบาทที่เป็นจริง ซึ่งจะต้องประกอบด้วยสิ่งดังต่อไปนี้

- 3.1 การรู้จักตนเองตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
- 3.2 พฤติกรรมตามสถานการณ์ที่กำหนดให้จะต้องมีความเหมาะสมกับ

การส่งเสริมฐานะของตนเอง

- 3.3 ภูมิหลังของการกระทำที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นนั้น การเป็นแบบอย่าง

เพื่อให้การกระทำบางอย่างเป็นไปตามแนวทางที่ต้องการและ

- 3.4 การประเมินผลการกระทำตามบทบาท สามารถดำเนินการด้วยตนเอง

หรือโดยคนอื่น

ตำเริง กล้าหาญ (2549 : 12) ได้รวบรวมทฤษฎีบทบาท และได้อธิบายโดยสรุปในแต่ละทฤษฎีไว้ ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีของ Linton's Role Theory บทบาท หมายถึง ตำแหน่ง หรือสถานภาพเป็นตัวกำหนดบทบาท เช่น บุคคลที่มีตำแหน่งเป็นครูต้องแสดงพฤติกรรม เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์

2. ทฤษฎีของ Nadel's Role Theory บทบาท หมายถึง ส่วนประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรม 3 ลักษณะ คือ ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท เช่น ครูต้องพูดเก่ง หรือมีอารมณ์ขัน ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาท และขาดมิได้ เช่น เป็นแพทย์ต้องรักษาคนไข้ เป็นครูต้องสอนหนังสือ และส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย เช่น ครูต้องเป็นสมาชิกคุรุสภา

3. ทฤษฎีของ Homan's Role Theory บทบาท หมายถึง บุคคล จะเปลี่ยนแปลงบทบาทไปตามตำแหน่งเสมอ เช่น ตอนกลางวันแสดงบทบาทสอนหนังสือ เพราะมีตำแหน่งเป็นครู ตอนเย็นแสดงบทบาทเรียนหนังสือ เพราะมีตำแหน่งเป็นนิสิตภาคสมทบ เป็นต้น

4. ทฤษฎีของ Parson's Role Theory บทบาท หมายถึง บทบาทเป็นความสำคัญระหว่างมนุษย์ในสังคม ทำให้มนุษย์ต้องเพิ่มบทบาทของตน เช่น บุคคลที่มีเพื่อนมากก็ต้องแสดงบทบาทมากขึ้น เป็นเงาตามตัว

5. ทฤษฎีของ Merton's Role Theory บทบาท หมายถึง บุคคลแต่ละคนจะต้องมีตำแหน่งและมีบทบาทควบคู่กัน ไป ซึ่งไม่เหมือนกัน บทบาทมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับบทบาททางสังคมที่เขาสังกัดอยู่ ตลอดจนลักษณะของบุคคลในสังคมนั้น

6. ทฤษฎีของ Good's Role Theory บทบาท หมายถึง แบบแผนของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ของแต่ละบุคคล และบทบาท ดังกล่าว ควรเป็นไปตามข้อตกลงที่มีต่อสังคมนั้น ๆ และ

7. ทฤษฎีของ Guskina's Role Theory บทบาท หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลแต่ละคน คือ ผลที่ได้จากตำแหน่งทางสังคมของเขานั้นเอง และทฤษฎีบทบาทจัดเป็นข้อตกลงประการแรกที่สถาบันต่าง ๆ ในสังคมหวังว่าบุคคลที่ได้รับตำแหน่งต่าง ๆ ควรปฏิบัติอย่างไร

จากที่นักทฤษฎีทั้งหลาย กล่าวมาสรุปได้ว่า ทฤษฎีบทบาท คือ การแสดงออก หรือการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่รับผิดชอบ และการปฏิบัติตามตำแหน่งตามสถานภาพที่ตนเองเป็นอยู่ ถ้าตำแหน่ง หรือสถานภาพเปลี่ยนแปลงไปบทบาทที่มีอยู่ก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

3. ความสำคัญของบทบาท

บทบาทมีความสำคัญต่อการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลที่มีผลกระทบต่อคุณค่าหรือมีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น เริ่มตั้งแต่เกิดมา และดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ล้วนมีบทบาทแตกต่างกันไปหลายสถานะ นักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญของบทบาทไว้ ดังต่อไปนี้

ชาญ สิทธิราช (2542 : 23 - 25) กล่าวถึง (Stephen) ได้กำหนดความสำคัญของบทบาทของคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ 17 บทบาท ได้แก่

1. บทบาทเป็นผู้กำหนดทิศทาง (Direction Setter) หมายถึง การเป็นผู้กำหนดนโยบายแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา
2. บทบาทเป็นผู้กระตุ้นความเป็นผู้นำ (Leader Catalyst) หมายถึง การเป็นผู้นำในงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีอิทธิพลและจูงใจให้ผู้อื่นคล้อยตาม
3. บทบาทเป็นนักวางแผน (Planner) เป็นแผนทั้งระยะสั้นและระยะยาว ร่วมกับการกรรมการสถานศึกษา
4. บทบาทเป็นผู้ตัดสินใจ (Decision Maker) เป็นผู้ตัดสินใจต่อการบริหารงานในสถานศึกษา
5. บทบาทเป็นนักจัดองค์การ (Organizer) เป็นผู้กำหนดโครงสร้างการบริหารงานในสถานศึกษา
6. บทบาทเป็นผู้จัดการเปลี่ยนแปลง (Change Manager) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงการจูงใจในการเปลี่ยนแปลง
7. บทบาทเป็นผู้ประสานงาน (Coordinator) เป็นผู้ที่บุคลากรในสถานศึกษาติดต่อ และประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา
8. บทบาทเป็นผู้สื่อสาร (Communicator) เป็นผู้ที่บุคลากรในสถานศึกษาติดต่อ และประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา
9. บทบาทเป็นผู้แก้ความขัดแย้ง (Conflict Manager) เป็นผู้คอยแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างบุคคลและกลุ่มภายในสถานศึกษา
10. บทบาทเป็นผู้แก้ปัญหา (Problem Manager) เป็นผู้นำในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสถานศึกษา

11. บทบาทเป็นผู้จัดระบบงาน (System Manager) เป็นผู้นำในการจัดระบบงานและการพัฒนาสถานศึกษา
12. บทบาทเป็นผู้บริหารการเรียนการสอน (Instructional Manager) เป็นผู้นำด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอน และการบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา
13. บทบาทเป็นผู้บริหารบุคคล (Personnel Manager) เป็นผู้สรรหา คัดเลือกรักษา และพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา
14. บทบาทเป็นผู้บริหารทรัพยากร (Resource Manager) เป็นผู้นำทรัพยากรทั้งทรัพย์สินสิ่งของ และบุคคล มิใช่ให้เกิดประโยชน์ และมีประสิทธิภาพสูง
15. บทบาทเป็นผู้ประเมินผล (Appraiser) เป็นผู้ประเมินผลการทำงาน และโครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษา
16. บทบาทเป็นประธานในพิธี (Ceremonial Head) เป็นผู้นำทางด้านการจัดการและพิธีต่าง ๆ ของหน่วยงานทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานที่และ
17. บทบาทเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (Public Relater) เป็นผู้นำในการสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอก การประชาสัมพันธ์ การติดต่อประสานงาน รวมทั้งการให้บริการแก่หน่วยงานอื่น ๆ

Deutsch and Krauss (1965 : 405) มีความเห็นว่า บทบาทมีความสำคัญสิ่งต่าง ๆ 4 ด้าน ได้แก่

1. บทบาททางเพศ (Sex Roles) เป็นบทบาทที่สำคัญมาก เพศมีความสัมพันธ์ต่อสภาพสังคมโดยทั่วไป ทั้งเพศหญิง และเพศชาย เริ่มตั้งแต่มีการกำหนดหน้าที่กัน ตามธรรมชาติ เพศหญิงมีบทบาทที่สำคัญในการเป็นแม่ เพศชายมีบทบาทสำคัญในการเป็นพ่อ และการเป็นผู้นำของครอบครัวในบางสังคมนั้น อาจจะเป็นการกีดกันทางเพศ แต่ก็ไม่ได้ทำให้ความสำคัญทางเพศลดลง
2. บทบาทเกี่ยวพันทางเครือญาติ (Kinship Roles) เนื่องจากสังคมมนุษย์เป็นสังคมที่ต้องอยู่ร่วมกัน มีการเคารพนับถือภายในเครือญาติ แต่ละคนมีบทบาทแตกต่างกันไป ทำให้เกิดอิทธิพลในการเคารพเชือถือ และเชื่อฟังกันและกัน เช่น ปู่, ย่า, ตา, ยาย, พ่อ, แม่ และลูก เป็นต้น
3. บทบาททางสังคม (Social Roles) เป็นบทบาท หรือหน้าที่ที่สังคมกำหนดขึ้นไว้ให้บุคคลในสถานภาพต่าง ๆ ได้ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ หรือคาดหวังว่าจะปฏิบัติ โดยมีปทัสถานทางวัฒนธรรมเป็นเกณฑ์ตัดสิน ฉะนั้น เมื่อบุคคลจะมีการเกี่ยวข้องกันทุกคน จึงควรจะได้เรียนรู้

และปฏิบัติตามปทัสถานทางวัฒนธรรม แต่ถ้ามีคนใดคนหนึ่งไม่ปฏิบัติตาม ก็จะต้องมีการบังคับหรือลงโทษ เพื่อความสงบสุขของสังคมส่วนใหญ่ต่อไปและ

4. บทบาททางอาชีพ (Occupation Roles) เป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ และจะอยู่ได้อย่างมีความสุข ผู้แสดงบทบาทจะต้องคำนึงถึงขอบเขต และหลักการสำคัญของอาชีพนั้น เช่น กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ จรรยาบรรณ และกฎหมาย เป็นต้น

จากที่นักการศึกษากล่าวมา สรุปได้ว่า ความสำคัญของบทบาท ได้แก่ บทบาทมีความสำคัญต่อสถานภาพ การดำรงชีวิต การดำเนินกิจกรรมของสังคม การสร้างองค์กรในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านหน้าที่ของเพศ ความเกี่ยวพันทางเครือญาติ ความเกี่ยวข้องทางสังคม การดำเนินอาชีพ ความเป็นผู้นำองค์กร ความสำเร็จขององค์กร และความเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพล้วนแต่เกิดจากความสำคัญของบทบาท

4. องค์ประกอบของบทบาท

อรุณ รักรธรรม (2526 : 18) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของบทบาท ประกอบด้วยลักษณะ ดังนี้

1. บทบาทที่คาดหวัง มี 2 ลักษณะ คือ บทบาทที่ถูกคาดหวัง (Prescribed Role) เป็นบทบาทที่เกิดขึ้น จากความคาดหวังของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ และบทบาทตามที่ยอมรับ (Role Expectation) เป็นบทบาทที่สังคมคาดหวัง หรือคนในสังคมกำหนดขึ้น (Enacted Role) หรือบทบาทในอุดมคติ (The Social Prescribed Or Ideal Role) ที่มีกำหนดสิทธิหน้าที่ตามตำแหน่งในสังคมให้บุคคลปฏิบัติ

2. บทบาทที่รับรู้จากตำแหน่ง (Subjective Role) หรือบทบาทที่ควรกระทำ (Perceived Role) หรือบทบาทที่องค์กรกำหนด (Role Prescription) เป็นบทบาทที่คนรับรู้ และเชื่อว่าควรกระทำตามตำแหน่งที่ได้รับ หรือตามขอบเขตรับผิดชอบที่องค์กรกำหนดให้และ

3. บทบาทที่กระทำจริง (Perform Role) เป็นบทบาทที่บุคคลได้กระทำไปจริง ซึ่งขึ้นอยู่กับความเชื่อ ความคาดหวัง การรับรู้ของแต่ละบุคคล ตลอดจนความกดดัน และโอกาสในแต่ละสังคมในระยะเวลาหนึ่ง รวมถึงบุคลิกภาพและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล

สังคม สุภรัตนกุล (2546 : 28) กล่าวถึง องค์ประกอบของบทบาทไว้โดย (Allport. 1964 : 184) ได้กล่าวไว้ว่า การแสดงบทบาทของบุคคลนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่

1. ความคาดหวังในบทบาท (Role Expectation) เป็นการที่บุคคลแสดงบทบาทตาม ความคาดหวังของผู้อื่น หรือเป็นการแสดงบทบาทตามที่สถาบัน องค์กร หรือกลุ่มสังคมคาดหวัง ให้บุคคลปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ที่บุคคลนั้น ครองตำแหน่งอยู่

2. การรับรู้บทบาท (Role Perception) เป็นการที่บุคคลรับรู้ว่าเป็นบทบาทของตน ควรมี ลักษณะอย่างไร และสามารถมองเห็นบทบาทของตนเองได้ตามการรับรู้ นั้น ซึ่งเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ กับความต้องการของบุคคลนั่นเอง ทั้งนี้การรับรู้ในบทบาทและความต้องการของบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะพื้นฐานของแต่ละบุคคล ตลอดจนเป้าหมายในชีวิต และค่านิยมของบุคคลที่สวมบทบาทนั้น

3. การยอมรับบทบาท (Role Acceptance) เกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลมีความเห็นสอดคล้องกัน ระหว่างบทบาทตามความคาดหวังของสังคม และบทบาทที่ตนเองรับรู้อยู่ การยอมรับบทบาท เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับความเข้าใจในบทบาท และการสื่อสารระหว่างสังคมของบุคคลนั้น เนื่องจาก บุคคลไม่ได้ยอมรับบทบาททุกบทบาทเสมอไป แม้ว่าจะได้รับการคัดเลือกให้ปฏิบัติหน้าที่นั้น ก็ตาม หากบทบาทที่ได้รับนั้นทำให้เกิดความเสียหาย หรือเสียผลประโยชน์ อาจทำให้เกิดความขัดแย้ง กับความต้องการ หรือค่านิยมของบุคคลนั้น สิ่งที่ตามมา คือ ผู้ครองตำแหน่งนั้นอาจพยายามหลีกเลี่ยง บทบาท หรือไม่ยอมรับบทบาทนั้นได้และ

4. การปฏิบัติตามบทบาทของบุคคล (Role Performance) เป็นการแสดงบทบาท ที่เจ้าของสถานภาพแสดงจริง ซึ่งอาจเป็นการแสดงบทบาทที่สังคมคาดหวัง หรือแสดงบทบาทตาม การรับรู้และความคาดหวังของตนเอง ที่บุคคลจะปฏิบัติตามบทบาทได้ดีเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับ ระดับการยอมรับบทบาทที่บุคคลนั้น ๆ ครองตำแหน่งอยู่ และมีความสอดคล้องกันในบทบาทที่ คาดหวังและการรับรู้ของตนเอง

ระเบียบ คำเขียน (2546 : 12) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่จะช่วยให้แสดงบทบาทได้ดี ได้แก่

1. ความเข้าใจของบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันต่อตำแหน่ง หรือบทบาทในตำแหน่ง ว่าปฏิบัติอย่างไร

2. ความเป็นเหตุเป็นผลของลักษณะงาน หน้าที่ และความรับผิดชอบ อย่างชัดเจน ซึ่งสามารถบรรยายในแบบพรรณนาลักษณะงาน ได้และ

3. บุคลิกภาพของบุคคลที่ดำรงตำแหน่ง โดยมีบุคลิกภาพ และคุณสมบัติที่เหมาะสม กับบทบาทในตำแหน่ง

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า บทบาทมีองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่

1) ความคาดหวังในบทบาท เป็นการที่บุคคลแสดงบทบาทตามความคาดหวังของผู้อื่นตามสิทธิ หน้าที่ที่บุคคลนั้นครองตำแหน่งอยู่ 2) การรับรู้บทบาท เป็นการที่บุคคลรู้ว่าบทบาทของตนควรมีลักษณะอย่างไร และสามารถมองเห็นบทบาทของตนเองได้ตามการรับรู้ นั้น 3) การยอมรับบทบาท เกิดขึ้นได้ เมื่อบุคคลมีความเห็นสอดคล้องกันระหว่างบทบาทตามความคาดหวังของสังคมและบทบาทที่ตนเองรับรู้อยู่ และ 4) การปฏิบัติตามบทบาทของบุคคล เป็นการแสดงบทบาทที่เข้าของสถานภาพ แสดงจริง ที่บุคคลจะปฏิบัติตามบทบาทได้ดีเพียงใดนั้นขึ้น อยู่กับระดับการยอมรับบทบาทบทบาทที่บุคคลนั้น ๆ ครองตำแหน่งอยู่

5. ประเภทของบทบาท

วรจิตร หนองแก (2541 : 22) ได้จัดแบ่งประเภท ของบทบาทตามการแสดงออกไว้

2 ประเภท คือ

1. บทบาทตามความคาดหวัง (Expectation) เป็นการแสดงออกตามความคาดหวังของบุคคลที่ดำรงตำแหน่งทางสังคมนั้น ๆ ว่าควรที่จะแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับตำแหน่งนั้น ๆ อย่างไรและ

2. การแสดงบทบาท (Enactment) เป็นการแสดงบทบาทของบุคคล ให้สอดคล้องกับบทบาทที่ได้ถูกกำหนดไว้

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2543 : 13) ได้แยกประเภท ของบทบาทออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. บทบาทตามใบสั่ง (Prescribed Roles) บทบาทประเภทนี้ เฟ่งสิ่งที่การปฏิบัติตามความคาดหวังของแต่ละสถานภาพ ตัวตน และทักษะในการแสดงบทบาทมีหน้าที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับ ความคาดหวังของสถานภาพนั้น ๆ การวิเคราะห์บทบาทประเภทนี้เน้นตรงระดับการยอมรับปฏิบัติตามความคาดหวังของตำแหน่งที่บุคคลเข้าครอบครอง

2. บทบาทตามใจ (Subjective Roles) บทบาทประเภทที่สองมุ่งไปบ่งจุดที่ว่า ความคาดหวังต่าง ๆ จะต้องผ่านอัตรา หรือตัวตนเสียก่อนแล้วจึงมีการปฏิบัติ ขณะที่ผ่านตัวคนนี้เองตัวคนก็จะกลั่นกรองพิจารณาเลือกสรร ลดทอนพลิกแพลงความคาดหวังนั้น ๆ ให้เหมาะสมกับตนจุดสนใจของการวิเคราะห์ จึงอยู่ที่แบบ หรือสไตล์ของแต่ละคนว่าเป็นอย่างไรและ

3. บทบาทจริง (Enacted Roles) บทบาทประเภทนี้ คือ พฤติกรรมจริงของปัจเจกชน หลังผ่านขั้นตอน 2 ขั้นตอนข้างต้นมาแล้ว หากจะดูพฤติกรรมเปิดเผย ก็จะดูด้วยความซับซ้อนหรือโครงข่ายเชื่อมโยงของพฤติกรรมที่แสดงออกมาให้เห็น ถ้ามุ่งไปที่บทบาทเปิดเผยจุดการวิเคราะห์ ก็จะพุ่งในตัวความคาดหวัง หรือการตีความคาดหวังตามสถานภาพนั้น

สุนทร บุญสถิต (2543 : 38) ได้แบ่งบทบาทออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. บทบาทตามความคาดหวัง (Expected Role) ได้แก่ บทบาทที่บุคคลต้องแสดงออกตามความคาดหวังของผู้อื่น หรือสังคม

2. บทบาทตามลักษณะการรับรู้ (Perceived Role) ได้แก่ บทบาทที่เจ้าของสถานภาพรับรู้เองว่า ตนควรจะมีบทบาทอย่างไรและ

3. บทบาทที่แสดงจริง (Actual Role) ได้แก่ บทบาทเจ้าของสถานภาพแสดงจริงซึ่งอาจเป็นไปตามที่สังคมคาดหวัง หรือตนเองคาดหวัง หรือไม่ก็ได้

สุนารี เนาว์สุข (2543 : 38) แบ่งประเภทของบทบาทตามคุณลักษณะออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. บทบาทในอุดมคติ หรือสิ่งที่สังคมกำหนด (The Prescribed Role) เป็นบทบาทที่มีการกำหนดสิทธิ และหน้าที่ตามตำแหน่งทางสังคมกำหนดไว้

2. บทบาทที่ควรกระทำ (The Perceived Role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลเชื่อว่าควรกระทำตามตำแหน่งที่ได้รับ ซึ่งอาจไม่เหมือนกับบทบาทในอุดมคติ หรืออาจแตกต่างกันในแต่ละบุคคล

3. บทบาทที่กระทำจริง (The Performance Role) เป็นบทบาทที่บุคคลได้กระทำไปจริงขึ้นอยู่กับความเชื่อ ความคาดหวัง และการรับรู้ของแต่ละบุคคล ตลอดจนความกดดันและโอกาสในแต่ละสังคมในระยะเวลาหนึ่งรวมถึงบุคลิกภาพ และประสบการณ์ของแต่ละบุคคลด้วย

ระเบียบ คำเขียน (2546 : 10 - 11) กล่าวว่า ในสังคมหนึ่ง ๆ บุคคลจะมีพฤติกรรมของบทบาท ซึ่งเป็นแนวทางในการปฏิบัติจะแตกต่างกันถ้าตำแหน่งนั้น ๆ ต่างกัน บทบาทตามตำแหน่งจึงมี 5 บทบาท คือ

1. บทบาทตามเพศและบทบาทตามวัย (Age - Sex Role) เช่น บทบาทของผู้ชาย ผู้หญิง ผู้ใหญ่ เด็ก และหญิงชรา ซึ่งบทบาทเหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเราทุกขณะตลอดชีวิต
2. บทบาททางอาชีพ (Occupational Role) บทบาทนี้ เราสามารถเปลี่ยนบทบาทได้อย่างอิสระมากกว่าอย่างอื่น เช่น บทบาทแพทย์ บทบาทพยาบาล บทบาทครู เป็นต้น
3. บทบาททางเกียรติยศ (Prestige Role) เช่น บทบาทหัวหน้า บทบาทของประธาน บทบาทของคนรับใช้ และบทบาทของลูกน้อง เป็นต้น
4. บทบาททางครอบครัว (Family Role) บทบาทของแม่บ้าน บทบาทของพี่ และบทบาทของพ่อ เป็นต้น และ
5. บทบาทในกลุ่มเพื่อน หรือบทบาทกลุ่มที่มีความสนใจคล้ายกัน (Association Group Based on Congeniality Role) ได้แก่ บทบาทของสมาชิก หรือชมรมต่าง ๆ

ปรีชา สุวัจนุต (2547 : 22) กล่าวว่า ประเภทของบทบาท แบ่งประเภทตามการบริหารเชิงจิตวิทยาออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. บทบาทจริง (Actual Role or Role Behavior) บทบาทจริง หรือพฤติกรรมแท้จริงของบุคคล ซึ่งถูกควบคุมโดย อารมณ์ ทัศนคติ พฤติกรรมส่วนตัว ปัญหาในการปฏิบัติงานส่วนใหญ่ คือ การไม่ปฏิบัติตามขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบที่องค์กรกำหนดไว้
2. บทบาทที่องค์กรกำหนด (Role Prescription) คือ ขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งองค์กร หรือหน่วยงานกำหนดให้ ปัญหาที่พบในการปฏิบัติงานส่วนใหญ่ คือ การไม่ปฏิบัติตามขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบที่องค์กรกำหนดไว้และ
3. บทบาทคาดหวัง (Role Expectation) แบ่งเป็นความคาดหวังที่บุคคลอื่น มีต่อตนเอง และความคาดหวังของตนเอง ปัญหาจะเกิดเมื่อตนไม่สามารถปฏิบัติตาม ความคาดหวังนั้นได้

พระมหาพนมมกร มีราคา (2549 : 27) กล่าวว่า ประเภทของบทบาท โดยสรุปแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. บทบาทที่ถูกกำหนดไว้ หรือ บทบาทตามอุดมคติ หมายถึง บทบาทที่ได้กำหนด สิทธิ ระเบียบ และหน้าที่ไว้โดยสังคม ชุมชน กลุ่มหรือองค์กรนั้น ๆ เพื่อให้บุคคลที่ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ในสังคม ชุมชน กลุ่ม หรือองค์กรได้ปฏิบัติตาม อันเป็นบทบาทสมบูรณ์แบบที่ผู้อยู่ในสภาพนั้น ๆ ควรปฏิบัติ

2. บทบาทตามความคาดหวัง หมายถึง บทบาท หรือรูปแบบพฤติกรรมที่คนทั่วไปในสังคมมีความคาดหวังว่าบุคคลที่ดำรงอยู่ในสถานภาพหนึ่ง ๆ จะปฏิบัติ และในขณะที่เดียวกันผู้ที่ดำรงอยู่ในสถานภาพนั้น ก็สามารถที่จะรู้ว่าตนเองมีบทบาทอย่างไร และสามารถที่จะคาดหวังตัวเองว่าจะแสดงพฤติกรรมอย่างไร ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมที่สังคมคาดหวังและตนเองคาดหวังและ

3. บทบาทที่บุคคลปฏิบัติจริง หมายถึง บทบาทที่แต่ละบุคคลดำรงตำแหน่งอยู่ในสถานภาพหนึ่งในสังคมได้กระทำไปจริงตามความเชื่อ ความคาดหวัง ตลอดจนความกดดันและโอกาสที่จะกระทำให้แต่ละสังคมในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งบทบาท หรือพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นอาจจะไม่ตรงกับบทบาทตามที่สังคมกำหนด

สำเร็จ หาญกล้า (2549 : 13) ได้จัดแบ่งประเภทของบทบาทออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

ประเภทที่ 1 บทบาทที่ได้มาจากตำแหน่ง เป็นบทบาทที่ถูกกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งเป็นบทบาทตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ จำเป็นต้องกระทำ หรือคเว้นการกระทำ บทบาทนั้น และต้องสอดคล้องกับหน้าที่ที่ถูกกำหนดไว้ และ

ประเภทที่ 2 บทบาทที่ปฏิบัติจริงเป็นบทบาทที่สังคมมุ่งหวังให้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นควรปฏิบัติ และอาจถูกกำหนดจากบุคลิกภาพของผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ได้แก่ ค่านิยม เจตคติ การศึกษาอบรม ประสบการณ์ ตลอดจนพื้นฐานทางวัฒนธรรมและประเพณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นยึดถือ

Mayer (1983 : 164) กล่าวว่า บทบาทเป็นชุดของความคาดหวังเกี่ยวกับตำแหน่งของบุคคลที่สังคมกำหนดว่าจะปฏิบัติอย่างไร ความคาดหวังในบทบาทแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ความคาดหวังในบทบาท (Role Expectation) เป็นบทบาทตาม ความคาดหวังของผู้อื่น หรือเป็นบทบาทที่สถาบัน องค์กร หรือกลุ่มสังคมคาดหวังให้บุคคลปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ที่บุคคลนั้นครองตำแหน่งอยู่

2. การรับรู้ในบทบาท (Role Perception) เป็นการรับรู้บทบาทของตนว่าควรมีบทบาทอย่างไร และสามารถมองเห็นบทบาทของตนเอง ได้ตามการรับรู้ที่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความต้องการของบุคคลนั้นเอง ทั้งนี้การรับรู้ในบทบาทและความต้องการของบุคคลย่อมขึ้นอยู่กับลักษณะพื้นฐานของบุคคลตลอดจนเป้าหมายในชีวิต และค่านิยมของบุคคลที่สวมบทบาทนั้น

3. การยอมรับบทบาทของบุคคล (Role Acceptance) ซึ่งเกิดขึ้นได้เมื่อมีความสอดคล้องกันของบทบาทตามความคาดหวังของสังคม และบทบาทที่ตนเองรับรู้อยู่ การยอมรับ

บทบาทเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับความเข้าใจในบทบาท และการสื่อสารระหว่างสังคมของบุคคลนั้น ทั้งนี้เพราะบุคคลไม่ได้ยินดียอมรับบทบาททุกบทบาทเสมอไป แม้ว่าจะได้รับการคัดเลือก หรือถูกแรงผลักดันจากสังคมให้รับตำแหน่ง และมีบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติก็ตาม เพราะถ้าบทบาทที่ได้รับนั้น ทำให้ได้รับผลเสียหาย หรือเสียผลประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าขัดแย้งกับความต้องการ หรือค่านิยมของบุคคลนั้น ผู้ครองตำแหน่งอยู่ก็จะพยายามหลีกเลี่ยงและไม่ยอมรับบทบาทนั้นและ

4. การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของบุคคล (Role Performance) เป็นบทบาทที่เจ้าของสถานภาพแสดงจริง ซึ่งอาจเป็นการแสดงบทบาทตามที่สังคมคาดหวัง หรือแสดงบทบาทตามการรับรู้ และความคาดหวังของตนเอง การที่บุคคลจะปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ได้ดีเพียงใด ขึ้นอยู่กับระดับการยอมรับบทบาทนั้นของบุคคลที่ครองตำแหน่งอยู่ ซึ่งเนื่องมาจากความสอดคล้องกันของบทบาทตามความคาดหวัง และการรับรู้ในบทบาทของตนเอง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า บทบาทแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) บทบาทที่ถูกกำหนดไว้ เป็นบทบาทที่ได้กำหนดลัทธิ ระเบียบ และหน้าที่ไว้ โดยสังคม ชุมชน กลุ่มหรือองค์การนั้น ๆ เพื่อให้บุคคลที่ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ได้ปฏิบัติตาม อันเป็นบทบาทสมมุติแบบที่ผู้อยู่ในสถานะนั้น ๆ ควรปฏิบัติ 2) บทบาทที่ได้มาจากตำแหน่ง เป็นบทบาทที่ถูกกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่ง ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ จำเป็นต้องกระทำ หรืองดเว้น การกระทำ บทบาทนั้น และต้องสอดคล้องกับหน้าที่ที่ถูกกำหนดไว้ และ 3) บทบาทที่ปฏิบัติจริง เป็นบทบาทที่สังคมมุ่งหวังให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ควรปฏิบัติ และอาจถูกกำหนดจากบุคลิกภาพ ของผู้ดำรงตำแหน่งนั้น

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

1. ความหมายของการพัฒนา

ได้มีผู้ให้ความหมาย ของการพัฒนาไว้พอสรุปได้ ดังนี้

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2546 : 18) นิยามว่า การพัฒนา (Development) หมายถึง การมีคุณภาพชีวิต (Quality of Life) ที่ดีขึ้น อาจวัดคุณภาพชีวิตได้หลายแบบ เช่น ทางการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ อนามัย หรือทางจิตใจ มีสิ่งเหล่านี้สูงขึ้น หรือมากขึ้น ก็ถือว่า มีการพัฒนาสูงขึ้น

สนธิยา พลศรี (2545 : 5) นิยามว่า การพัฒนา หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ดีขึ้น ทั้งทางด้านคุณภาพ ปริมาณ และสิ่งแวดล้อม ด้วยการวางแผน โครงการ และดำเนินงาน โดยมนุษย์ เพื่อประโยชน์แก่ตัวของมนุษย์เอง

ทศพล กฤตยพิสิฐ (2550 : 21 ; อ้างถึงใน กรรณิกา แสงเปล่ง. 2550 : 7) ได้กล่าวถึง “การพัฒนา” โดยอ้างถึงว่า ได้ความหมาย ต่าง ๆ เหล่านี้ จากเอกสารฉบับหนึ่ง ดังนี้ ความหมายแรก คือ การพัฒนาตามความหมายจากรูปศัพท์ที่ปรากฏในพจนานุกรม ระบุ ๆ ไว้ว่า “ทำให้เจริญ คือ ทำให้เติบโต งอกงามและมากขึ้น หรือการเปลี่ยนแปลงที่ละเอียดละน้อย โดยผ่านลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ไปสู่ระดับที่ขยายตัวขึ้น” ความหมายต่อมา คือ ความหมายทั่วไป คือ “การกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่ง ไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่าเดิมอย่างเป็นระบบ หรือการทำให้ดีขึ้นกว่าเดิมที่ดีกว่าอย่างเป็นระบบความหมายต่อมา คือ ความหมายโดยทั่วไป คือ”การกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่ง ไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่าเดิมอย่างเป็นระบบ หรือการทำให้ดีขึ้นกว่าสภาพเดิมที่ดีกว่าอย่างเป็นระบบ” ความหมายทางการวางแผน คือ “การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการเตรียมการของมนุษย์ไว้ล่วงหน้าในลักษณะของแผนงาน หรือโครงการแล้วบริหารจัดการให้เป็นไปตามแผน และโครงการจนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้”

อมรรัตน์ ชัยขรรค์เมือง (2547 : 13) ได้ให้ความหมาย ของการพัฒนา หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มุ่งเน้นให้เกิดการแก้ปัญหาต่าง ๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยมีกำหนดทิศทางและเป้าหมายไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในสังคมนั้น

ปกรณ ปรียากร (2544 : 35 ; อ้างถึงใน อมรรัตน์ ชัยขรรค์เมือง. 2547 : 13) ให้ความหมายไว้สรุปได้ว่า การพัฒนาเป็นแนวคิดเชิงปทัสสถาน และอาศัยการตัดสินใจเชิงคุณค่าที่แตกต่างกันออกไปสุดแล้วแต่ความคิดของคน ลักษณะของคนและลักษณะของระบบสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายที่มุ่งสร้างความเจริญให้เกิดขึ้น อย่างต่อเนื่องในสังคมนั้น ๆ หรือเป็นการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมาย วิธีการ และเวลากำหนดไว้ล่วงหน้า

สุธี ศรสวรรค์ (2538 : 16 ; อ้างถึงใน แสงนภา ทองวิทยา. 2544 : 23 - 25)

1. การพัฒนาท้องถิ่นเป็นกรรมวิธีมุ่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยความร่วมมืออย่างจริงจังของประชาชนในท้องถิ่น และควรจะเป็นความคิดริเริ่มของประชาชน

ในท้องถิ่นเองด้วย แต่ถ้าประชาชนในท้องถิ่นไม่รู้จักริเริ่มก็ให้ใช้เทคนิคกระตุ้นเตือนให้เกิดความคิดริเริ่ม ทั้งนี้ เพื่อให้วิธีนี้ได้รับการตอบสนองจากประชาชนในท้องถิ่นด้วยความกระตือรือร้นอย่างจริงจัง ซึ่งวิธีนี้องค์การสหประชาชาติได้ยึดถือเป็นแนวทางมาตรฐาน

2. การพัฒนาท้องถิ่นเป็นขบวนการ ซึ่งดำเนินไปด้วยการรวมกำลังของราษฎรเองกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ ให้เจริญยิ่งขึ้น และผสมผสานชุมชนเหล่านั้นเข้าเป็นชีวิต และเพื่อทำให้ราษฎรสามารถอุทิศตนเองเพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติให้อย่างเต็มที่

3. การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง เทคนิคและวิธีดำเนินงาน โดยจัดทำเป็นโครงการอันหนึ่งอันเดียวกันในการที่จะส่งเสริมปรับปรุงชุมชน โดยพยายามที่จะรวมเอาความช่วยเหลือจากภายนอกมาร่วมผสมผสานกับความมานะ พยายามของชาวบ้านเอง และพยายามกระตุ้นความคิดริเริ่มจากท้องถิ่น และลักษณะผู้นำไปด้วยในตัว และถือว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการนำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในด้านนี้ องค์การสหประชาชาติได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า หมายถึง กระบวนการซึ่งรวมเอาความมานะพยายามของประชาชนกับฝ่ายรัฐบาลเข้าด้วยกัน ในการช่วยส่งเสริมสภาพของชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อให้ชุมชนเหล่านั้น ได้มีบทบาทเข้าร่วมในชีวิตอันหนึ่งอันเดียวของประเทศชาติ และเพื่อให้มีส่วนร่วม สนับสนุนความเจริญของประเทศด้วยกรรมวิธีนี้ จึงมีสาระสำคัญ คือ ความร่วมมือของประชาชนด้วยศรัทธาที่จะสร้างเสริมระดับความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น โดยอาศัยความคิดริเริ่มของตนเองเป็นสำคัญการกำหนดให้มีหน่วยองค์การรัฐบาลเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในด้านเทคนิค และวิชาการ เพื่อช่วยให้ความคิดริเริ่มการช่วยตัวเองและความช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้ดำเนินอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การพัฒนาท้องถิ่นเป็นขบวนการแห่ง การกระทำทางสังคม ซึ่งราษฎรในชุมชนนั้น ๆ ร่วมกันจัดวาง และลงมือกระทำเอง กำหนดว่ากลุ่มของตนและแต่ละบุคคลมีความต้องการอย่างไร และปัญหาพร้อมกันมีอะไรบ้างแล้วจัดทำแผนการของกลุ่มและของเอกชนเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการ และสามารถแก้ปัญหานั้น โดยพยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนนั้น ๆ ให้มากที่สุด และถ้าจำเป็นอาจจะขอความช่วยเหลือทั้งด้านบริการ และวัสดุจากองค์การรัฐบาล และที่มิใช่ของรัฐบาลได้ การพัฒนาชุมชนนั้น เราไม่อาจจะตีความหมายให้เป็นที่พอใจได้ ถ้าพูดในด้านเนื้อหาของคำ เพราะว่าเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับวิธีการกระทำมากกว่าตัวอย่างที่กระทำจริง ๆ เช่น การสร้างถนน โรงพยาบาล หรือ โรงพยาบาลนั้น อาจจะเป็นการพัฒนาชุมชน หรือไม่ใช้ก็ได้

5. การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การร่วมกำลังดำเนินงานปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนให้ชุมชนมีความเป็นปึกแผ่น และดำเนินงานไปในแนวทางที่ต้องการการทำงานพัฒนาชุมชนในท้องถิ่นในขั้นแรก จะต้องอาศัยความร่วมมือกำลังกันของราษฎรในชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ในการช่วยตัวเองและร่วมมือกันดำเนินงาน แต่มักจะได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการด้วยจากหน่วยราชการ หรือองค์การอาสาสมัครอื่น ๆ การพัฒนาชุมชนเป็นโครงการ ซึ่งช่วยให้ราษฎรในหมู่บ้านสามารถยื่นมือออกมาบริการต่าง ๆ ของรัฐบาลซึ่งมีอยู่แล้วไปใช้ประโยชน์

6. การพัฒนาท้องถิ่น เป็นเพียงส่วนหนึ่งของขบวนการที่ใช้ในการสร้างความเจริญให้ท้องถิ่นเป็นส่วนที่มีลักษณะที่เห็นได้ชัดเจนแตกต่างออกไปโดยประกอบด้วย

6.1 การช่วยตัวเอง

6.2 การพิจารณาถึงความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

6.3 การพิจารณาถึงลักษณะของสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และลักษณะอื่น ๆ

ของชุมชนนั้นเป็นส่วนรวม

7. การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง ขบวนการอย่างหนึ่ง ที่รัฐบาลนำมาใช้เพื่อเป็นการกระตุ้นช่วย และส่งเสริมประชาชนให้เกิดความคิดริเริ่มขึ้น และเข้าร่วมมือในการดำเนินงานปรับปรุงความเป็นอยู่ของตนเอง และเสริมสร้างท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

8. การพัฒนาท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่มุ่งจะชักจูงและส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้สึกระตือรือร้น สนใจที่จะเข้าร่วมมือ ดำเนินการปรับปรุงการทำมาหากิน และสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่น

9. การพัฒนาท้องถิ่นย่อมมีผลต่อการมีส่วนร่วมเพราะการที่บุคคลมีความเห็นแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็น เรื่องผลประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนา หรือการที่ต้องนำตัวเองเข้าไปพัวพันกับงานของส่วนรวมย่อมมีผลให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกันไป

โฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์ (2536 : 13 - 15 ; อ้างถึงใน กรรณิกา แสงเปล่ง. 2550 : 10)

การพัฒนา หมายถึง กระบวนการ เพื่อเพิ่มความสามารถของคนส่วนใหญ่ใน 3 ลักษณะ

1. การพัฒนา หมายถึง ความก้าวหน้า ซึ่งถ้าเป็นเรื่องเศรษฐกิจก็เรียกว่า

ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ถ้าทางสังคมก็เป็นเรื่องของกรรมเหตุผล ตลอดจนระบบและกลไก ซึ่งเอื้ออำนวยให้สามารถใช้เหตุผลเป็นหลักในการตัดสินใจ และขจัดความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

2. การพัฒนามี ความหมาย รวมถึง ความมั่นคง ถ้าเป็นทางเศรษฐกิจ ก็หมายถึง เสถียรภาพทางเศรษฐกิจ คือ ไม่มีปัญหาเรื่อง เงินเฟ้อ เงินฝืด ถ้าในทางสังคมความมั่นคง ก็คือ สังคมมีความสุข สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้โดยปราศจาก ความรุนแรง

3. การพัฒนานอกจากจะ หมายถึง ความก้าวหน้า และความมั่นคงแล้วยัง หมายถึงความเป็นธรรมอีกด้วยในลักษณะที่ว่าประชาชนทุกคนในฐานะที่เป็นสมาชิกในสังคมได้ เข้ามามีส่วนร่วม และได้รับผลตอบแทนจากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามสมควร

สุธี ศรสวรรค์ (2538 : 16 - 17 ; อ้างถึงใน กรรณิกา แสงเปล่ง. 2550 : 8 - 10) ได้ให้ความหมาย ไว้ดังนี้

1. การพัฒนาท้องถิ่นเป็นกรรมวิธีมุ่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยความร่วมมืออย่างจริงจังของประชาชนในท้องถิ่น และควรจะเป็นความคิดริเริ่มของประชาชน ในท้องถิ่นเองด้วย แต่ถ้าประชาชนในท้องถิ่นไม่รู้จักริเริ่มก็ให้ใช้เทคนิคกระตุ้นเตือนให้เกิดความคิด ริเริ่ม ทั้งนี้ เพื่อให้วิธีนี้ได้รับการตอบสนองจากประชาชนในท้องถิ่นด้วยความกระตือรือร้นอย่างจริงจัง ซึ่งวิธีนี้ องค์การสหประชาชาติได้ยึดถือเป็นแนวทางมาตรฐาน

2. การพัฒนาท้องถิ่นเป็นขบวนการ ซึ่งดำเนินไปด้วยการรวมกำลังของราษฎร เองกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ ให้เจริญยิ่งขึ้น และผสมผสานชุมชนเหล่านั้นเข้าเป็นชีวิต และเพื่อทำให้ราษฎรสามารถอุทิศตนเอง เพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติให้อย่างเต็มที่

3. การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง เทคนิค และวิธีดำเนินงาน โดยจัดทำเป็น โครงการ อันหนึ่งอันเดียวกันในการที่จะส่งเสริมปรับปรุงชุมชน โดยพยายามที่จะรวมเอาความช่วยเหลือ จากภายนอกมาร่วมผสมผสานกับความมานะพยายามของชาวบ้านเอง และพยายามกระตุ้นความคิดริเริ่มจากท้องถิ่น และลักษณะผู้นำไปด้วยในตัว และถือว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการนำ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในด้านนี้ องค์การสหประชาชาติได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า หมายถึง กระบวนการ ซึ่งรวมเอาความมานะพยายามของประชาชนกับฝ่ายรัฐบาลเข้าด้วยกันในการช่วยส่งเสริม สภาพ ของชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อให้ชุมชนเหล่านั้น ได้มีบทบาทเข้ามาร่วม ในชีวิตอันหนึ่งอันเดียวของประเทศชาติ และเพื่อให้มีส่วนร่วม สนับสนุนความเจริญของประเทศ ด้วยกรรมวิธีนี้ จึงมีสาระสำคัญ คือ ความร่วมมือของประชาชนด้วยศรัทธาที่จะสร้างเสริมระดับ

ความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น โดยอาศัยความคิดริเริ่มของตนเองเป็นสำคัญการกำหนดให้มีหน่วย
องค์การบริหาร เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในด้านเทคนิค และวิชาการ เพื่อช่วยให้ความคิดริเริ่ม
การช่วยตัวเอง และความช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้ดำเนินอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การพัฒนาท้องถิ่นเป็นขบวนการแห่ง การกระทำทางสังคม ซึ่งราษฎร
ในชุมชนนั้น ๆ ร่วมกันจัดวางและลงมือกระทำเอง กำหนดว่ากลุ่มของตน และแต่ละบุคคลมี
ความต้องการอย่างไร และปัญหาพร้อมกันมีอะไรบ้างแล้ว จัดทำแผนการของกลุ่มและของเอกชน
เพื่อให้ได้มา ซึ่งสิ่งที่ต้องการและสามารถแก้ปัญหาเหล่านั้น โดยพยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน
นั้น ๆ ให้มากที่สุด และถ้าจำเป็นอาจจะขอความช่วยเหลือทั้งด้านบริการและวัสดุจากองค์การบริหาร
และที่มิใช่ของรัฐบาลได้ การพัฒนาชุมชนนั้นเราไม่อาจจะตีความหมายให้เป็นที่พอใจได้ ถ้าพูดใน
ด้านเนื้อหาของคำ เพราะว่าปัญหาที่เกี่ยวกับวิธีการกระทำมากกว่าตัวอย่างที่กระทำจริง ๆ เช่น
การสร้างถนน โรงพยาบาล หรือ โรงพยาบาลนั้น อาจจะเป็นการพัฒนาชุมชน หรือ ไม่ใช่ก็ได้

5. การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การร่วมกำลังดำเนินงานปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่
ของชุมชนให้ชุมชนมีความเป็นปึกแผ่น และดำเนินงานไปในแนวทางที่ต้องการการทำงานพัฒนา
ชุมชนในท้องถิ่นใน ชั้นแรก จะต้องอาศัยความร่วมมือกำลังกันของราษฎรในชุมชนในท้องถิ่นนั้น ๆ
ในการช่วยตัวเองและร่วมมือกันดำเนินงาน แต่มักจะได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการด้วย
จากหน่วยราชการ หรือองค์การอาสาสมัครอื่น ๆ การพัฒนาชุมชนเป็น โครงการ ซึ่งช่วยให้ราษฎร
ในหมู่บ้าน สามารถยื่นมือออกมารับเองบริการต่าง ๆ ของรัฐบาล ซึ่งมีอยู่แล้วไปใช้ประโยชน์

6. การพัฒนาท้องถิ่น เป็นเพียงส่วนหนึ่งของขบวนการที่ใช้ในการสร้างความเจริญ
ให้ท้องถิ่นเป็นส่วนที่มีลักษณะที่เห็นได้ชัดเจนแตกต่างออกไป โดยประกอบด้วย

6.1 การช่วยตัวเอง

6.2 การพิจารณาถึงความต้องการที่แท้จริงของประชาชน

6.3 การพิจารณาถึงลักษณะของสังคม วัฒนธรรม ประเพณี และลักษณะอื่น ๆ

ของชุมชนนั้น เป็นส่วนรวม

7. การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง ขบวนการอย่างหนึ่งที่รัฐบาลนำมาใช้ เพื่อเป็น
การกระตุ้นช่วย และส่งเสริมประชาชนให้เกิดความคิดริเริ่มขึ้น และเข้าร่วมมือในการดำเนินงาน
ปรับปรุงความเป็นอยู่ของตนเอง และเสริมสร้างท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าทั้งในทางเศรษฐกิจ สังคม
วัฒนธรรม และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

8. การพัฒนาท้องถิ่นเป็นกระบวนการที่มุ่งจะชักจูง และส่งเสริมประชาชนให้มีความรู้สึกกระตือรือร้น สนใจที่จะเข้าร่วมมือดำเนินการปรับปรุงการทำมาหากิน และสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่น

9. การพัฒนาท้องถิ่นย่อมมีผลต่อการมีส่วนร่วม เพราะการที่บุคคลมีความเห็นแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องผลประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนา หรือการที่ต้องนำตัวเองเข้าไปพัวพันกับงานของส่วนรวมย่อมมีผลให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแตกต่างกันไป

Weidner (1971 : 23) เป็นการพัฒนาตามแนวอุดมคติย่อม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงใน 3 ลักษณะด้วยกัน คือ มีความเจริญเติบโต (Growth) มีการเปลี่ยนแปลง (System Change) และมีการวางแผน (Planned Change) การพัฒนาเกิดขึ้น จากกระบวนการของการวางแผนเพื่อให้ความเจริญเติบโตในทิศทางของการสร้างภาวะทันสมัย (Modernization) การสร้างชาติ (Nation Building) และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และสังคม (Socio Economic Progress) ในขณะเดียวกัน จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงระบบไปพร้อม ๆ กันกับความเจริญเติบโต (ชูวงศ์ ฉายะบุตร. 2539 : 23 - 24)

จากนิยามแนวความคิด ดังกล่าว ข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนา หมายถึง การที่คนในชุมชน และสังคม โดยส่วนรวมได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรม เพื่อปรับปรุงความรู้ความสามารถของตนเอง และร่วมกันเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของตนเอง ชุมชน และสังคมให้ดีขึ้น ซึ่งการพัฒนาเป็นเสมือนกลวิธีที่ทำให้เกิดผลที่ต้องการ กล่าวคือ คุณภาพชีวิต ชุมชน และสังคมที่ดีขึ้น

1. การพัฒนาสามารถสรุปได้เป็น 3 ประการ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2546 : 3) ดังนี้

ประการที่หนึ่ง การพัฒนา คือ การเปลี่ยนแปลงตามแผนหรือการเปลี่ยนแปลงที่มีการกำหนดทิศทาง (Planned or Directed Change) นั่นคือ การพัฒนามิได้เป็นเรื่องธรรมชาติ หากเป็นความพยายามของมนุษย์ พยายามที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้น โดยกำหนดทิศทางหรือรายละเอียดเอาไว้ล่วงหน้าว่าจะพัฒนาอะไร พัฒนาอย่างไร ช้าเร็วอย่างไรใครจะเป็นผู้พัฒนา และถูกพัฒนา

ประการที่สอง เป้าหมายสุดขุดของการพัฒนาอยู่ที่คน คนเป็นทั้งผู้ถูกพัฒนา และผู้รับผลของการพัฒนามองคนเป็นกลุ่ม หรืออยู่ในกลุ่ม ดังนั้น การพัฒนาคน จึงรวมถึง การพัฒนา ด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม

ประการสุดท้าย เป้าหมายของการพัฒนาคน กลุ่มคน หรือสังคม คือ ความอยู่ดีกินดี ด้านต่าง ๆ หรือสภาพสังคมที่ดี ซึ่งรวมถึงสภาพทางเศรษฐกิจ และการเมืองด้วย

จากความหมาย ของการพัฒนาข้างต้น สรุปได้ว่าการพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพที่ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น โดยการวางแผนล่วงหน้า ในการใช้ทรัพยากรมนุษย์ และทรัพยากรธรรมชาติในด้านต่าง ๆ และต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจ จากบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้การพัฒนานั้นไปสู่ความสำเร็จในเรื่องนั้น ๆ การพัฒนาท้องถิ่น จะเกิดขึ้นได้จะต้องได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ และความร่วมมือจากประชาชนในการดำเนินการ ซึ่งถ้าเป็นระดับประเทศ ก็จะต้องมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ส่วนในระดับท้องถิ่น นั้นจะต้องมีแผนพัฒนาท้องถิ่น และมีระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่น และการกระจายอำนาจกำหนดไว้

2. หลักการดำเนินงานด้านการพัฒนา

องค์การสหประชาชาติได้ให้แนวคิดในหลักการดำเนินงานด้านการพัฒนาชุมชน 10 ประการ ดังนี้ (ยูวันน์ วุฒิเมธี. 2534 : 11 - 14)

1. โครงการพัฒนาจะต้องสอดคล้องกับความต้องการอันแท้จริงของประชาชน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
2. โครงการพัฒนาจะต้องเป็น โครงการเอนกประสงค์ คือ มีวัตถุประสงค์ เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน หรือปรับปรุงความสุข ความเจริญ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
3. การพัฒนาจะต้องเริ่มดำเนินการ เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชน ไปพร้อม ๆ กับการดำเนินงาน
4. ในการพัฒนาจะต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในกิจกรรมที่จัดขึ้น อย่างเต็มที่ เพื่อเป็นการสร้างพลังชุมชน และจัดรูปสถาบัน หรือหน่วยการปกครอง หน่วยงานบริการ ของประชาชนขึ้น
5. ต้องแสวงหาผู้นำในท้องถิ่น และพัฒนาคุณลักษณะของผู้นำท้องถิ่น ตามลักษณะของกิจกรรม และความจำเป็น
6. ต้องเปิดโอกาสให้สตรี และเยาวชนได้เข้ามามีบทบาทร่วมพัฒนามากที่สุด เพราะสตรีมีบทบาทต่อการขยายตัวของงาน และแนวคิดต่าง ๆ ส่วนเยาวชนนั้นจะสามารถเป็นกำลัง รับช่วงการพัฒนาได้เป็นอย่างดี
7. รัฐบาลจะต้องจัดบริการไว้ให้พร้อม เพื่อคอยเสริมงานของประชาชน และเป็นหลักประกันความสำเร็จของงาน และเป็นกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน

8. มีการวางแผน เพื่อการพัฒนาอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ ตั้งแต่ระดับชาติ จนถึงระดับท้องถิ่น รวมทั้งการจัดบริการงานในทุกๆระดับจะต้องมีความคล่องตัว และมีประสิทธิภาพ อย่างแท้จริง

9. ในการดำเนินงานพัฒนานั้น ควรสนับสนุนให้องค์กรเอกชน องค์กร อาสาสมัครต่าง ๆ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

10. ในการวางแผนเพื่อพัฒนานั้น ต้องมีการวางแผนดำเนินงานให้เกิด ความเจริญพร้อม ๆ กัน ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติด้วย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างความเจริญ ให้ได้ระดับกันทุกส่วนของประเทศ

สรุปได้ว่า หลักการดำเนินงานด้านการพัฒนาจะต้องมีวัตถุประสงค์ เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน หรือปรับปรุงความสุข ความเจริญ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับความต้องการอันแท้จริงของประชาชนในท้องถิ่น โดยให้ประชาชน องค์กร ต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างเต็มที่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ของการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ทฤษฎีศักยภาพการพัฒนาและการแพร่กระจาย (Development Potential Diffusion Theory) ทฤษฎีศักยภาพการพัฒนาและการแพร่กระจาย (สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2546 : 17 - 18) ประกอบด้วยปัจจัย 6 ประการ คือ

3.1 ทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เกิดการพัฒนา (Natural Resource) เมื่อมีทรัพยากร เช่น น้ำมัน ทองคำ หรือเพชร แล้วสิ่งเหล่านี้ จะทำให้เกิดเป็นทรัพย์สินเงินทอง สามารถจะนำไปใช้ จ่ายยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นได้ ยังมีทรัพยากรธรรมชาติมีค่าจำนวนมาก ก็ยังทำให้ระดับ การพัฒนาสูงมากขึ้นไปอีก

3.2 ทรัพยากรมนุษย์ ทำให้เกิดการพัฒนา (Human Resource) โดยเฉพาะมนุษย์ ในวัยแรงงานก่อให้เกิดปัจจัยผล คือ การพัฒนา ยังมีคนในวัยแรงงานมากเท่าใด ก็ยังทำให้ระดับ การพัฒนาสูงมากขึ้นเพียงนั้น เหตุผล ก็คือ คนวัยแรงงานมีกำลังแรงงานที่สามารถใช้ ให้เกิดประโยชน์ ต่อคุณภาพชีวิตได้ เช่น เพิ่มการศึกษา ทำให้สุขภาพอนามัยแข็งแรง จิตใจมั่นคงเข้มแข็ง เป็นต้น ปัจจัยนี้ จึงเป็นเหตุให้เกิดการพัฒนาได้

3.3 องค์การสังคม ทำให้เกิดการพัฒนา (Social Organization) ในที่นี้ หมายถึง องค์การสังคมประเภทสหกร โดยที่องค์การสังคมเหล่านี้ จะช่วยทำให้เกิดพลังในการทำงาน ได้ใหญ่ขึ้นและมากขึ้น เพราะเป็นการรวมกำลังแรงงานกับงานใหญ่ ๆ ที่ทำคนเดียวไม่ได้ องค์การก็สามารถทำได้ทำได้มาก และทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะได้ร่วมช่วยกันคิด ช่วยกันพิจารณา จึงมีความรอบคอบ ไม่บกพร่อง หรือบกพร่องน้อย จึงเป็นเหตุให้เกิดการพัฒนาได้อีกทางหนึ่ง

3.4 ภาวะผู้นำ ทำให้เกิดการพัฒนา (Leadership) หรือจำนวนผู้นำประเภทต่าง ๆ ยังมีมากเท่าใด ก็ยังทำให้การพัฒนามีระดับสูงมากขึ้นเพียงนั้น ทั้งนี้ก็เพราะผู้นำมักจะเป็นคนที่ มีคุณภาพการทำงานของผู้ นำ จึงพลอยมีคุณภาพ หรือประสิทธิภาพไปด้วย หรือไม่เช่นนั้น ผู้นำจะสามารถรวมคนได้เป็นจำนวนมาก กลายเป็นกลุ่มคนเป็นจำนวนมาก จึงทำงานใหญ่ หรือ งานปริมาณมากได้นอกจากนั้น ด้วยบารมีของผู้นำ ทำให้คนที่มารวมตัวกันทำงาน ทำงานอย่างทุ่มเท เพื่อผู้นำจึงทำให้เกิดผลดีแก่การพัฒนา

3.5 การติดต่อ ทำให้เกิดการพัฒนา (Contact) การติดต่อ หมายถึง การติดต่อระหว่างชุมชน ระหว่างเมือง หรือระหว่างประเทศ โดยเฉพาะชุมชนเมือง ประเทศที่ด้อยพัฒนา จะได้ประโยชน์จากชุมชนเมือง ประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือเจริญกว่า ทั้งนี้เพราะการติดต่อ เช่นนั้น ทำให้เกิด การถ่ายทอด เรียนรู้ รับเอาความรู้ ความชำนาญ สินค้า เทคโนโลยีจากสังคมเจริญมาใช้ หรือมาผลิตเครื่องมือ เครื่องใช้ สินค้าขึ้นมาในสังคมด้อยพัฒนา ทำให้สังคมด้อยพัฒนา มีความเจริญก้าวหน้าตามไปด้วย

3.6 การฝึกอบรม ทำให้เกิดการพัฒนา (Training) หากมองการฝึกอบรมว่าเป็น การศึกษา (Education) ก็ย่อมจะเห็นความสำคัญได้ชัดเจนในการทำให้เกิดการพัฒนา เพราะทำให้ ความรู้ ความชำนาญด้านต่าง ๆ ของคนสูงขึ้น การพัฒนาย่อมจะสูงตามไปด้วย การศึกษาย่อม จะทำให้รู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ทรัพยากรมนุษย์ที่ดีการศึกษาที่ย่อมเป็น ทรัพยากร ที่มีคุณภาพขององค์การสังคมที่มีคนมีคุณภาพเป็นสมาชิกก็ย่อมมีคุณภาพไปด้วย ผู้นำที่มี การศึกษาย่อมมีคุณภาพดียิ่งขึ้น การติดต่อที่เฉลี่ยฉลาดอันเกิดจากการศึกษา ย่อมก่อผลประโยชน์ ด้านการศึกษาพัฒนาการ การฝึกอบรมจึงช่วยให้เกิดการพัฒนาคด้วย

4. ความหมาย ของชุมชนท้องถิ่นตามแนวคิดเชิงระบบ

ถ้าพิจารณาแนวคิดของทฤษฎีระบบ สามารถกล่าวได้ว่าชุมชนท้องถิ่นหนึ่ง ๆ ก็คือ หนึ่งหน่วยระบบ (System Unit) เป็นหน่วยงาน มีผลผลิต มีกระบวนการ มีปัจจัยนำเข้า

และมีขอบเขต โดยที่ดำรงอยู่ในฐานะเป็นส่วนย่อยของอภีระบบ และประกอบขึ้นด้วยอภีระบบต่าง ๆ จำนวนหนึ่ง (เจเลียว บุรีภักดี. 2545 : 45 - 46) ตรงตามลักษณะของระบบทางสังคมทุกประการ ผลผลิตในที่นี้ไม่ใช่เฉพาะด้านเศรษฐกิจเท่านั้น แต่หมายรวมถึงทุกอย่างที่หน่วยระบบสังคมนั้นได้สร้างให้เกิดขึ้น นับตั้งแต่การดำรงชีวิตให้อยู่รอด การป้องกันการเจ็บป่วย หรือการรักษาเมื่อเจ็บป่วย การจัดหาหมวดหมู่ หรือองค์กรของสมาชิก การดำรงครอบครัว การให้กำเนิดและการเลี้ยงดูบุตรหลาน การสร้างผลผลิตทางเศรษฐกิจ และวัฒนธรรม เพื่อท้องถิ่นของตนเองและเพื่อแลกเปลี่ยนกับท้องถิ่นอื่นไปจนถึง การมีความสุขความพอใจจากการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี อันเป็นที่ยึดถือของหน่วยสังคม และรวมไปถึงการดำรงอยู่อย่างมั่นคงถาวรของหน่วยสังคมนั้น

ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ตัวคนในบริเวณของชุมชนท้องถิ่นนั้น และทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งคนสามารถหยิบฉวยนำมาใช้ รวมไปถึงแบบอย่างแนวปฏิบัติ ที่สังคมมีไว้ให้ และรวมไปถึงทรัพยากรทางกายภาพ หรือทางความคิด ซึ่งเข้ามาสู่ชุมชนท้องถิ่นจากแหล่งภายนอก ซึ่งเป็นอีกหน่วยระบบหนึ่งที่มีการแลกเปลี่ยนผลผลิต หรือปัจจัยนำเข้ากับหน่วยระบบนี้

กระบวนการ ได้แก่ ปฏิกริยา หรือการกระทำต่อกันระหว่างปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ ก่อให้เกิดการแปลงรูปของปัจจัยนำเข้าบางรายการ มากบ้างน้อยบ้างในลักษณะต่าง ๆ และเกิดเป็นผลผลิตใหม่ ซึ่งอาจเป็นผลผลิตระหว่างทาง ซึ่งจะเข้าสู่กระบวนการบางอย่างก่อนจะเป็นผลผลิตสุดท้ายก็ได้ หรืออาจเป็นผลผลิตสุดท้ายของหน่วยระบบนั้น

ขอบเขตของหน่วยชุมชนท้องถิ่นหนึ่ง ๆ คือ เส้นแบ่งระหว่างท้องถิ่นนั้นกับท้องถิ่นอื่นที่ตั้งอยู่ติดกัน หรือเป็นเส้นล้อมรอบบริเวณท้องถิ่นนั้น และเนื่องจากการดำเนินชีวิตแต่ละด้าน มีขอบเขตครอบคลุมไม่เหมือนกันเสมอไป ดังนั้นเส้นแบ่งดังกล่าวจึงอาจมีหลายเส้น แต่อาจมีบางเส้นที่ทับซ้อนเส้นอื่นก็ได้

สำหรับการเปลี่ยนแปลงระบบนั้น Riggs (1967 : 55) ได้กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงระบบจะต้องทำให้มีความแตกต่างเพิ่มขึ้น คือ มีการแบ่งงานกันทำตามความรู้เฉพาะด้าน และมีการประสานงานระหว่างงานที่แบ่งนั้นอย่างใกล้ชิด และในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนานั้น การเปลี่ยนแปลง หรือพัฒนาจะเกิดขึ้นได้ จะต้องอาศัยความร่วมมือจาก 3 ฝ่ายด้วยกัน คือ ประชาชน ราชการ และรัฐบาล โดยทั้ง 3 ฝ่ายจะต้องร่วมมือร่วมใจกันทำให้เกิดการพัฒนา และต้องพิจารณาถึงหลักการที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

1. ความต้องการ (Need) เพื่อที่จะให้เกิดการกระทำ คือ
  - 1.1 การมีส่วนร่วม (Participation) ของคนที่เกี่ยวข้อง
  - 1.2 การแจกจ่าย (Distribution) ผลการกระทำให้เท่าเทียมกัน
  - 1.3 ความร่วมมือ (Integration) มีความสามัคคีช่วยกันทำงาน
  - 1.4 การกระทำให้ทั่วถึงทุกพื้นที่ (Penetration) ของเขตการบริหาร

การปกครอง

1.5 ความถูกต้องตามกฎหมาย (Legitimacy) การทำให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือการยอมรับว่าถูกต้อง

1.6 เอกลักษณ์ (Identity) หรือความเหมือนกันบางประการ

2. อุปสรรค (Obstacle) หรือปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการวางแผนและการดำเนินการตามแผนพัฒนา ควรจะได้รับการศึกษาวิเคราะห์ศึกษาให้เป็นที่เข้าใจอย่างแน่ชัดถูกต้องและครบถ้วน

3. ทรัพยากร (Resource) หมายถึง สิ่งที่จะต้องใช้ในการทำงานเพื่อการพัฒนา เริ่มตั้งแต่ คน คุณภาพของคน ความรู้ ความสามารถ และทักษะของคน รวมทั้งทรัพยากรด้านอื่น ๆ เช่น ทุน เงินงบประมาณ วัสดุเครื่องใช้ เครื่องยนต์กลไกต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อนำมาเปลี่ยนแปลง เพื่อประโยชน์ต่อท้องถิ่นด้วย เป็นต้น

4. ศักยภาพ (Potentiality) หมายถึง ความสามารถ หรือพลังงานขององค์การ ส่วนท้องถิ่น ที่จะกระทำการต่าง ๆ ให้บรรลุผลในอนาคต รวมถึงความสามารถในด้านการวางแผนและดำเนินการตามแผนพัฒนาขององค์การด้วย (Riggs. 1971 : 12) องค์การที่จะสามารถทำการวางแผนและดำเนินการตามแผนพัฒนาได้จะต้องมีปัจจัย ดังนี้

4.1 ความต่อเนื่องและความมั่นคงทางนโยบายของฝ่ายการเมือง

4.2 ทรัพยากร

4.3 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ ๆ หรือ นวัตกรรม

4.4 ทักษะ

4.5 ทุน

4.6 ความช่วยเหลือทางด้านเทคนิค

จากแนวคิดข้างต้น การพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องเกิดจากความพยายาม และความจริงจังของรัฐบาลที่จะร่วมกันสร้าง

ความสัมพันธ์ ระหว่างการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น บนเป้าหมาย
วิธีการที่สอดคล้อง เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีระบบที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติ
โดยรวม และปัจจัยที่จะส่งเสริมให้ท้องถิ่นได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาประเทศได้นั้น รัฐบาล
จำเป็นต้องคำนึงถึง สิ่งเหล่านี้ คือ

1. การจัดระบบการปกครอง และระเบียบการบริหารราชการแผ่นดิน
ที่แน่นอนสร้างระบบ และระเบียบ ตลอดจนขั้นตอนของการพัฒนาบทบาทของการบริหารส่วน
ท้องถิ่นร่วมกัน

2. สร้างภาวะผู้นำในท้องถิ่น โดยการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พฤติกรรม
ตลอดจน การให้ความรอบรู้ทางด้านการบริหารการพัฒนา

3. สร้างโครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของหน่วยการบริหารส่วนท้องถิ่น
อย่างตรงเป้าหมาย และต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่นได้เข้าใจถึงบทบาท
ความสำคัญของตน ต่อการพัฒนาท้องถิ่น

4. สร้างโครงสร้างระบบภาษีอากร และเงินอุดหนุนจากรัฐบาล
ที่มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรมเพียงพอที่ท้องถิ่นจะปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนได้

แนวคิดเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

1. ประวัติและความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) คือ หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะ
เป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหาร
ส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม 2537 (โกวิทย์ พวงงาม. 2543 : 170)
และมีฉบับแก้ไขเพิ่มเติมในเวลาต่อมา พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ส่งผลให้มีการกระจายอำนาจสู่องค์กร
ประชาชนในระดับตำบลอย่างมาก โดยได้ยกฐานะสภาตำบล ซึ่งมีรายได้ตามเกณฑ์ คือ มีรายได้ไม่
รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท ขึ้นเป็น
องค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวได้ว่า การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลนี้ เป็นผลผลิตหนึ่งของ
กระแสของสังคมที่ต้องการจะปฏิรูปการเมือง ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นมิติหนึ่งของ
ความพยายามในการปฏิรูปการเมือง โดยการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบล มีความสำคัญต่อท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เพราะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กที่สุด แต่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด โดยเฉพาะประชาชนในพื้นที่ชนบท องค์การบริหารส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย

องค์การบริหารส่วนตำบล ในฐานะที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง มีส่วนสำคัญยิ่งในการทำให้ประชาชนในชนบทได้มีโอกาสในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่ต้องการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นมากขึ้น โดยที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีสาระสำคัญ ดังที่จะได้กล่าวต่อไป

2. กำเนิดและพัฒนาการขององค์การบริหารส่วนตำบล

ในอดีต การจัดระเบียบบริหารระดับตำบลมี 3 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่หนึ่ง คณะกรรมการตำบลและสภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 222 / 2499 โดยคณะกรรมการตำบลประกอบด้วยกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกคนในตำบล แพทย์ประจำตำบล ครูประชาบาลในตำบลนั้นคนหนึ่ง ราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิในตำบลนั้น ไม่น้อยกว่า 2 คน และให้มีข้าราชการที่ปฏิบัติงานในตำบลนั้น เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการตำบลด้วย ส่วนสภาตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาตำบล ซึ่งมาจากราษฎรผู้มีคุณสมบัติ เช่นเดียวกับ ผู้สมัครรับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่บ้านละ 2 คน

รูปแบบที่สอง องค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. 2499 โดยองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสภาตำบลและคณะกรรมการตำบล ซึ่งสภาตำบล ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรในหมู่บ้านเลือกตั้งหมู่บ้านละ 1 คน และกำนัน และผู้ใหญ่บ้านทุกคนในตำบลเป็นสมาชิกสภาตำบลโดยตำแหน่ง ส่วนคณะกรรมการตำบล ประกอบด้วย กำนันตำบลท้องที่เป็นประธาน ผู้ใหญ่บ้านทุกคนในตำบล แพทย์ประจำตำบล และกรรมการอื่น ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากครูใหญ่โรงเรียนในตำบล หรือผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจำนวนไม่เกิน 5 คน

รูปแบบที่สาม สภาตำบลตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 275 / 2509 ซึ่งเป็นการบริหารในรูปของคณะกรรมการเรียกว่า “คณะกรรมการสภาตำบล” ซึ่งประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบลเป็นกรรมการสภาตำบลโดยตำแหน่ง นอกจากนี้ยังประกอบด้วยครูประชาบาลในตำบลนั้น 1 คน ซึ่งนายอำเภอคัดเลือกจากครูประชาบาล

ในตำบลเป็นกรรมการสภาตำบล และราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิหมู่บ้านละ 1 คน ซึ่งราษฎรในหมู่บ้านเลือกตั้งขึ้นเป็นกรรมการสภาตำบล โดยกำหนดเป็นประธานกรรมการสภาตำบลโดยตำแหน่ง และมีรองประธานกรรมการสภาตำบลคนหนึ่ง ซึ่งคณะกรรมการสภาตำบลเลือกตั้งจากกรรมการด้วยกัน การบริหารงานของสภาตำบล นอกจากจะมีคณะกรรมการสภาตำบลดังกล่าว สภาตำบลยังมีเลขานุการสภาตำบลคนหนึ่ง ซึ่งคณะกรรมการสภาตำบลเลือกตั้งกันขึ้นมา หรือตั้งจากบุคคลภายนอก และมีที่ปรึกษาสภาตำบล ซึ่งเป็นพัฒนาการตำบลนั้นอีกด้วย (ชูวงศ์ ฉายะบุตร. 2539 : 194 - 196)

การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นในสมัยนั้น ก็เพื่อให้การปกครองในระดับตำบลที่มีความเจริญ และมีรายได้ระดับหนึ่ง ได้มีการปกครองตนเองตามหลักการปกครองท้องถิ่น ต่อมาในปี 2515 องค์การบริหารส่วนตำบลได้ถูกยุบเลิกไป โดยประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 ซึ่งประกาศคณะปฏิวัติ ดังกล่าว ยังคงให้สภาตำบลมีอยู่ต่อไป

หลังจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬใน พ.ศ. 2535 กระแสในการปฏิรูปการเมืองได้ก่อตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมืองในหลาย ๆ ด้าน และด้านหนึ่ง คือ การเรียกร้องให้มีการกระจายอำนาจ ดังนั้นในปี 2537 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งประกาศใช้ในวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2537 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 (ชเนศวร์ เจริญเมือง. 2542 : 165) โดยสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ ดังกล่าว คือ การยกฐานะสภาตำบลที่มีรายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท สามารถจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบล จึงกลับมาเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับตำบลอีกครั้งหนึ่ง

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 กำหนดให้ประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการบริหาร สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาสองประเภท ประเภทแรกเป็นสมาชิกสภาโดยตำแหน่ง ประกอบด้วย กำหนด ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล ประเภทที่สองเป็นสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้ง โดยประชาชนหมู่บ้านละ 2 คน ส่วนคณะกรรมการบริหารประกอบด้วย กำหนดเป็นประธาน โดยตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านอีกไม่เกิน 2 คน และสมาชิกสภาที่มาจากการเลือกตั้งอีกไม่เกิน 4 คน รวมแล้วมีคณะกรรมการบริหารได้ไม่เกิน 7 คน (โกวิท พวงงาม. 2543 : 171 - 172)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 3) เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญในหมวด 9 ว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 285 ที่กำหนดให้องค์กรปกครองท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือ ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 285) ซึ่งโครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลเดิมตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 นั้น มีสมาชิกสภาและกรรมการบริหารจำนวนหนึ่งเป็น โดยตำแหน่ง ดังนั้นจึงมีการแก้ไขบทบัญญัติในกฎหมาย ดังกล่าว ให้สมาชิกสภาทั้งหมดมาจากการเลือกตั้งของประชาชน และให้คณะกรรมการบริหารมาจากความเห็นชอบของสภา

ในปีกลางปี พ.ศ. 2546 รัฐสภาได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 พ.ศ. 2546 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ. 2546 โดยได้มีการยกเลิกชื่อเรียก คณะกรรมการบริหารและกรรมการบริหาร โดยให้ใช้ชื่อ คณะผู้บริหาร และชื่อเรียก ประธานกรรมการบริหาร เปลี่ยนเป็น นายกองค้ำการบริหารส่วนตำบล รองประธานกรรมการบริหาร เปลี่ยนเป็น รองนายกองค้ำการบริหารส่วนตำบล เปลี่ยนชื่อเรียกข้อบังคับตำบลเป็น ข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล และยกเลิกไม่ให้ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเลขานุการคณะผู้บริหาร

การปรับโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลครั้งสำคัญเกิดขึ้นอีกครั้งในช่วงเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2546 หลังจากเพิ่งมีการแก้ไขเพิ่มพระราชบัญญัติสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลไปเมื่อกลางปี พ.ศ. 2546 แต่การแก้ไขกฎหมายเมื่อตอนกลางปีเป็นการแก้ไขในรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้น ความจริงในการแก้ไขกฎหมายในช่วงกลางปี 2546 ดังกล่าว ได้มีความพยายามในการเสนอให้มีการแก้ไขที่มาของฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนมาแล้วครั้งหนึ่ง โดยวุฒิสภาได้แก้ไขเพิ่มเติมสาระสำคัญในกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรขึ้นมา โดยได้แก้ไขให้นายกองค้ำการบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน แต่เมื่อร่างกฎหมายกลับมาสภาผู้แทนราษฎรปรากฏว่าสภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นด้วย และได้มีการตั้งคณะกรรมการร่วมเพื่อปรับปรุงร่างกฎหมาย

ดังกล่าว และร่างกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาของกรรมาธิการร่วมได้ยืนยันตามร่างที่ผ่านการพิจารณาของวุฒิสภา คือ กำหนดให้นายกองค้การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน แต่เมื่อเสนอเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรอีกครั้ง ปรากฏว่าสภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นชอบ ร่างกฎหมายที่เสนอให้นายกองค้การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน จึงตกไปในช่วงเวลาดังกล่าว

แต่ความเคลื่อนไหวจากหลายฝ่ายที่ต้องการให้มีการแก้ไขที่มาให้ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในท้องถิ่นยังไม่หยุดนิ่ง ควรจะกล่าวถึงที่มาของการเคลื่อนไหวเพื่อให้มีการแก้ไขให้ฝ่ายบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้ง โดยตรงสักเล็กน้อย

สาเหตุที่สำคัญของการเคลื่อนไหวนี้ น่าจะเกิดจากการเปิดช่องไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ในมาตรา 285 ซึ่งกล่าวถึง องค์ประกอบ ที่มาของสภาท้องถิ่นและที่มาของฝ่ายบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยในมาตรา 285 ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ได้กำหนดให้ฝ่ายบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีที่มาได้ 2 ทาง ทางแรก มาจากมติของสภาท้องถิ่น ทางที่สองมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในท้องถิ่น เมื่อกฎหมายรัฐธรรมนูญเปิดช่องก็ได้มีความเคลื่อนไหวให้ผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้ง โดยตรงครั้งแรกเมื่อช่วงปี พ.ศ. 2542 - 2543 โดยองค์กรที่ออกมาเคลื่อนไหวในช่วง ดังกล่าว คือ สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย โดยได้อ้างถึงปัญหาของโครงสร้างเดิมที่เป็นอยู่ที่ฝ่ายบริหารมาจากมติของสภาท้องถิ่นนั้น เป็นโครงสร้างที่มีปัญหาเพราะ

1. โครงสร้างที่นายกเทศมนตรีมาจากมติของสภาเทศบาล ทำให้นายกเทศมนตรีต้องพึ่งพา หรือต้องการเสียงสนับสนุนข้างมากจากสภาเทศบาล ฉะนั้นหากนายกเทศมนตรีไม่สามารถควบคุมเสียงข้างมากในสภาเทศบาลได้ ก็เป็นการเปิดช่องฝ่ายสภาเทศบาล โคนนายกเทศมนตรี ออกจากตำแหน่งได้ส่งผลให้ในสมัยหนึ่ง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารท้องถิ่นบ่อยครั้ง

2. การเปลี่ยนแปลงนายกเทศมนตรีบ่อยครั้ง ก่อให้เกิดผลเสียต่อการบริหารงานในเทศบาล เพราะจะทำให้เห็นนโยบายขาดความต่อเนื่อง ยากที่จะผลักดันนโยบายต่าง ๆ เป็นรูปธรรมได้ และท้ายที่สุดผลเสีย หรือความเสียหายก็ตกแก่ประชาชนในท้องถิ่น

3. โครงสร้างที่นายกเทศมนตรีมาจากมติของสภาเทศบาล เป็นโครงสร้างที่

นายกเทศมนตรี ต้องเอาใจใส่สมาชิกสภาโดยให้ผลประโยชน์ต่างตอบแทนระหว่างกันในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อรักษาเสียงข้างมากเอาไว้ ทำให้นายกเทศมนตรีต้องคอยเอาใจสมาชิกสภาเทศบาลมากกว่าเอาใจประชาชน

กล่าวโดยสรุป เกี่ยวกับปัญหาของโครงสร้างของเทศบาลที่ฝ่ายบริหารมาจากมติของสภานั้น เป็นโครงสร้างที่ฝ่ายบริหารไม่เข้มแข็งปัญหาเหล่านี้ จึงเป็นที่มาของการเรียกร้องให้มีการแก้ไขกฎหมาย เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงที่มาของฝ่ายบริหารในเทศบาล และการเรียกร้องดังกล่าวก็มาประสบความสำเร็จในปี พ.ศ. 2543 เมื่อรัฐสภาได้พิจารณาผ่านกฎหมายที่กำหนดให้นายกเทศมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน แต่กฎหมายดังกล่าวไม่ได้กำหนดให้ทุกเทศบาลมีนายกเทศมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีเพียงเทศบาลนครและเทศบาลเมืองเท่านั้น สามารถเลือกตั้งนายกเทศมนตรีทางตรง ส่วนเทศบาลตำบลต้องรอไปถึง พ.ศ. 2550 เทศบาลตำบล จึงจะสามารถทำประชามติสอบถามประชาชนในเขตเทศบาลได้ว่าต้องการใช้ที่มาของนายกเทศมนตรีรูปแบบใด

ความสำเร็จของฝ่ายเทศบาลเป็นการจุดประเด็นให้เกิดการเคลื่อนไหวในฝ่ายขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล ในการเรียกร้องให้มีการแก้ไขกฎหมายเปลี่ยนแปลงที่มาของฝ่ายบริหารให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน และในที่สุดในช่วงปลายปี พ.ศ. 2546 ก็มีการเปลี่ยนแปลงทั้งใหญ่ในประวัติศาสตร์การปกครองท้องถิ่นของไทย เมื่อรัฐสภาได้พิจารณาผ่านกฎหมายท้องถิ่นแก้ไขเพิ่มเติม 3 ฉบับ อันได้แก่ พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546 โดยเนื้อหาของสาระสำคัญของกฎหมายทั้ง 3 ฉบับ คือ การกำหนดให้ฝ่ายบริหารขององค์กรปกครองท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในท้องถิ่น ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่า นับตั้งแต่การประกาศใช้กฎหมายทั้ง 3 ฉบับนี้แล้ว ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบของไทยมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนเหมือนกันหมดทั้งประเทศ

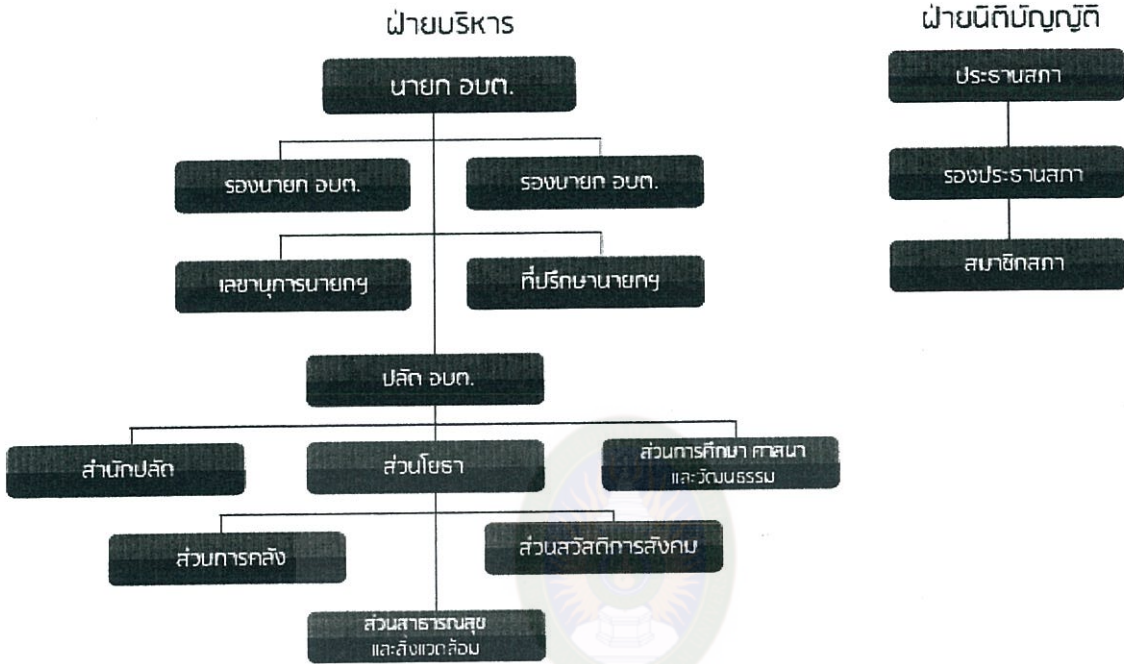
3. โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

องค์การบริหารส่วนตำบล มีโครงสร้างคล้ายกับเทศบาล ที่มีทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

1. สภากองค้การบริหารส่วนตำบล
2. คณะผู้บริหารองค้การบริหารส่วนตำบล

โครงสร้างองค้การ

แผนภาพที่ 1 โครงสร้างองค้การบริหารส่วนตำบลตาม พ.ร.บ. สภาตำบลและ อบต. พ.ศ. 2537
แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546

ที่มา : พ.ร.บ. สภาตำบลและ อบต. พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2546

4. อำนาจหน้าที่ของสภากองค้การบริหารส่วนตำบล

สภากองค้การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค้การบริหารส่วนตำบล
2. พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม

3. ควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย และแผนพัฒนาตำบลตามข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

5. อำนาจหน้าที่ของนายกองค์การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

นายกองค์การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดกับกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการของ องค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับ ของทางราชการ

2. สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

3. แต่งตั้งและถอดถอน รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการองค์การบริหารส่วนตำบล

4. วางระเบียบ เพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

5. รักษาให้เป็นไปตามข้อบัญญัติขององค์การบริหารส่วนตำบล

6. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ และกฎหมายอื่น

6. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และมีบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในกฎหมาย โดยบัญญัติหน้าที่ที่ อบต. จะต้องทำ ดังนี้

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก

2. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอย

และสิ่งปฏิกูล

3. ป้องกันโรค และระงับโรคติดต่อ

4. ป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย

5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดให้ อบต. ที่มีความสามารถ มีศักยภาพเพียงพอ อาจจัดทำ
กิจการในเขต อบต. อีกจำนวน 13 ข้อ ดังนี้

1. ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
2. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
3. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
4. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ
5. ให้มี และส่งเสริมกลุ่มเกษตร และกิจการสหกรณ์
6. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
7. บำรุง และส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
8. การคุ้มครองดูแล และรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
9. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
10. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
11. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
12. การท่องเที่ยว (หน้าที่ที่เพิ่มเติมเข้ามาใหม่)
13. การผังเมือง (หน้าที่ที่เพิ่มเติมเข้ามาใหม่)

อำนาจหน้าที่ตามแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและ
ขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้ อบต. มีอำนาจและ
หน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง
ตามมาตรา 16 ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มี และบำรุงรักษาทางบกทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
4. การสาธารณสุขูปโภค และการก่อสร้างอื่น ๆ
5. การสาธารณสุขการ
6. การส่งเสริม การฝึก และการประกอบอาชีพ
7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว

9. การจัดการศึกษา

10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส

11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี

ของท้องถิ่น

12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด และการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

13. การจัดให้มี และบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

14. การส่งเสริมกีฬา

15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน

16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น

17. การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

18. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย

19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล

20. การจัดให้มี และควบคุมสุสาน และฌาปนสถาน

21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์

22. การจัดให้มี และควบคุมการฆ่าสัตว์

23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพ

และสาธารณสถานอื่น ๆ

23. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและ

และสิ่งแวดล้อม

24. การผังเมือง

25. การขนส่ง และการวิศวกรรมจราจร

26. การดูแลรักษาที่สาธารณะ

27. การควบคุมอาคาร

28. การป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย

29. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริม และสนับสนุนการป้องกัน และรักษา

ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน

30. กิจอื่นใด ที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

อำนาจหน้าที่ของ อบต. ที่กล่าวมานั้น ไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ ในอันที่จะดำเนินกิจการใด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้ อบต. ทราบล่วงหน้าตามสมควร ในกรณีนี้หาก อบต. มีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าว ให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐนี้ความเห็นของ อบต. ไปประกอบการพิจารณาดำเนินการนั้นด้วย

อบต. ในฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ที่จะดำเนินการพัฒนามากมายหลายอย่าง และแม้แต่หน่วยงานของรัฐหรือองค์การใด ๆ จะไปดำเนินกิจการในพื้นที่ อบต. ต้องแจ้ง อบต. ทราบล่วงหน้าด้วย นอกจากนี้ ในการดำเนินกิจการ อบต. ยังมีรายได้ อันเป็นเงินงบประมาณของตนเอง และสภา อบต. สามารถให้ความเห็นชอบข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และรายจ่ายเพิ่มเติมได้ ในส่วนของรายได้นั้น อบต. แต่ละแห่งอาจมีรายได้ไม่เท่ากัน โดยแหล่งที่มาของรายได้ อบต. มีอยู่หลากหลาย

7. โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) นอกจากที่กล่าวไว้แล้วว่ามีสภา อบต. และคณะผู้บริหาร อบต. แล้ว ก็ยังมีฝ่ายประจำที่เป็นกลไกช่วยบริหาร และดำเนินการ นั่นก็คือ มีพนักงานส่วนตำบล (ตามพระราชกฤษฎีกา) และอาจจัดแบ่งการบริหารออกเป็น

1. สำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
2. ส่วนต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ตั้งขึ้น เช่น ส่วนการคลัง ส่วนสาธารณสุข

ส่วนการศึกษา ส่วนการโยธา เป็นต้น

8. พนักงานส่วนตำบล

พนักงานส่วนตำบล ก็คือ บุคลากรหลักที่ทำงานให้ อบต. ถือเป็นข้าราชการประจำของ อบต. จัดเป็นพนักงานส่วนท้องถิ่น คล้ายพนักงานเทศบาล หากจากนั้นจะเป็นลูกจ้างของ อบต.

ซึ่งมีทั้งลูกจ้างชั่วคราว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของระเบียบกระทรวงมหาดไทยในการมีลูกจ้าง

นอกจากนั้น เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการ อบต. อาจขอให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ไปดำรงตำแหน่ง หรือปฏิบัติกิจการของ อบต. เป็นการชั่วคราวได้โดยไม่ขาดจากต้นสังกัดเดิม

ทั้งนี้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตได้ตามความจำเป็น และในกรณีที่เป็นการเข้าราชการ ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ให้กระทรวงมหาดไทยทำความตกลงกับหน่วยงานต้นสังกัดก่อนแต่งตั้ง

9. โครงสร้างการแบ่งส่วนบริหารใน อบต.

การแบ่งส่วนบริหารใน อบต. ขึ้นอยู่กับระดับชั้นของ อบต. ซึ่งกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดขึ้น เพื่อความเหมาะสมกับภารกิจ โดยได้แบ่งส่วนบริหารใน อบต. อย่างน้อยออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. สำนักงานปลัด อบต. ซึ่งจะต้องมีตำแหน่งปลัด อบต. ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าสำนักงาน อบต.
2. ส่วนการคลัง ซึ่งจะต้องมีหัวหน้าส่วนการคลัง หรือเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี

10. การบริหารงานของ อบต.

การทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภา อบต. และผู้บริหาร อบต. มีหลายประการ ดังต่อไปนี้

1. การเข้าประชุมสภา อบต.
  - 1.1 นายอำเภอเป็นผู้เรียกประชุมภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภา อบต.
  - 1.2 การกำหนดสมัยประชุม
    - 1.2.1 การประชุมสมัยสามัญ
      - 1) ต้องกำหนดเป็นสมัยประชุม อย่างน้อยปีละ 2 สมัย แต่ไม่เกิน 4 สมัย สมัยหนึ่ง ๆ มีกำหนดไม่เกิน 15 วัน
      - 2) มีการกำหนดไว้ว่า ต้องประชุมในเดือนกุมภาพันธ์สมัยหนึ่ง และเดือนสิงหาคม สมัยหนึ่ง
      - 3) ในการกำหนดสมัยประชุม และวันประชุม ต้องทำเป็นประกาศของ อบต.
    - 1.2.2 การประชุมวิสามัญ มีหลักเกณฑ์ ดังนี้
      - 1) ประธานสภา อบต. นายก อบต. หรือสมาชิกสภา อบต. ไม่น้อยกว่า กึ่งหนึ่ง อาจทำคำร้องยื่นต่อนายอำเภอขอเปิดประชุมวิสามัญ
      - 2) นายอำเภอเป็นผู้อนุญาต เปิดประชุมวิสามัญ

2. ใช้สิทธิ และหน้าที่ในการคัดเลือกบุคคลที่ทำหน้าที่ เช่น

- 2.1 ลงมติเลือกประธานสภา อบต. และรองประธานสภา อบต.
- 2.2 ลงมติเลือกเลขานุการสภา อบต.
- 2.3 กำหนดสมัยประชุมสภา อบต.
- 2.4 ทำหน้าที่อื่น ๆ ในฐานะสมาชิกสภา อบต.

3. หน้าที่ในการวางแผนพัฒนาตำบลมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

- 3.1 ผู้จัดทำแผนพัฒนาตำบล ได้แก่ นายก อบต.
- 3.2 วิธีการจัดทำแผนพัฒนาตำบล คณะผู้บริหาร อบต. ควรคำนึงถึง
  - 3.2.1 ต้องใช้ข้อมูล กชช. 2 ค จปฐ และข้อมูลเฉพาะอย่าง
  - 3.2.2 นโยบายที่กำหนดเป็นแนวทางในการจัดทำแผน
  - 3.2.3 ต้องคำนึงถึงแผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาอำเภอ
  - 3.2.4 ความสัมพันธ์งบประมาณระหว่างหน่วยงานภูมิภาคในพื้นที่

เพื่อรับการสนับสนุน เช่น คปต. หรือกระทรวงหลัก

- 3.3 ผู้ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบล ได้แก่ สมาชิกสภา อบต.

4. หน้าที่ในการร่างข้อบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปี และข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

- 4.1 ผู้จัดทำและผู้เสนอร่าง ได้แก่ นายก อบต.
- 4.2 ผู้พิจารณา และให้ความเห็นชอบ
  - 4.2.1 สมาชิกสภา อบต.
  - 4.2.2 การพิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณ แบ่งออกเป็น 3 วาระ คือ
    - 1) วาระที่ 1 วาระรับหลักการ
    - 2) วาระที่ 2 วาระปรึกษาเรียงตามลำดับข้อที่มีการแปรญัตติ
    - 3) วาระที่ 3 วาระลงมติว่าจะให้ความเห็นชอบหรือไม่
- 4.3 ผู้พิจารณา และให้ความเห็นชอบ
  - 4.3.1 ผู้อนุมัติ นายอำเภอ
  - 4.3.2 ผู้ประกาศใช้ นายก อบต.

5. หน้าที่ในการร่างข้อบัญญัติตำบล มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

5.1 ผู้เสนอร่างข้อบัญญัติ ให้เสนอเป็นญัตติร่างข้อบัญญัติ ผู้เสนอ

5.1.1 นายก อบต.

5.1.2 สมาชิกสภา อบต. พร้อมผู้รับรองที่เป็นสมาชิกอย่างน้อย 2 คน

5.1.3 ราษฎรที่มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน ไม่น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด

5.2 ผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบ

5.2.1 สมาชิกสภา อบต. และนายอำเภอ

5.2.2 การพิจารณาร่างข้อบัญญัติตำบล จะต้องพิจารณาเป็น 3 วาระ

1) วาระที่หนึ่ง วาระรับหลักการ

2) วาระที่ 1 ที่ประชุมพิจารณาจะรับหลักการ

3) วาระที่ 2 ให้ปรึกษาเรียงตามลำดับข้อเฉพาะที่มีการแปรญัตติ

4) วาระที่ 3 ให้ลงมติให้ความเห็นชอบกับร่างข้อบัญญัติ หรือไม่

5.2.3 ผู้ประกาศใช้ นายก อบต. ลงชื่อ และประกาศใช้

5.2.4 ข้อบัญญัติตำบล คือ กฎ ระเบียบ ที่ออกมาใช้บังคับราษฎรในตำบล

เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการผู้บริหาร อบต. เป็นไปตามภารกิจ และหน้าที่

5.2.5 หน้าที่ในการตั้งกระทู้ถาม ยื่นญัตติ และการอภิปรายในสภาสารบรรณ

อิเล็กทรอนิกส์

11. การกำกับดูแล อบต.

กฎหมายกำหนดให้นายอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัด กำกับดูแล อบต. ดังนี้

1. นายอำเภอ

1.1 ให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติตำบล

1.2 เป็นผู้อนุมัติข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายของ อบต.

1.3 สั่งให้สมาชิกสภา อบต. ซึ่งได้รับเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่ง

1.4 มีอำนาจเรียกสมาชิกสภา อบต. ผู้บริหาร อบต. พนักงานส่วนตำบล และ

ลูกจ้างของ อบต. แจ้ง หรือสอบสวน ตลอดจนเรียกรายงานและเอกสารใด ๆ จาก อบต. มาตรวจสอบ

1.5 เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดยุบสภา อบต. ได้

1.6 เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้ผู้บริหาร อบต. ทั้งคณะ หรือบางคนออกจาก

ตำแหน่งได้

2. ผู้ว่าราชการจังหวัด

2.1 เป็นผู้อนุญาตให้ข้าราชการในสังกัดไปปฏิบัติงานใน อบต. เป็นการชั่วคราว (ตามคำขอของ อบต.)

2.2 เป็นผู้วินิจฉัยกรณีเกิดความขัดแย้งในเรื่องข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ระหว่างนายอำเภอกับ อบต.

2.3 สั่งให้สมาชิกสภา อบต. ซึ่งได้รับการเลือกตั้งพ้นจากตำแหน่ง

2.4 สั่งยุบสภา

2.5 สั่งให้นายกองค้การบริหารส่วนตำบล รองนายก ประธานสภา รองประธานสภา พ้นจากตำแหน่ง

โดยสรุปแนวคิด เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล โครงสร้างองค์การบริหาร ส่วนตำบล ประกอบด้วย ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และยังมีฝ่ายประจำที่เป็นกลไกช่วยบริหาร และดำเนินการ นั่นก็คือ มีพนักงานส่วนตำบล (ตามพระราชกฤษฎีกา) และอาจจัดแบ่งการบริหาร ออกเป็นสำนักงานปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้ตั้งขึ้น เช่น ส่วนการคลัง ส่วนสาธารณสุข ส่วนการศึกษา ส่วนการโยธา การกำกับดูแล อบต. กฎหมาย กำหนดให้นายอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัด กำกับดูแล อบต.

บริบทองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

1. สภาพทั่วไป

1.1 ที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน ตั้งอยู่ทิศตะวันตก ของอำเภอโกสุมพิสัย โดยมีระยะห่างจากอำเภอ โกสุมพิสัย 7 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับตำบลอื่น ๆ ดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ มีอาณาเขตติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลยางท่าแจ้ง

ทิศตะวันออก มีอาณาเขตติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลหัวขวาง

ทิศใต้ มีอาณาเขตติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงสวรรค์

ทิศตะวันตก มีอาณาเขตติดต่อกับ องค์การบริหารส่วนตำบลแพง,ตำบลโพนงาม

1.2 เนื้อที่

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอนมีเนื้อที่ทั้งหมด 33.107 ตารางกิโลเมตร
25,347 ไร่

1.3 ภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอนเป็นที่ราบ

1.4 จำนวนหมู่บ้าน

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอนมีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 11 หมู่บ้าน
ซึ่งตั้งอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเต็มทุกหมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 2 บ้านท่าเตือ

หมู่ที่ 3 บ้านหัวหนอง

หมู่ที่ 4 บ้านโนนสัง

หมู่ที่ 5 บ้านเหล่ายาว

หมู่ที่ 6 บ้านแห่เหนือ

หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 8 บ้านแห่เหนือ

หมู่ที่ 9 บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 10 บ้านโนนสัง

หมู่ที่ 11 บ้านท่ามะเดื่อ

1.5 จำนวนประชากร

ประชากรทั้งสิ้น 5,967 คน แยกเป็นชาย 2,954 คน หญิง 3,022 คน ครัวเรือน 1,405
ครัวเรือน ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรในตำบลหนองบอน

หมู่บ้าน	ชาย	หญิง	จำนวนทั้งหมด	จำนวนครัวเรือน
1. หนองบอน	359	380	733	158
2. ท่าเคื่อ	201	215	416	101
3. หัวหนอง	211	216	427	103
4. โนนสัง	212	212	424	111
5. เหล่ายาว	150	148	298	75
6. แห่เหนือ	378	413	791	202
7. หนองบอน	311	320	631	160
8. แห่เหนือ	265	239	503	107
9. หนองบอน	371	358	729	145
10. โนนสัง	283	334	617	154
11. ท่ามะเคื่อ	205	187	92	89

2. สภาพทางเศรษฐกิจ

2.1 อาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ทำนาปลูกอ้อย ทำไร่ มันสำปะหลัง
ค้าขาย เลี้ยงสัตว์ รับจ้างทั่วไป มีส่วนน้อยที่รับราชการ

2.1.1 พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 14,734 ไร่

ตารางที่ 2 แสดงพื้นที่ทำการเกษตร

พื้นที่ทำนา		พืชไร่		ถั่วลิสง	ถั่วลิสง	พืชผัก	ถั่วเหลือง	กก.
ข้าวเหนียว	ข้าวเจ้า	อ้อย	มัน	ถั่วฝัก	ถั่วแฉะ	ไม้ผล		
8,000	3,800	1,850	574	100	150	100	70	90

ตารางที่ 3 แสดงพื้นที่สาธารณประโยชน์

ลำดับที่	หมู่ที่	ชื่อที่สาธารณประโยชน์	นสล. เลขที่	จำนวนเนื้อที่		
				ไร่	งาน	วา
1.	2	คอนเจ้าปู่	45092	2	-	86
2.	3	หนองไผ่	49718	-	1	97
3.	4	คอนเจ้าปู่	45767	18	-	58
4.	4	บึงคันชา	45929	559	-	86
6.	4	ที่สาธารณประโยชน์	45096	2	-	11
7.	4	ที่สาธารณประโยชน์	45093	7	-	73
8.	4	หนองภูคิน	45090	14	3	6
9.	4	โคกหนองโพน	8342	817	2	91
10.	5	หนองกุง	44902	7	-	11
11.	5	ที่สาธารณประโยชน์หมู่บ้าน	45094	30	-	94
12.	5	คอนเจ้าปู่	44733	13	3	6
13.	6	คอนปู่เจ้า	45769	12	2	10
14.	6	ที่สาธารณประโยชน์	45928	5	-	31
15.	7	ทำเล เลี้ยงสัตว์	มค 0723	37	2	98
16.	7	ทำเล เลี้ยงสัตว์	มค 0724	2	1	20
17.	8	หนองแห่	45091	56	3	78
18.	9	ทำเล เลี้ยงสัตว์	มค 0722	28	3	57
19.	9	ห้วยบง	45930	31	1	82

2.2 แหล่งน้ำธรรมชาติ

แหล่งน้ำบนผิวดิน ได้แก่ ลำน้ำชี หนองหวาย หนองบอน หนองภูคิน หนองเวง บึงคันชา หนองแฉ่ง หนองผึ่ง หนองแห่ และหนองเป็ญ

2.3 ธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล

2.3.1 โรงสีข้าวขนาดเล็ก 16 แห่ง

2.3.2 บังกะโล 1 แห่ง

3. สภาพสังคม

3.1 การศึกษา

3.1.1 ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 8 แห่ง

3.1.2 ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร 1 แห่ง

ตารางที่ 4 แสดงรายชื่อสถานศึกษาพร้อมจำนวนนักเรียนและบุคลากรผู้สอน

ที่	ชื่อสถานศึกษา	จำนวนนักเรียน			จำนวนครู		
		ก่อน ประถม	ป.1 - ป.6.	ม.1 - ม.3	ก่อน ประถม	ป.1 - ป.6	ม.1 - ม.3
1.	โรงเรียนบ้านหนอง บอนหัวหนองเหล่ายาว	33	119	51	2	6	3
2.	โรงเรียนบ้านแห่เหนือ	24	73	-	1	6	-
3.	โรงเรียนบ้านโนนสัง	6	40	-	1	3	-
4.	โรงเรียนบ้านท่าเตือ	7	33	-	1	4	-
5.	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลหนองบอน	146	-	-	6	-	-
	รวม	216	265	51	11	18	3

3.2 สถาบันและองค์กรทางศาสนา

3.2.1 วัด 7 แห่ง

3.3 การสาธารณสุข

ตารางที่ 5 แสดงประเภทสถานพยาบาล

ประเภทสถานพยาบาล	จำนวน (แห่ง)	จำนวนบุคลากร	คนไข้เฉลี่ย / เดือน
1. โรงพยาบาล	-	-	-
2. สถานีอนามัย	1	3	600 คน
3. คลินิก	-	-	-
รวม	1	3	-

3.4 สถานการณ์โรคเอดส์

3.4.1 จำนวนผู้ติดโรคเอดส์ (HIV) 4 คน

3.4.2 จำนวนผู้ป่วย - คน

3.4.3 สถานบำบัด และรักษาผู้ป่วยโรคเอดส์ - แห่ง

3.5 ผู้ที่ได้รับเบี้ยยังชีพ

3.5.1 จำนวนผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ 810 คน

3.5.2 จำนวนผู้พิการ 116 คน

3.6 ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน ไม่มีปัญหาอาชญากรรมร้ายแรง

4. การบริการพื้นฐาน

4.1 การคมนาคม

สภาพการคมนาคมขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน ในช่วงหน้าฝน ถนนเป็นหลุม เป็นบ่อ มีน้ำท่วมขัง หน้าแล้งฝุ่นกระจาย ทำให้การคมนาคมไม่สะดวก

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนเส้นทางคมนาคม

ที่	ประเภท	ระยะทางรวม (กม.)	สภาพการใช้ประโยชน์	
			ใช้การได้ดี (กม.)	ชำรุด (กม.)
1.	ถนนลูกรัง	7.00	5.9	1.1
2.	ถนน คสล.	16.55	16.55	-
3.	ถนนลาดยาง	21.05	21.05	-
4.	ถนนดิน	33.34	33.34	-
รวม		77.94	76.84	1.1

4.2 การโทรคมนาคม

4.2.1 โทรศัพท์สาธารณะ 5 แห่ง

4.3 การไฟฟ้า

4.3.1 ทุกหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้

4.4 กลุ่มแหล่งน้ำ

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนครัวเรือนที่ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำแต่ละประเภท

ที่	ประเภทแหล่งน้ำ	จำนวน (แห่ง)	ครัวเรือนที่ใช้ประโยชน์
1.	คลองชลประทาน / คลองส่งน้ำ	3	700
2.	บ่อบาดาล บ่อดอก บ่อเจาะ	10	560
3.	บ่อน้ำตื้น (ที่ใช้การได้)	5	350
4.	สระน้ำ (ขนาด 100 ตรว. ขึ้นไป)	3	250
5.	แม่น้ำ ลำคลอง	4	370
6.	ฝาย พนังกั้นน้ำ	1	100
7.	อ่างเก็บน้ำ	1	100
8.	ห้วย ลำธาร	8	590

ที่	ประเภทแหล่งน้ำ	จำนวน (แห่ง)	ครัวเรือนที่ใช้ประโยชน์
9	หนอง บึง	9	800
รวม		44	3,820

5. ศักยภาพในตำบล

5.1 ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตารางที่ 8 แสดงอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ อบต.หนองบอนที่มีอยู่จริง

หน่วยงาน	อัตรากำลัง					
	รวม	ข้าราชการ	ลูกจ้าง ประจำ	พนักงานจ้าง ตามภารกิจ	พนักงาน จ้างทั่วไป	พนักงาน จ้างเหมา บริการ
1. นักบริหารงาน อบต. (ปลัด อบต.)	1	1	-	-	-	-
2. สำนักงานปลัด ฯ	17	3	3	4	6	1
3. ส่วนการคลัง	6	2	1	3	-	-
4. ส่วนโยธา	2	1	-	1	-	-
5. ส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	8	4	-	4	-	-
6. ส่วนสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม	5	-	-	1	4	-
7. สวัสดิการสังคม	3	2	-	1	-	-
รวมทั้งหมด	42	13	4	14	10	1

5.2 ระดับการศึกษาของบุคลากร

5.2.1	ปริญญาตรีขึ้นไป	24	คน
5.2.2	มัธยมศึกษา / อาชีวศึกษา	14	คน
5.2.3	ประถมศึกษา	4	คน

5.3 รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ประจำปีงบประมาณ 2555	จำนวน 20,647,840	บาท
5.3.1 รายได้อีกการบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเอง	จำนวน 235,255.55	บาท
5.3.2 รายได้ที่ส่วนราชการเก็บให้	จำนวน 11,089,278.40	บาท
5.3.3 เงินอุดหนุนจากรัฐบาล	จำนวน 6,678,929	บาท

5.2 ศักยภาพของชุมชน และพื้นที่

5.2.1 การรวมกลุ่มของประชาชน

มีการรวมกลุ่มอาชีพทั้ง 11 หมู่ได้แก่

- 5.2.1.1 กลุ่มปลูกผักสวนครัว บ้านท่าเตือ หมู่ 2, 11
- 5.2.1.2 กลุ่มประมงบ้านโนนสัง หมู่ 4 ท่าเตือ หมู่ 2, 11
- 5.2.1.3 กลุ่มทอเสื่อกก หมู่ 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 และ 10
- 5.2.1.4 กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ หมู่ 7, 1
- 5.2.1.5 กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ หมู่ 7

5.2.2 รายการอาชีพที่ควรส่งเสริมตามศักยภาพตำบล

5.2.2.1 กลุ่มทอเสื่อกก

เป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดถึง 7 หมู่บ้านได้แก่ หมู่ที่ 1, 3, 4, 5, 6, 8, 7, 9 และ 10 มีความรู้ความเข้าใจในการผลิตเสื่อกกได้เป็นอย่างดี สามารถหาวัตถุดิบได้ในท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นอาชีพเสริม นอกจากการทำนาอีกด้วย

5.2.2.2 กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ หมู่ที่ 7

เป็นกลุ่มที่ตั้งขึ้นใหม่ ผลผลิตภัณฑ์ที่สำคัญ คือ ดอกไม้ประดิษฐ์ มีลักษณะที่ประณีต สวยงาม แต่ประสบปัญหาด้านการตลาด เนื่องจากสมาชิกยังขาดความรู้ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย

5.2.3 โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

(OTOP) ตำบลหนองบอน ได้แก่ เสื่อกก

5.2.4 รายการอาชีพที่ควรสนับสนุน

1) กลุ่มเลี้ยงสัตว์ (โคเนื้อ)

เนื่องจากประชาชนในพื้นที่มีการเลี้ยงโคเนื้อถึง 300 ครัวเรือน หรือร้อยละ 21 และได้รับความสนใจในการเลี้ยงโคจากประชาชนมากขึ้น มีการขอสนับสนุนน้ำเชื้อพันธุ์โคเนื้อจากหน่วยงานของรัฐเป็นประจำ โดยมีกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อทุกหมู่บ้าน พร้อมทั้งมีตลาดรองรับจำนวนมาก ทั้งในและนอกพื้นที่ ดังนั้น จึงเป็นอาชีพที่เหมาะสมแก่การส่งเสริม

2) การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ในเขตตำบลหนองบอนมีแหล่งน้ำธรรมชาติ อยู่หลายแห่ง เช่น แม่น้ำชี บึงคันชา หนองบอน ฯ ซึ่งมีขนาดใหญ่เหมาะ แก่การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ แต่ประชาชนยังขาดปัจจัยด้านเงินทุน และความรู้ จึงทำให้การพัฒนาอย่างไม่ดีเท่าที่ควร

5.2.5 จุดเด่นของพื้นที่ (ที่เอื้อต่อการพัฒนาตำบล)

ตำบลหนองบอน เป็นตำบลขนาดเล็กมีจุดเด่นในการรวมตัวของประชากร ในการรวมทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นอย่างดี ได้รับการคัดเลือกให้เป็นตำบลนำร่องในการพัฒนา ด้านต่าง ๆ มีการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งมีคลองชลประทาน เพื่อการเกษตรสามารถทำนาได้ปีละ 2 ครั้ง ในหมู่ที่ 2, 6, 8, 11, 4 และ 10 ในพื้นที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่กำลังมีการพัฒนาให้พร้อมในการบริการ แก่นักท่องเที่ยว คือ หาดวังโก

6. ยุทธศาสตร์การพัฒนารองรับการบริการส่วนตำบลหนองบอน

6.1 วิสัยทัศน์การพัฒนารองรับการบริการส่วนตำบลหนองบอน

“เกษตรผสมผสาน ชุมชนเข้มแข็ง ปราชญ์ภูมิปัญญา การศึกษาท้องถิ่น ศูนย์เทคโนโลยีข่าวสาร”

6.2 พันธกิจการพัฒนาท้องถิ่น (Mission)

ภารกิจหลักที่ 1 ปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคให้เพียงพอ

ภารกิจหลักที่ 2 ปรับปรุง และพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยว

ภารกิจหลักที่ 3 จัดการ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนา

ภารกิจหลักที่ 4 ส่งเสริมการศึกษาสร้างการเรียนรู้อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภารกิจหลักที่ 5 ส่งเสริม และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกระดับ

6.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนางานการบริหารส่วนตำบลหนองบอนในช่วง 3 ปี (2557 - 2559)

ประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์ (พระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542) ดังนี้

6.3.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

1) วัตถุประสงค์

1.1) เพื่อแก้ไขปัญหาการคมนาคมในตำบลหนองบอนให้มีการคมนาคม

ที่สะดวกขึ้น

1.2) เพื่อทำการบำบัด และระบายน้ำออกนอกหมู่บ้าน

1.3) เพื่อให้มีไฟฟ้าใช้กันอย่างทั่วถึงในตำบลหนองบอน

2) เป้าหมาย

2.1) มีถนนลำเลียงผลผลิตทางการเกษตรให้ทั่วถึง

2.2) ตำบลหนองบอนมีถนนคอนกรีตทุกพื้นที่ในปี พ.ศ. 2557

2.3) วางท่อระบายน้ำในตำบลหนองบอน

2.4) เพื่อให้มีไฟฟ้าทุกหมู่บ้านอย่างทั่วถึง

3) แนวทางการพัฒนา

3.1) จัดทำการก่อสร้าง ปรับปรุงถนน

3.2) รางระบายน้ำ และวางท่อระบายน้ำ

3.3) ทำการติดตั้ง และขยายเขตไฟฟ้า ในตำบลให้ทั่วถึง

6.3.2 ยุทธศาสตร์ด้านแผนงานเศรษฐกิจสังคม

1) วัตถุประสงค์

1.1) เพื่อให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น

1.2) เพื่อจัดหาแหล่งเงินทุนให้ราษฎร

1.3) เพื่อให้ประชาชนในตำบลหนองบอนมีงานทำ และมีอาชีพรองรับ

1.4) เด็ก ผู้สูงอายุ สตรี และผู้ด้อยโอกาส ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง

2) เป้าหมายการพัฒนา

- 2.1) ให้ประชาชนมีความรู้ในการทำปฎิชีวนาชีพใช้เองได้
- 2.2) ให้ประชาชนมีรายได้เฉลี่ยอย่างน้อย 35,000 บาท / คน / ปี
- 2.3) เด็ก ผู้สูงอายุ สตรี และผู้ด้อย โอกาส ได้รับสวัสดิการทุกคน

3) แนวทางการพัฒนา

- 3.1) ส่งเสริมกลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญา และกิจกรรมในท้องถิ่น
- 3.2) จัดสวัสดิการแก่เด็ก ผู้สูงอายุ สตรี และผู้ด้อยโอกาส
- 3.3) ส่งเสริมชุมชนเข้มแข็ง
- 3.4) ส่งเสริมการเกษตร

6.3.3 ยุทธศาสตร์พัฒนาด้านแหล่งน้ำให้เพียงพอต่อการเกษตร และอุปโภคบริโภค

1) วัตถุประสงค์

- 1.1) เพื่อให้ประชาชนมีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอย่างเพียงพอ
- 1.2) เพื่อให้ประชาชนในตำบลหนองบอน มีน้ำอุปโภค บริโภคตลอดปี
- 1.3) เพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งในแต่ละฤดูกาล

2) เป้าหมาย

- 2.1) ประชาชนทุกหมู่บ้านมีน้ำเพื่อการเกษตรอย่างเพียงพอ
- 2.2) ประชาชนทุกครอบครัวมีน้ำดื่ม 5 ลิตร / คน / วัน
- 2.3) ประชาชนในตำบลหนองบอน ร่วมมือกันแก้ไขภัยแล้งเบื้องต้น
- 4) มีประปาทุกหมู่บ้าน

3) แนวทางการพัฒนา

- 3.1) ก่อสร้างประปาให้ทุกหมู่บ้าน
- 3.2) ขยายเส้นทางชลประทาน
- 3.3) แหล่งน้ำธรรมชาติได้รับการพัฒนา

6.3.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสาธารณสุข

1) วัตถุประสงค์

- 1.1) เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
- 1.2) เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี และห่างไกลยาเสพติด

1.3) เพื่อให้เด็กแรกเกิดมีน้ำหนักไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

1.4) เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ในการป้องกันโรคติดต่อ

2) เป้าหมาย

2.1) กำหนดให้ตำบลหนองบอนเป็นตำบลสุขภาพดีถ้วนหน้าในปี 2557

2.2) กลุ่มเด็ก, เยาวชน และประชาชนทั่วไปปลอดภัยเสพติด

2.3) อัตราโรคติดต่อ เช่น โรคไข้เลือดออก ลดลง 95 %

3) แนวทางการพัฒนา

3.1) รณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับสาธารณสุขมูลฐาน

3.2) ควบคุม และป้องกันการแพร่โรคระบาด

3.3) ตรวจสอบคุณภาพอาหารที่จำหน่ายในตำบล

3.4) ส่งเสริมสุขภาพประชาชน

6.3.5 ยุทธศาสตร์พัฒนาด้านศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

1) วัตถุประสงค์

1.1) เพื่อให้ประชาชนมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น

1.2) เพื่อให้ประชาชนรู้จักการอนุรักษ์ และส่งเสริมประเพณีท้องถิ่นดั้งเดิม

1.3) เพื่อให้ประชาชนมีความรู้และเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย

1.4) เพื่อให้ประชาชนมีความตระหนักถึงบทบาท และหน้าที่ของตนเอง

2) เป้าหมายการพัฒนา

2.1) ประชาชนทุกกลุ่มมีความสนใจด้านศาสนา และวัฒนธรรม

2.2) เกณฑ์ประชาคมทุกหมู่บ้านมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

2.3) เยาวชนมีมาตรฐานการศึกษาที่ดีขึ้น

3) แนวทางพัฒนา

3.1) จัดหาทุนการศึกษา และบสนับสนุนสถานศึกษา

3.2) รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม และศาสนาให้คงอยู่ตลอดไป

3.3) ส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบให้ แก่ประชาชนทั่วไป

ไว้สืบไป

ในระบอบประชาธิปไตย

3.4) ส่งเสริมกิจกรรมเพื่อเด็กและเยาวชน

6.3.6 ยุทธศาสตร์พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1) วัตถุประสงค์

- 1.1) เพื่อสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- 1.2) เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

2) เป้าหมาย

- 2.1) ป่าตามที่สาธารณะเพิ่มขึ้น
- 2.2) สภาพสิ่งแวดล้อมในตำบลอยู่ในเกณฑ์ดี ทั้งป่าไม้ และหนองน้ำ
- 2.3) พื้นที่ในหมู่บ้านไม่เป็นแหล่งมลภาวะ

3) แนวทางพัฒนา

- 3.1) ฝึกอบรมและให้ความรู้
- 3.2) สนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

6.3.7 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเมือง และการบริหาร

1) วัตถุประสงค์

- 1.1) เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย รัฐธรรมนูญ
- 1.2) เพื่อให้ประชาชนมีความเข้มแข็ง

2) เป้าหมาย

- 2.1) ประชาชนในตำบลหนองบอนปลอดการซื้อสิทธิขายเสียง 100 %
- 2.2) ในการจัดเวทีประชาคมอย่างต่อเนื่อง และเข้มแข็ง
- 2.3) มีการประชาสัมพันธ์ โดยเวที อบต. สัจจอร์

3) แนวทางการพัฒนา

- 3.1) ส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ในระบอบ
- 3.2) ส่งเสริมองค์กรและบุคคลากร
- 3.3) อบต. สัจจอร์ตามความเหมาะสม

ในปี 2557

ประชาธิปไตย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชัยวุฒิ บัวทอง (2539) ได้ศึกษาบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ที่มาจากทางเลือกตั้งมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาปานกลาง มีเจตคติต่อการพัฒนามาก มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในระดับปานกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น โดยการหาค่า (Chi - Square) ปรากฏว่า อายุ สถานภาพ การสมรส ระดับการศึกษา รายได้ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งปฏิเสธสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ยกเว้นเจตคติต่อการพัฒนาที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับปัญหา อุปสรรคของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นงบประมาณที่รัฐสนับสนุนมีน้อย และไม่เพียงพอ ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ เห็นแก่ตัวและไม่ให้ความสำคัญ นอกจากนี้ปัญหาในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เช่น ถนน ไฟฟ้า และโทรทัศน เป็นต้น

อาทร คุระวรรณ (2539 : 96) ได้ศึกษาบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น ศึกษาเปรียบเทียบองค์การบริหารส่วนตำบลใน 5 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ พบว่า

1. ระดับความรู้ความเข้าใจของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุด มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา มีระดับความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำ และเมื่อเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจของกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดสงขลา กับจังหวัดยะลา พบว่า กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดสงขลา มีระดับความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง และระดับสูงในอัตราส่วนที่มากกว่าในกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดยะลา และในส่วนของตัวตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา และอาชีพ ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ความเข้าใจของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ระดับ 0.05

2. ระดับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวนมากที่สุด มีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นระดับมาก รองลงมา มีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นระดับปานกลาง ส่วนประเภทของบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับบทบาทในการพัฒนาสังคมมากที่สุด และให้ความสำคัญบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจน้อยที่สุด ในส่วนของตัวแปร พบว่า ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

3. ความสำคัญระหว่างความรู้ความเข้าใจของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล กับบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า แม้ว่าโยสภภาพรวมกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ จะมีระดับความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับปานกลาง ในระดับ และมีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นในระดับปานกลางและในระดับสูง และเมื่อเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดสงขลา กับจังหวัดยะลา พบว่า กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดสงขลา มีระดับความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับที่สูงกว่า กลุ่มตัวอย่างในจังหวัดยะลา แต่ในทางกลับกันพบว่า มีบทบาทต่อการพัฒนาท้องถิ่นในระดับที่ต่ำกว่า จึงสรุปได้ว่า ระดับความรู้ ความเข้าใจของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เป็นปัจจัยสำคัญต่อบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น กล่าวคือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับปานกลาง อาจมีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นในระดับที่สูงได้

ในส่วนของปัญหาและอุปสรรคของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอุปสรรคในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีจัดลำดับความสำคัญของปัญหา คือ

1. ปัญหาด้านงบประมาณ
2. ปัญหาด้านสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
3. ปัญหาด้านบุคลากร
4. ปัญหาด้านความขัดแย้งในองค์การบริหารส่วนตำบล ตามลำดับ

สมพงษ์ ภูารานุก (2541 : 102) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณี จังหวัดมุกดาหาร พบว่า บทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ระดับการศึกษา การดำรงตำแหน่ง และความรู้ความเข้าใจไม่มีผลต่อบทบาทในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์การใหม่สำหรับทุกคน จึงทำให้การปฏิบัติงาน จึงทำให้ปฏิบัติงานได้ไม่แตกต่างกัน มีเพียงด้านประสบการณ์เพียงด้านเดียว ที่มีผลต่อบทบาทของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล

สมพร มณีรัตน์ (2539) ได้ศึกษาเรื่อง “ความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอสิชล จังหวัด นครศรีธรรมราช พบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาตำบล ในระดับมาก ส่วนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล และการจัดทำข้อบังคับในระดับปานกลาง และพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของความสัมพัทธ์กับความรู้สึกความเข้าใจในการบริหาร ยกเว้นระดับการศึกษาของสมาชิกที่มีความสัมพันธ์กับความรู้สึกความเข้าใจในการบริหารงาน ยกเว้นระดับการศึกษาของสมาชิกที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ ความเข้าใจในการบริหารของสมาชิก

จากการสังเคราะห์งานศึกษาที่เกี่ยวข้อง พบว่า

1. บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำแนกได้ คือ บทบาทหน้าที่ตามกฎหมาย และบทบาทหน้าที่ที่ปฏิบัติจริง
2. ปัญหาของการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วน คือ ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ปัญหาด้านบุคลากร และปัญหาด้านความขัดแย้งในองค์การบริหารส่วนตำบล

สุชาติ ชุมแก้ว (2548 : 112) การศึกษาเรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกับการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร” นี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาว่าบทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกับการพัฒนาท้องถิ่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง การบริหาร ด้านสังคม และวัฒนธรรม และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการศึกษาพิจารณาปัจจัยส่วนบุคคลหรือภูมิหลัง ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาที่

อาศัยอยู่ในภูมิภาคนี้มา ปัจจุบันภายใน ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารในการพัฒนาท้องถิ่น ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาท้องถิ่น ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ บทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกับการพัฒนาท้องถิ่น

สำหรับการศึกษาศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มประชากรที่ศึกษา โดยกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ข้าราชการ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 63 คน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 24 คน ประชาชน โดยคัดเลือกจากผู้นำองค์กรท้องถิ่น 3 อำเภอ อำเภอละ 10 คน รวม 30 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 90 คน โดยในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างได้ใช้วิธีส่งแบบสอบถามตามจำนวน และได้รับกลับคืนมา จำนวน 90 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม (SPSS) ในการประมวลผลหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ โดยแสดงความสัมพันธ์เป็นตารางในรูปของอัตราส่วนร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Cross Tabulation) ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ และหาความสัมพันธ์ของตัวแปรทางสถิติต่าง ๆ เพื่อพิสูจน์สมมติฐาน การศึกษาที่ได้กำหนดไว้

ผลของการศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ว่าการพัฒนาท้องถิ่นในด้านสาธารณูปโภคขององค์การบริหารส่วนจังหวัดทำให้ท้องถิ่นมีความเจริญ การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทำให้ประชาชนมีสุขภาพ และอนามัยดีขึ้น และถ้ามีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหรือโบราณสถานในท้องถิ่น จะทำให้เป็นที่สนใจแก่นักท่องเที่ยว และเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ไปพร้อม ๆ กัน ส่วนที่เพียงแคเห็นด้วยเท่านั้น ก็มีเรื่องของการพัฒนาด้านแหล่งน้ำ ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข จะทำให้ท้องถิ่นมีความเจริญก้าวหน้า ทำให้ผู้ด้อยโอกาส มีการศึกษา และทำให้ประชาชนมีสุขภาพอนามัยแข็งแรง รวมทั้งถ้ามีการพัฒนาในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งที่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และได้ประโยชน์อย่างแท้จริง ส่วนเรื่องของการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ ควรจะต้องเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นตัวแทนของท้องถิ่น เพราะจะทำให้ทราบปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นโดยตรง

อรรถยา นรินทร์ (2552) ได้วิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้

1. บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่าสภาพการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวม และรายด้าน 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก

2. บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีเพศ อายุ รายได้ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน เห็นว่า มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของ โดยรวมและรายด้าน 1 - 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่สถานภาพสมรส ต่างกันเห็นว่า การปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลไม่แตกต่างกัน

เยวภา ปักโคทานัง (2557) ได้วิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาปรากฏ ดังนี้

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแกดำ เห็นว่าการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลแกดำ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

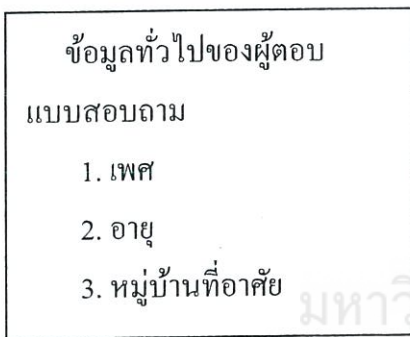
2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาของเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน เห็นว่าการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลแกดำ ไม่แตกต่างกัน ($p > .05$) ส่วนประชาชนที่มีหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ต่างกัน เห็นว่าการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลแกดำ โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสรุป ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์สำหรับเทศบาลตำบลแกดำในการนำไปหาแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ทัศนระของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้นำยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอนในช่วง 3 ปี 2557 - 2559 (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542) มาประยุกต์ในกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

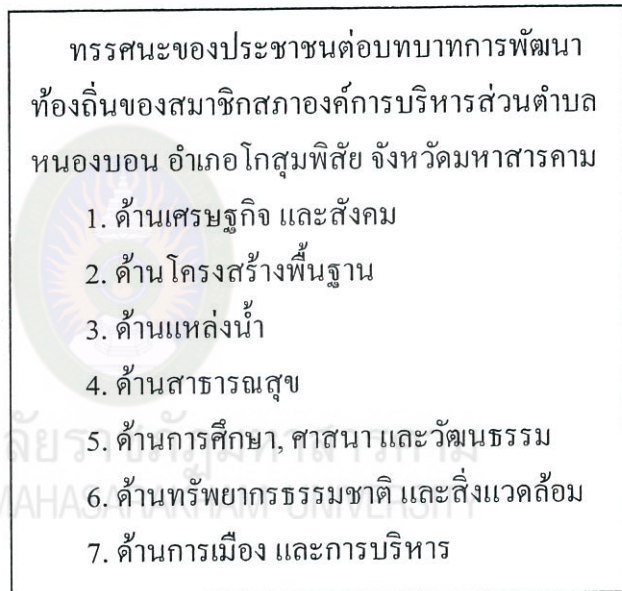
ตัวแปรอิสระ

(Independent Variables)

ตัวแปรตาม

(Dependent Variables)

แผนภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้กำหนดให้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีขั้นตอน และวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีสิทธิ์เลือกตั้งอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่มีชื่อในสำนักทะเบียนท้องถิ่นอำเภอโกสุมพิสัย จำนวน 5,967 คน จาก 11 หมู่บ้าน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีสิทธิ์เลือกตั้งอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่มีชื่อในสำนักทะเบียนท้องถิ่นอำเภอโกสุมพิสัย จากกลุ่มประชากร โดยใช้วิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ (Yamane Taro. 1973 : 727) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวนคร่าวๆ ตามสูตร ดังนี้

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

จากสูตร n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เกิดขึ้นสำหรับ

การวิจัยในครั้งนี้กำหนดให้ไม่เกิน .05 แทนค่าในสูตร ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} \quad n &= \frac{5,967}{1 + 5,967 \times (0.5)^2} \\ &= \frac{5,967}{15.92} \\ &= 374.81 \end{aligned}$$

จากการคำนวณสูตรของ Yamane Taro คำนวณได้ 374.81 คน ดังนั้น ผู้วิจัย จึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ 375 คน

3. การสุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาได้กำหนดสัดส่วนจากประชากรอายุ 18 ปีขึ้นไป ในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จาก 11 หมู่บ้าน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างที่ใช้กับประชากรที่มีจำนวนมากเลือกตามความสะดวก หรือความง่ายในการเก็บข้อมูลของผู้ศึกษาโดยถือเอาความสะดวกในการปฏิบัติงานในพื้นที่ของผู้ศึกษาเป็นหลัก และเลือกตามที่มีผู้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 8

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
ตารางที่ 9 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างแต่ละหมู่บ้าน

ลำดับที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	หมู่ที่ 1 บ้านหนองบอน	733	46
2	หมู่ที่ 2 บ้านท่าเตือ	416	26
3	หมู่ที่ 3 บ้านหัวหนอง	427	27
4	หมู่ที่ 4 บ้านโนนสัง	424	27
5	หมู่ที่ 5 บ้านเหล่ายาว	298	19
6	หมู่ที่ 6 บ้านแห่เหนือ	791	50
7	หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน	631	40
8	หมู่ที่ 8 บ้านแห่เหนือ	503	31

ลำดับที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
9	หมู่ที่ 9 บ้านหนองบอน	729	46
10	หมู่ที่ 10 บ้านโนนสัง	617	39
11	หมู่ที่ 11 บ้านท่ามะเดื่อ	392	24
	รวม	5,967	375

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ และหมู่บ้านที่อาศัย

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม รวม 7 ด้านคือ 1) ด้านเศรษฐกิจและสังคม 2) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 3) ด้านแหล่งน้ำ 4) ด้านสาธารณสุข 5) ด้านการศึกษา, ศาสนาและวัฒนธรรม 6) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 7) ด้านการเมือง, การบริหาร โดยแบ่งระดับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน เป็นมาตราส่วนประมาณค่าตามวิธีการ (Likert's Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะทั่วไปเป็นคำถามปลายเปิดเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา หลักเกณฑ์ ผลงานวิจัย และงานวิจัยเกี่ยวข้อง
2. กำหนดขอบเขต และเนื้อหาในการตั้งคำถาม
3. นำร่างแบบสอบถามเสนอที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ แก้ไข และเสนอแนะปรับปรุง เพื่อความถูกต้องของแบบสอบถาม

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญให้พิจารณา และทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ภาษา การวัดและประเมินผล และพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยวิธีหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ประกอบด้วย

4.1 อาจารย์ ดร.อาทิตย์ อาจหาญ วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (วิจัยการศึกษา) ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล

4.2 นายวัชรกร วิชาโคตร วุฒิการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การปกครองท้องถิ่น) ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

4.3 นายวินัย แสงกล้า วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการใช้ภาษา

5. นำแบบสอบถามมาทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ที่ผ่านการแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดสอบ (Try Out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยวิธีหา (Corrected - Item Total Correlation) และหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธี สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.37 ถึง 0.83 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

7. ทำการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าอำนาจจำแนก โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างรายข้อกับรวมทุกข้อ (Item - Total Correlation) ได้ค่าระหว่าง และการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach)

8. นำประเด็นคำถามเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะ

9. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนทุกด้าน ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) นำหนังสือจากคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลของประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

2) กำหนดให้มีผู้ช่วยวิจัย 5 คน โดยผู้วิจัยชี้แจงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลให้กับ ผู้ช่วยผู้วิจัย และประสานผู้นำหมู่บ้านเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของ ประชาชนในหมู่บ้าน จำนวน 11 หมู่บ้าน

3) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามกำหนดเวลาโดยใช้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ แล้วไปแจกจ่ายให้แก่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 375 คนในพื้นที่ หมู่ที่ 1 - 11 ทำการตอบและส่งคืน ให้แก่ผู้ศึกษาเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำเร็จรูปในการประมวล และการวิเคราะห์ข้อมูล โดยดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง
2. นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์แล้วลงรหัส (Coding Form)
3. นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้วให้คะแนนแต่ละข้อจากอำนาจการจำแนกรายข้อ ในแบบสอบถามที่กำหนดไว้ 5 ระดับคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103) ดังนี้

ระดับตรรกษณ์ต่อบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น มากที่สุด กำหนดให้ 5 คะแนน

ระดับตรรกษณ์ต่อบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น มาก กำหนดให้ 4 คะแนน

ระดับตรรกษณ์ต่อบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น ปานกลาง กำหนดให้ 3 คะแนน

ระดับตรรกษณ์ต่อบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น น้อย กำหนดให้ 2 คะแนน

ระดับตรรกษณ์ต่อบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น น้อยที่สุด กำหนดให้ 1 คะแนน

4. นำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้ว ไปประมวลผลข้อมูลด้วย

เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป พร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์การให้ความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

(บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายความว่า ทัศนนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายความว่า ทัศนนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายความว่า ทัศนนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายความว่า ทัศนนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายความว่า ทัศนนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับน้อยที่สุด

5. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อทัศนนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามเพศ ใช้สถิติ t - test (Independent Sample) และส่วนจำแนกตามอายุ และหมู่บ้านที่อาศัย ใช้สถิติ F - test (One - Way ANOVA) กรณีพบความแตกต่างได้เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี (Sheffe's Method)

6. การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทัศนนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่น ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปประเด็นแจกแจงความถี่และนำเสนอโดยการพรรณนาความ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติ ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ระดับทัศนนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่น ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ ใช้สถิติ t - test (Independent Sample) และส่วนจำแนกตาม

อายุ และหมู่บ้านที่อาศัย ใช้สถิติ F - test (One - Way ANOVA) กรณีพบความแตกต่างได้
เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี (Sheffe's Method)

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาท
การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอ โกล้อมพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอในเชิงพรรณนา
ความด้วยการแจกแจงความถี่

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อแปลความหมายมี ดังนี้

n	แทน	จำนวนหน่วยตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	สถิติทดสอบนัยสำคัญ ของตัวแปรอิสระ 2 ตัว
F	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้ในการพิจารณา (F - Distribution)
Df	แทน	ระดับความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมของค่าเฉลี่ยของคะแนนเบี่ยงเบน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย ของคะแนนเบี่ยงเบน (Mean of Squares)
P	แทน	ค่าความน่าจะเป็น
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ และหมู่บ้านที่อาศัย

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	217	57.9
1.2 หญิง	158	42.1
รวม	375	100
2. อายุ		
2.1 18 - 30 ปี	52	13.9
2.2 31 - 40 ปี	94	25.1
2.3 41 - 50 ปี	152	40.5
2.4 51 - 60 ปี	77	20.5
2.5 61 ปีขึ้นไป	0	0
รวม	375	100
3. หมู่บ้านที่อาศัย		
3.1 หมู่ที่ 1 บ้านหนองบอน	46	12.3

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3.2 หมู่ที่ 2 บ้านท่าเคื่อ	26	6.9
3.3 หมู่ที่ 3 บ้านหัวหนอง	27	7.2
3.4 หมู่ที่ 4 บ้านโนนสัง	27	7.2
3.5 หมู่ที่ 5 บ้านโนนสัง	19	5.1
3.6 หมู่ที่ 6 บ้านแห่เหนือ	50	13.3
3.7 หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน	40	10.7
3.8 หมู่ที่ 8 บ้านแห่เหนือ	31	8.3
3.9 หมู่ที่ 9 บ้านหนองบอน	46	12.3
3.10 หมู่ที่ 10 บ้านโนนสัง	39	10.4
3.11 หมู่ที่ 11 บ้านท่ามะเคื่อ	24	6.4
รวม	375	100

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 375 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 217 คน (ร้อยละ 57.9) รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 158 คน (ร้อยละ 42.1) อายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 41 - 50 ปี จำนวน 152 คน (ร้อยละ 40.05) รองลงมา คือ มีอายุ 31 - 40 ปี จำนวน 94 คน (ร้อยละ 25.1) อายุ 51 - 60 ปี จำนวน 77 คน (ร้อยละ 20.5) และอายุ 18 - 30 ปี จำนวน 52 คน (ร้อยละ 13.9) หมู่บ้านที่อาศัย พบว่า ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ที่บ้านแห่เหนือ หมู่ที่ 6 จำนวน 50 คน (ร้อยละ 13.3) รองลงมา คือ บ้านหนองบอน หมู่ที่ 1 และ บ้านหนองบอนหมู่ที่ 9 จำนวน 46 คน (ร้อยละ 12.3) บ้านหนองบอน หมู่ที่ 7 จำนวน 40 คน (ร้อยละ 10.7) บ้านโนนสัง หมู่ที่ 10 จำนวน 39 คน (ร้อยละ 10.4) บ้านแห่เหนือ หมู่ที่ 8 จำนวน 31 คน (ร้อยละ 8.3) บ้านหัวหนอง หมู่ที่ 3 และบ้านโนนสัง หมู่ที่ 4 จำนวน 27 คน (ร้อยละ 7.2) บ้านท่ามะเคื่อ หมู่ที่ 2 จำนวน 26 คน (ร้อยละ 6.9) บ้านท่ามะเคื่อ หมู่ที่ 11 จำนวน 24 คน (ร้อยละ 6.4) และบ้านเหล่ายาว หมู่ที่ 5 จำนวน 19 คน (ร้อยละ 5.1)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของ
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

2.1 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของ
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาท
การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน

(n = 375)

ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่น ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ทัศนคติ
1. ด้านเศรษฐกิจและสังคม	3.78	0.73	มาก
2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	3.66	0.82	มาก
3. ด้านแหล่งน้ำ	3.66	0.82	มาก
4. ด้านสาธารณสุข	3.75	0.73	มาก
5. ด้านการศึกษา, ศาสนาและวัฒนธรรม	3.81	0.77	มาก
6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.68	0.83	มาก
7. ด้านการเมือง, การบริหาร	3.81	0.86	มาก
รวม	3.73	0.72	มาก

จากตารางที่ 11 ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภา
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า โดยรวม
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 7 ด้าน โดยเรียงลำดับ
ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการศึกษา, ศาสนา และวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.81$) ด้านการเมือง,
การบริหาร ($\bar{X} = 3.81$) รองลงมา คือ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ($\bar{X} = 3.78$) ด้านสาธารณสุข

($\bar{X} = 3.75$) ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.68$) ด้านโครงสร้าง ($\bar{X} = 3.66$) และพื้นฐาน และด้านแหล่งน้ำ ($\bar{X} = 3.66$) ตามลำดับ

2.2 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกเป็นรายด้าน และรายชื่อ

2.2.1 ด้านเศรษฐกิจและสังคม

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเศรษฐกิจ และสังคม จำแนกเป็นรายข้อ (n = 375)

ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเศรษฐกิจ และสังคม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทัศนคติ
1. ส่งเสริมกลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญา และกิจกรรมในท้องถิ่น เช่น กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ กลุ่มทอเสื่อกก เป็นต้น	3.70	0.91	มาก
2. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการแก่เด็ก ผู้สูงอายุ สตรี และผู้ด้อยโอกาส	4.07	0.85	มาก
3. ส่งเสริมชุมชนเข้มแข็ง	3.77	0.92	มาก
4. ส่งเสริมการเกษตร	3.67	0.89	มาก
5. ส่งเสริมผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเช่น โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์	3.66	0.99	มาก
รวม	3.78	0.73	มาก

จากตารางที่ 12 ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านเศรษฐกิจและสังคมจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$) เมื่อจำแนกรายข้อ พบว่า

อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ส่งเสริมการจัดสวัสดิการแก่เด็ก ผู้สูงอายุ สตรี และผู้ด้อยโอกาส ($\bar{X} = 4.07$) รองลงมา คือ ส่งเสริมชุมชนเข้มแข็ง ($\bar{X} = 3.77$) ส่งเสริมกลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญา และกิจกรรมในท้องถิ่น เช่น กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ กลุ่มทอเสื่อกก เป็นต้น ($\bar{X} = 3.70$) ส่งเสริมการเกษตร ($\bar{X} = 3.67$) และส่งเสริมผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 3.66$) ตามลำดับ

2.2.2 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านโครงสร้างพื้นฐาน จำแนกเป็นรายข้อ (n = 375)

ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทัศนคติ
1. ผลักดันให้มีถนนลำเลียงผลผลิตทางการเกษตร และถนนคอนกรีตอย่างทั่วถึง	3.63	1.06	มาก
2. ดูแลระบบน้ำเพื่อการอุปโภค - บริโภคอย่างเพียงพอ	3.79	0.91	มาก
3. ผลักดันให้มีการก่อสร้างร่องระบายน้ำ และวางท่อระบายน้ำในหมู่บ้าน	3.47	0.99	ปานกลาง
4. ผลักดันให้มีไฟฟ้าส่องสว่างและไฟฟ้าเพื่อการเกษตรอย่างทั่วถึง	3.70	1.04	มาก
5. มีส่วนร่วมในการผลักดันงบประมาณเพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่น	3.72	0.96	มาก
รวม	3.66	0.82	มาก

จากตารางที่ 13 ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านโครงสร้างพื้นฐาน จำแนกเป็นรายข้อ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อจำแนกรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก

4 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1. ความสำเร็จของระบบน้ำเพื่อการอุปโภค - บริโภค อย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 3.79$) รองลงมา คือ มีส่วนร่วมในการผลักดันงบประมาณ เพื่อนำมาพัฒนา ท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.72$) ผลักดันให้มีไฟฟ้าส่องสว่าง และไฟฟ้าเพื่อการเกษตรอย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 3.70$) และผลักดันให้มีถนนลำเลียงผลผลิตทางการเกษตร และถนนคอนกรีตอย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 3.63$) ตามลำดับ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ ผลักดันให้มีการก่อสร้างร่องระบายน้ำ และวางท่อระบายน้ำในหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.47$)

2.2.3 ด้านแหล่งน้ำ

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาท การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านแหล่งน้ำ จำแนกเป็นรายข้อ

(n = 375)

ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่น ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัยจังหวัดมหาสารคาม ด้านแหล่งน้ำ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ทัศนคติ
1. สนับสนุนให้ประชาชนมีแหล่งน้ำ เพื่อการเกษตรอย่างเพียงพอ	3.56	1.02	มาก
2. สนับสนุนให้ประชาชน มีน้ำอุปโภค บริโภคตลอดปี	3.77	0.94	มาก
3. แก้ไขปัญหาภัยแล้งในแต่ละฤดูกาล	3.62	0.96	มาก
4. รณรงค์ให้ประชาชนใช้น้ำอย่างประหยัด และคุ้มค่า	3.69	0.99	มาก
รวม	3.66	0.82	มาก

จากตารางที่ 14 ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านแหล่งน้ำ จำแนกเป็นรายข้อ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$) เมื่อจำแนกรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1. สนับสนุนให้ประชาชน มีน้ำอุปโภค บริโภคตลอดปี ($\bar{X} = 3.77$) รองลงมา คือ รณรงค์ให้ประชาชนใช้น้ำอย่างประหยัด และคุ้มค่า ($\bar{X} = 3.69$) แก้ไขปัญหาภัยแล้งในแต่ละฤดูกาล ($\bar{X} = 3.62$) และสนับสนุนให้ประชาชน มีแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 3.56$) ตามลำดับ

2.2.4 ด้านสาธารณสุข

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสาธารณสุข จำแนกเป็นรายชื่อ

(n = 375)

ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสาธารณสุข	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทัศนคติ
1. รมรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับสาธารณสุขมูลฐาน	3.76	0.88	มาก
2. ควบคุมและป้องกันการแพร่โรคระบาด	3.77	0.92	มาก
3. ส่งเสริมสุขภาพประชาชน	3.73	0.87	มาก
4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดของถนนและทางเดินให้ถูกสุขลักษณะ	3.75	0.94	มาก
5. กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเพื่อไม่ให้ทำลายสิ่งแวดล้อม	3.77	0.85	มาก
รวม	3.75	0.73	มาก

จากตารางที่ 15 ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านสาธารณสุข จำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อจำแนกรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ควบคุมและป้องกันการแพร่โรคระบาด ($\bar{X} = 3.77$) กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลเพื่อไม่ให้ทำลายสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.77$) รองลงมา คือ รมรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับสาธารณสุขมูลฐาน ($\bar{X} = 3.76$) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดของถนนและทางเดินให้ถูกสุขลักษณะ ($\bar{X} = 3.75$) และส่งเสริมสุขภาพประชาชน ($\bar{X} = 3.73$) ตามลำดับ

2.2.5 ด้านการศึกษา, ศาสนา และวัฒนธรรม

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการศึกษา, ศาสนาและวัฒนธรรม จำแนกเป็นรายชื่อ

(n = 375)

ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอ โกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการศึกษา, ศาสนา และวัฒนธรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทัศนคติ
1. ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาทุกระดับ	3.76	0.91	มาก
2. รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม และศาสนาให้คงอยู่ตลอดไป	3.90	0.92	มาก
3. ส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบให้แก่ประชาชนทั่วไป	3.74	0.95	มาก
4. ส่งเสริมกิจกรรม เพื่อเด็ก และเยาวชน	3.83	0.89	มาก
รวม	3.81	0.77	มาก

จากตารางที่ 16 ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการศึกษา, ศาสนา และวัฒนธรรม จำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) เมื่อจำแนกรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม และศาสนาให้คงอยู่ตลอดไป ($\bar{X} = 3.90$) รองลงมา คือ ส่งเสริมกิจกรรม เพื่อเด็ก และเยาวชน ($\bar{X} = 3.83$) ส่งเสริม และสนับสนุนการศึกษาทุกระดับ ($\bar{X} = 3.76$) และส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบให้แก่ประชาชนทั่วไป ($\bar{X} = 3.74$) ตามลำดับ

2.2.6 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกเป็นรายชื่อ

(n = 375)

ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทัศนคติ
1. ประชาสัมพันธ์ และปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	3.74	0.96	มาก
2. ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่	3.72	0.95	มาก
3. ธรรมชาติให้มีมีการปลูกป่า และต้นไม้ในท้องถิ่นในวันสำคัญ	3.82	1.00	มาก
4. ธรรมชาติการไถกรบตอฟางแทนการเผา และหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีในการเกษตร	3.42	1.02	ปานกลาง
รวม	3.68	0.83	มาก

จากตารางที่ 17 ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) เมื่อจำแนกรายชื่อพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ธรรมชาติให้มีการปลูกป่า และต้นไม้ในท้องถิ่นในวันสำคัญ ($\bar{X} = 3.82$) รองลงมา คือ ประชาสัมพันธ์และปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.74$) และส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ($\bar{X} = 3.72$) ตามลำดับ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ ธรรมชาติการไถกรบตอฟางแทนการเผา และหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีในการเกษตร ($\bar{X} = 3.42$)

2.2.7 ด้านการเมือง, การบริหาร

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาท
การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการเมือง, การบริหาร
จำแนกเป็นรายข้อ

(n = 375)

ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิก สภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการเมือง, การบริหาร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ทัศนคติ
1. ส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจประชาชนเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ ในระบอบประชาธิปไตย	3.75	0.97	มาก
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ผู้นำท้องถิ่น หรือผู้แทนราษฎร	3.94	0.93	มาก
3. กระตุ้นให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ของ อบต.	3.78	1.05	มาก
4. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น ในกิจกรรมท้องถิ่น เช่น ประชามหมู่บ้าน	3.89	0.98	มาก
5. มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานของ อบต.	3.67	1.07	มาก
รวม	3.81	0.86	มาก

จากตารางที่ 18 ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภา
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านการเมือง,
การบริหาร จำแนกเป็นรายข้อ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) เมื่อจำแนกรายข้อ
พบว่า อยู่ในระดับมาก 5 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ส่งเสริมและสนับสนุน
ให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นหรือผู้แทนราษฎร ($\bar{X} = 3.94$) รองลงมา คือ
ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมท้องถิ่น เช่น ประชามหมู่บ้าน
($\bar{X} = 3.89$) กระตุ้นให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานของ อบต. ($\bar{X} = 3.78$)

ส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจประชาชนเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ ในระบอบประชาธิปไตย ($\bar{X} = 3.75$) และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานของ อบต. ($\bar{X} = 3.67$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ และหมู่บ้านที่อาศัย

3.1 จำแนกตามเพศ

ตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอ โกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน

(n = 375)

ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	ชาย		หญิง		t	sig
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านเศรษฐกิจ และสังคม	3.79	0.76	3.76	0.69	0.30	0.77
2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	3.64	0.84	3.70	0.78	-0.69	0.49
3. ด้านแหล่งน้ำ	3.65	0.89	3.67	0.73	-0.14	0.89
4. ด้านสาธารณสุข	3.77	0.78	3.74	0.68	0.38	0.70
5. ด้านการศึกษา, ศาสนา และวัฒนธรรม	3.82	0.80	3.79	0.72	0.35	0.72
6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.68	0.88	3.68	0.76	-0.12	0.91
7. ด้านการเมือง และการบริหาร	3.80	0.90	3.82	0.80	-0.30	0.76
รวม	3.73	0.77	3.74	0.66	-0.05	0.96

จากตารางที่ 19 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและทุกรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 จำแนกตามอายุ

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่น
ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอายุ โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน

ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่น	แหล่งความแปรปรวน	ss	df	MS	F	sig.
1. ด้านเศรษฐกิจและสังคม	ระหว่างกลุ่ม	1.65	3.00	0.55	1.02	0.38
	ภายในกลุ่ม	199.35	371.00	0.54		
	รวม	200.99	374.00			
2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	ระหว่างกลุ่ม	0.88	3.00	0.29	0.44	0.73
	ภายในกลุ่ม	248.40	371.00	0.67		
	รวม	249.28	374.00			
3. ด้านแหล่งน้ำ	ระหว่างกลุ่ม	2.02	3.00	0.67	0.99	0.40
	ภายในกลุ่ม	252.02	371.00	0.68		
	รวม	254.04	374.00			
4. ด้านสาธารณสุข	ระหว่างกลุ่ม	0.83	3.00	0.28	0.51	0.67
	ภายในกลุ่ม	200.88	371.00	0.54		
	รวม	201.71	374.00			
5. ด้านการศึกษา, ศาสนา และวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	1.63	3.00	0.54	0.92	0.43
	ภายในกลุ่ม	220.32	371.00	0.59		
	รวม	221.95	374.00			
6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	1.60	3.00	0.53	0.76	0.52
	ภายในกลุ่ม	258.29	371.00	0.70		
	รวม	259.88	374.00			
7. ด้านการเมือง, การบริหาร	ระหว่างกลุ่ม	1.88	3.00	0.63	0.85	0.47
	ภายในกลุ่ม	274.94	371.00	0.741		
	รวม	276.82	374.00			

พรรณณะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่น	แหล่งความแปรปรวน	ss	df	MS	F	sig.
รวม	ระหว่างกลุ่ม	1.28	3.00	0.43	0.81	0.49
	ภายในกลุ่ม	194.74	371.00	0.53		
	รวม	196.02	374.00			

จากตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพรรณณะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอายุ พบว่า โดยรวม และทุกรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพรรณณะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย โดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน

พรรณณะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่น	แหล่งความแปรปรวน	ss	df	MS	F	sig.
1. ด้านเศรษฐกิจ และสังคม	ระหว่างกลุ่ม	72.91	10.00	7.29	20.72	0.00 *
	ภายในกลุ่ม	128.08	364.00	0.35		
	รวม	200.99	374.00			
2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	ระหว่างกลุ่ม	101.76	10.00	10.18	25.11	0.00 *
	ภายในกลุ่ม	147.52	364.00	0.41		
	รวม	249.28	374.00			
3. ด้านแหล่งน้ำ	ระหว่างกลุ่ม	91.65	10.00	9.17	20.54	0.00 *
	ภายในกลุ่ม	162.39	364.00	0.45		
	รวม	254.04	374.00			

พรรณษะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่น	แหล่งความแปรปรวน	ss	df	MS	F	sig.
4. ด้านสาธารณสุข	ระหว่างกลุ่ม	60.82	10.00	6.08	15.71	0.00 *
	ภายในกลุ่ม	140.89	364.00	0.39		
	รวม	201.71	374.00			
5. ด้านการศึกษา, ศาสนา และวัฒนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	68.21	10.00	6.82	16.15	0.00 *
	ภายในกลุ่ม	153.74	364.00	0.42		
	รวม	221.95	374.00			
6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	75.65	10.00	7.57	14.95	0.00 *
	ภายในกลุ่ม	184.23	364.00	0.51		
	รวม	259.88	374.00			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	77.71	10.00	7.77	23.91	0.00 *
	ภายในกลุ่ม	118.31	364.00	0.33		
	รวม	196.02	374.00			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพรรณษะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกหมู่บ้านที่อาศัย พบว่า โดยรวม และทุกรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพบว่า พรรณษะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธี (Sheffe's Method)

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่พรรณณะของประชาชนต่อบทบาท
การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย
ด้านเศรษฐกิจและสังคม

(n = 375)

หมู่บ้าน ที่อาศัย	หมู่บ้านที่อาศัย											
	$\bar{X}$	ม.1	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6	ม.7	ม.8	ม.9	ม.10	ม.11
ม.1		-	1.00	1.00	0.81	1.00	0.98	0.00 *	0.20	0.04 *	0.97	0.73
ม.2			-	0.97	0.46	1.00	0.75	0.00 *	0.06	0.01 *	1.00	0.98
ม.3				-	1.00	0.98	1.00	0.00 *	0.86	0.64	0.76	0.40
ม.4					-	0.58	1.00	0.00 *	1.00	1.00	0.11	0.03 *
ม.5						-	0.85	0.00 *	0.13	0.04 *	1.00	1.00
ม.6							-	0.00 *	0.91	0.66	0.26	0.08
ม.7								-	0.01 *	0.00 *	0.00 *	0.00 *
ม.8									-	1.00	0.00 *	0.00 *
ม.9										-	0.00 *	0.00 *
ม.10											-	1.00
ม.11												-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่พรรณณะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย ด้านเศรษฐกิจ และสังคม พบว่า

หมู่ที่ 1 บ้านหนองบอน มีพรรณณะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน และหมู่ที่ 9 บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 2 บ้านท่าเตื่อ มีพรรณณะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน และหมู่ที่ 9 บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 3 บ้านหัวหนอง มีพรรณณะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 4 บ้านโนนสัง มีพรรณณะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน และหมู่ที่ 11 บ้านท่ามะเตื่อ

หมู่ที่ 5 บ้านโนนสัง มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน และหมู่ที่ 9
บ้านหนองบอน
หมู่ที่ 6 บ้านแห่เหนือ มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน
หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 8 บ้านแห่เหนือหมู่ที่ 10
บ้านโนนสัง และหมู่ที่ 11 บ้านท่ามะเค็ด
หมู่ที่ 8 บ้านแห่เหนือ มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 10 บ้านโนนสัง และหมู่ที่ 11
บ้านท่ามะเค็ด
หมู่ที่ 9 บ้านหนองบอน มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 10 บ้านโนนสัง และหมู่ที่ 11
บ้านท่ามะเค็ด

ตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ทรศนะของประชาชนต่อบทบาท
การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย
ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

(n = 375)

หมู่บ้าน ที่อาศัย	หมู่บ้านที่อาศัย											
	$\bar{X}$	ม.1	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6	ม.7	ม.8	ม.9	ม.10	ม.11
ม.1		-	1.00	0.42	0.17	1.00	1.00	0.00 *	0.01 *	0.00 *	1.00	0.98
ม.2			-	0.99	0.92	1.00	1.00	0.00 *	0.44	0.20	0.92	0.70
ม.3				-	1.00	0.94	0.76	0.00 *	0.99	0.97	0.12	0.05 *
ม.4					-	0.79	0.44	0.00 *	1.00	1.00	0.03 *	0.01 *
ม.5						-	1.00	0.00 *	0.31	0.13	1.00	0.95
ม.6							-	0.00 *	0.04 *	0.00 *	0.98	0.83
ม.7								-	0.00 *	0.00 *	0.00 *	0.00 *
ม.8									-	1.00	0.00 *	0.00 *
ม.9										-	0.00 *	0.00 *
ม.10											-	1.00
ม.11												-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 23 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่พรรณณะของประชาชน
 ต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน
 อำเภอ โกลุสมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย ด้านโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า

หมู่ที่ 1 บ้านหนองบอน มีพรรณณะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน หมู่ที่ 8
 บ้านแห่เหนือ และหมู่ที่ 9 บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 2 บ้านท่าเดื่อ มีพรรณณะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 3 บ้านหัวหนอง มีพรรณณะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน และหมู่ที่ 11
 บ้านท่ามะเดื่อ

หมู่ที่ 4 บ้านโนนสัง มีพรรณณะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน หมู่ที่ 10
 บ้านโนนสัง และหมู่ที่ 11 บ้านท่ามะเดื่อ

หมู่ที่ 5 บ้านโนนสัง มีพรรณณะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 6 บ้านแห่เหนือ มีพรรณณะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน หมู่ที่ 8
 บ้านแห่เหนือ และหมู่ที่ 9 บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน มีพรรณณะแตกต่างกับ หมู่ที่ 8 บ้านแห่เหนือ หมู่ที่ 9
 บ้านหนองบอน หมู่ที่ 10 บ้านโนนสัง และหมู่ที่ 11 บ้านท่ามะเดื่อ

หมู่ที่ 8 บ้านแห่เหนือ มีพรรณณะแตกต่างกับ หมู่ที่ 10 บ้านโนนสัง และหมู่ที่ 11
 บ้านท่ามะเดื่อ

หมู่ที่ 9 บ้านหนองบอน มีพรรณณะแตกต่างกับ หมู่ที่ 10 บ้านโนนสัง และหมู่ที่ 11
 บ้านท่ามะเดื่อ

ตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่พรรณณะของประชาชนต่อบทบาท
การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย ด้านแหล่งน้ำ
(n = 375)

หมู่บ้าน ที่อาศัย	หมู่บ้านที่อาศัย											
	$\bar{X}$	ม.1	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6	ม.7	ม.8	ม.9	ม.10	ม.11
ม.1		-	1.00	0.54	0.57	1.00	0.93	0.00 *	0.00 *	0.00 *	1.00	0.72
ม.2			-	0.99	0.99	1.00	1.00	0.00 *	0.16	0.17	1.00	0.34
ม.3				-	1.00	0.87	1.00	0.00 *	0.92	0.95	0.91	0.01 *
ม.4					-	0.88	1.00	0.00 *	0.90	0.94	0.92	0.01 *
ม.5						-	1.00	0.00 *	0.05 *	0.05 *	1.00	0.87
ม.6							-	0.00 *	0.16	0.15	1.00	0.04 *
ม.7								-	0.16	0.02 *	0.00 *	0.00 *
ม.8									-	1.00	0.02 *	0.00 *
ม.9										-	0.02 *	0.00 *
ม.10											-	0.37
ม.11												-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 24 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่พรรณณะของประชาชน
ต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย ด้านแหล่งน้ำ พบว่า
หมู่บ้านที่ 1 บ้านหนองบอน มีพรรณณะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน หมู่ที่ 8
บ้านแห่เหนือ และหมู่ที่ 9 บ้านหนองบอน
หมู่บ้านที่ 2 บ้านท่ามะเดื่อ มีพรรณณะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน
หมู่บ้านที่ 3 บ้านหัวหนอง มีพรรณณะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน และหมู่ที่ 11
บ้านท่ามะเดื่อ
หมู่บ้านที่ 4 บ้านโนนสัง มีพรรณณะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน และหมู่ที่ 11
บ้านท่ามะเดื่อ
หมู่บ้านที่ 5 บ้านโนนสัง มีพรรณณะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน หมู่ที่ 8
บ้านแห่เหนือ และหมู่ที่ 9 บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 6 บ้านแห่เหนือ มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน และหมู่ที่ 11 บ้านท่ามะเดื่อ

หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน มีทรศนะแตกต่าง หมู่ที่ 9 บ้านหนองบอน หมู่ที่ 10 บ้านโนนสัง และหมู่ที่ 11 บ้านท่ามะเดื่อ

หมู่ที่ 8 บ้านแห่เหนือ มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 10 บ้านโนนสัง และหมู่ที่ 11 บ้านท่ามะเดื่อ

หมู่ที่ 9 บ้านหนองบอน มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 10 บ้านโนนสัง และหมู่ที่ 11 บ้านท่ามะเดื่อ

ตารางที่ 25 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ทรศนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย ด้านสาธารณสุข (n = 375)

หมู่บ้านที่อาศัย	หมู่บ้านที่อาศัย											
	$\bar{x}$	ม.1	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6	ม.7	ม.8	ม.9	ม.10	ม.11
ม.1		-	1.00	1.00	0.98	1.00	0.95	0.00 *	0.05 *	0.15	1.00	0.06
ม.2			-	1.00	1.00	1.00	0.99	0.00 *	0.20	0.47	1.00	0.13
ม.3				-	0.89	1.00	0.82	0.00 *	0.03 *	0.10	1.00	0.43
ม.4					-	1.00	1.00	0.02 *	0.90	0.99	0.97	0.00 *
ม.5						-	0.99	0.00 *	0.30	0.58	1.00	0.27
ม.6							-	0.00 *	0.72	0.96	0.94	0.00 *
ม.7								-	0.82	0.20	0.00 *	0.00 *
ม.8									-	1.00	0.05 *	0.00 *
ม.9										-	0.15	0.00 *
ม.10											-	0.10
ม.11												-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 25 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ทรศนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย ด้านสาธารณสุข พบว่า

หมู่ที่ 1 บ้านหนองบอน มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน และหมู่ที่ 8
บ้านแห่เหนือ

หมู่ที่ 2 บ้านท่าเคื่อ มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 3 บ้านหัวหนอง มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน และหมู่ที่ 8
บ้านแห่เหนือ

หมู่ที่ 4 บ้านโนนสัง มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน และหมู่ที่ 11
บ้านท่ามะเคื่อ

หมู่ที่ 5 บ้านโนนสัง มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 6 บ้านแห่เหนือ มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน และหมู่ที่ 11
บ้านท่ามะเคื่อ

หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 10 บ้านโนนสัง และหมู่ที่ 11
บ้านท่ามะเคื่อ

หมู่ที่ 8 บ้านแห่เหนือ มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 10 บ้านโนนสัง และหมู่ที่ 11
บ้านท่ามะเคื่อ

หมู่ที่ 9 บ้านหนองบอน มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 11 บ้านท่ามะเคื่อ

ตารางที่ 26 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่พรรณณะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัยจังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย ด้านการศึกษา, ศาสนา และวัฒนธรรม

(n = 375)

หมู่บ้านที่อาศัย	หมู่บ้านที่อาศัย											
	$\bar{X}$	ม.1	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6	ม.7	ม.8	ม.9	ม.10	ม.11
ม.1		-	0.99	1.00	0.98	1.00	0.98	0.00 *	0.22	0.74	1.00	0.12
ม.2			-	1.00	0.71	1.00	0.48	0.00 *	0.02 *	0.15	1.00	0.93
ม.3				-	0.95	1.00	0.86	0.00 *	0.11	0.48	1.00	0.65
ม.4					-	0.98	1.00	0.00 *	0.96	1.00	0.80	0.02 *
ม.5						-	0.96	0.00 *	0.28	0.73	1.00	0.72
ม.6							-	0.00 *	0.91	1.00	0.55	0.00 *
ม.7								-	0.40	0.01 *	0.00 *	0.00 *
ม.8									-	1.00	0.02	0.00 *
ม.9										-	0.16	0.00 *
ม.10											-	0.69
ม.11												-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 26 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่พรรณณะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย ด้านการศึกษา, ศาสนาและวัฒนธรรม พบว่า

หมู่ที่ 1 บ้านหนองบอน มีพรรณณะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 2 บ้านท่าเตื่อ มีพรรณณะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน และหมู่ที่ 8

บ้านแห่เหนือ

หมู่ที่ 3 บ้านหัวหนอง มีพรรณณะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 4 บ้านโนนสัง มีพรรณณะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน และหมู่ที่ 11

บ้านท่ามะเดื่อ

หมู่ที่ 5 บ้านโนนสัง มีพรรณณะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 6 บ้านแห่เหนือ มีทรรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน และหมู่ที่ 11 บ้านท่ามะเดื่อ

หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน มีทรรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 9 บ้านหนองบอน หมู่ที่ 10 บ้านโนนสัง และหมู่ที่ 11 บ้านท่ามะเดื่อ

หมู่ที่ 8 บ้านแห่เหนือ มีทรรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 11 บ้านท่ามะเดื่อ

หมู่ที่ 9 บ้านหนองบอน มีทรรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 11 บ้านท่ามะเดื่อ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการ
พัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย ด้านทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม

(n = 375)

หมู่บ้าน ที่อาศัย	หมู่บ้านที่อาศัย											
	$\bar{x}$	ม.1	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6	ม.7	ม.8	ม.9	ม.10	ม.11
ม.1		-	1.00	1.00	0.94	1.00	0.96	0.00 *	0.05 *	0.02	1.00	0.59
ม.2			-	1.00	0.95	1.00	0.97	0.00 *	0.11	0.08	1.00	0.83
ม.3				-	1.00	1.00	1.00	0.00 *	0.37	0.32	1.00	0.48
ม.4					-	0.97	1.00	0.01 *	0.95	0.96	0.99	0.04 *
ม.5						-	0.99	0.00 *	0.22	0.19	1.00	0.90
ม.6							-	0.00 *	0.71	0.66	0.99	0.03
ม.7								-	0.52	0.26	0.00 *	0.00 *
ม.8									-	1.00	0.14	0.00 *
ม.9										-	0.09	0.00 *
ม.10											-	0.48
ม.11												-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 27 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ทัศนคติของประชาชน
ต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย ด้านทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม พบว่า

หมู่ที่ 1 บ้านหนองบอน มีทัศนคติแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน และหมู่ที่ 8
บ้านแห่เหนือ

หมู่ที่ 2 บ้านท่าเตี๋ย มีทัศนคติแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 3 บ้านหัวหนอง มีทัศนคติแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 4 บ้านโนนสัง มีทัศนคติแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน และหมู่ที่ 11

บ้านท่ามะเตี๋ย

หมู่ที่ 5 บ้านโนนสัง มีทัศนคติแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 6 บ้านแห่เหนือ มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน
หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 10 บ้านโนนสัง และหมู่ที่ 11
บ้านท่ามะเดื่อ

หมู่ที่ 8 บ้านแห่เหนือ มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 11 บ้านท่ามะเดื่อ
หมู่ที่ 9 บ้านหนองบอน มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 11 บ้านท่ามะเดื่อ

ตารางที่ 28 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ทรศนะของประชาชนต่อบทบาท
การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย
ด้านการเมือง, การบริหาร

(n = 375)

หมู่บ้าน ที่อาศัย	หมู่บ้านที่อาศัย											
	$\bar{x}$	ม.1	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6	ม.7	ม.8	ม.9	ม.10	ม.11
ม.1		-	1.00	1.00	0.95	1.00	1.00	0.00 *	0.42	0.00 *	1.00	0.22
ม.2			-	1.00	0.94	1.00	1.00	0.00 *	0.49	0.00 *	1.00	0.55
ม.3				-	1.00	1.00	1.00	0.00 *	0.79	0.00 *	1.00	0.25
ม.4					-	1.00	1.00	0.00 *	1.00	0.15	0.75	0.01 *
ม.5						-	1.00	0.00 *	0.94	0.02 *	1.00	0.29
ม.6							-	0.00 *	0.87	0.00 *	0.97	0.03 *
ม.7								-	0.01 *	0.82	0.00 *	0.00 *
ม.8									-	0.61	0.16	0.00 *
ม.9										-	0.00 *	0.00 *
ม.10											-	0.60
ม.11												-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 28 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ทรศนะของประชาชน
ต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย ด้านการเมือง, การบริหาร พบว่า

หมู่ที่ 1 บ้านหนองบอน มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน และหมู่ที่ 9
บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 2 บ้านท่าเตื่อ มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน และหมู่ที่ 9
บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 3 บ้านหัวหนอง มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน และหมู่ที่ 9
บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 4 บ้านโนนสัง มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน และหมู่ที่ 11
บ้านท่ามะเดื่อ

หมู่ที่ 5 บ้านโนนสัง มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน และหมู่ที่ 9
บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 6 บ้านแห่เหนือ มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอนหมู่ที่ 9
บ้านหนองบอน และหมู่ที่ 11 บ้านท่ามะเดื่อ

หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 8 บ้านแห่เหนือ หมู่ที่ 10
บ้านโนนสัง และหมู่ที่ 11 บ้านท่ามะเดื่อ

หมู่ที่ 8 บ้านแห่เหนือ มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 11 บ้านท่ามะเดื่อ

หมู่ที่ 9 บ้านหนองบอน มีทรศนะแตกต่างกับ หมู่ที่ 10 บ้านโนนสัง และหมู่ที่ 11
บ้านท่ามะเดื่อ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทรศนะของประชาชนต่อบทบาท
การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 29 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทรศนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนา
ท้องถิ่น ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม

(n = 375)

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทรศนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่น ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	จำนวน (ความถี่)
1. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรสร้างความเข้าใจให้ประชาชนให้เล็งเห็น ถึงความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่นให้มากขึ้น	58
2. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการฝึกอบรมประชาชนให้ความรู้ และความเข้าใจในการพัฒนาท้องถิ่นให้แก่ประชาชน	53
3. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรสร้างจิตสำนึก การรักท้องถิ่น การมีส่วน ร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนมากยิ่งขึ้น	41
4. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการผลักดัน งบประมาณ เพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่น	35
5. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการสร้างถนนลำเลียงผลผลิตทาง การเกษตร และถนนคอนกรีตอย่างทั่วถึง และดูแลระบบน้ำ เพื่อการอุปโภค - บริโภคอย่างเพียงพอ	27
6. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการก่อสร้างร่องระบายน้ำ และวางท่อ ระบายน้ำไฟฟ้าส่องสว่าง และไฟฟ้า เพื่อการเกษตรอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน	20
7. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการประชาสัมพันธ์และปลูกจิตสำนึก ให้ประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ และรณรงค์ให้มีการปลูกป่าและต้นไม้ ในท้องถิ่นในวันสำคัญ	18
8. องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนไถกรบตอฟาง แทนการเผา และหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีในการเกษตร	11

จากตารางที่ 29 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ควรสร้างความเข้าใจให้ประชาชน ให้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่นให้มากขึ้น (ความถี่ = 58) รองลงมา คือ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการฝึกอบรมประชาชนให้ความรู้และความเข้าใจในการพัฒนาท้องถิ่นให้แก่ประชาชน (ความถี่ = 53) องค์การบริหารส่วนตำบลควรสร้างจิตสำนึก การรักท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนมากยิ่งขึ้น (ความถี่ = 41) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการผลักดันงบประมาณ เพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่น (ความถี่ = 35) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการสร้างถนนลำเลียงผลผลิตทางการเกษตร และถนนคอนกรีตอย่างทั่วถึง และดูแลระบบน้ำ เพื่อการอุปโภค - บริโภคอย่างเพียงพอ (ความถี่ = 27) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการก่อสร้างร่องระบายน้ำ และวางท่อระบายน้ำไฟฟ้าส่องสว่าง และไฟฟ้า เพื่อการเกษตรอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน (ความถี่ = 20) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการประชาสัมพันธ์ และปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ และรณรงค์ให้มีการปลูกป่า และต้นไม้ในท้องถิ่นในวันสำคัญ (ความถี่ = 18) และองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการรณรงค์ให้ประชาชน ใ้กรบตอพงแทนการเผา และหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีในการเกษตร (ความถี่ = 11) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย เพื่อศึกษาระดับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามเพศ อายุ และหมู่บ้านที่อาศัย และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ ของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 375 คน โดยใช้สูตรการกำหนดขนาดของ (Taro Yamane. 1973 : 727) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล สถิติพื้นฐาน ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ t - test การวิเคราะห์ความแปรปรวน F - test (One Way ANOVA) กำหนดในสำคัญของการทดสอบที่ระดับ .05 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$) เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 7 ด้าน โดยเรียงลำดับ

ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการศึกษา, ศาสนา และวัฒนธรรม ($\bar{X} = 3.81$) ด้านการเมือง, การบริหาร ($\bar{X} = 3.81$) รองลงมา คือ ด้านเศรษฐกิจ และสังคม ($\bar{X} = 3.78$) ด้านสาธารณสุข ($\bar{X} = 3.75$) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.68$) ด้านโครงสร้าง ($\bar{X} = 3.66$) และพื้นฐาน และด้านแหล่งน้ำ ($\bar{X} = 3.66$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ และหมู่บ้านที่อาศัย พบว่า

2.1 จำแนกตาม เพศ พบว่า โดยรวมและทุกรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 จำแนกตาม อายุ พบว่า โดยรวมและทุกรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 จำแนกตาม หมู่บ้านที่อาศัย พบว่า โดยรวมและทุกรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ควรสร้างความเข้าใจให้ประชาชนให้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่นให้มากขึ้น (ความถี่ = 58) รองลงมา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการฝึกอบรมประชาชนให้ความรู้และความเข้าใจในการพัฒนาท้องถิ่นให้แก่ประชาชน (ความถี่ = 53) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรสร้างจิตสำนึก การรักท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นให้ประชาชนมากยิ่งขึ้น (ความถี่ = 41) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการผลักดันงบประมาณ เพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่น (ความถี่ = 35) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการสร้างถนนลำเลียงผลผลิตทางการเกษตรและถนนคอนกรีตอย่างทั่วถึง และดูแลระบบน้ำ เพื่อการอุปโภค - บริโภคอย่างเพียงพอ (ความถี่ = 27) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการก่อสร้างร่องระบายน้ำ และวางท่อระบายน้ำไฟฟ้าส่องสว่าง และไฟฟ้า เพื่อการเกษตรอย่างทั่วถึงในหมู่บ้าน (ความถี่ = 20) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการประชาสัมพันธ์ และปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ และรณรงค์ให้มีการปลูกป่า และต้นไม้ในท้องถิ่นในวันสำคัญ (ความถี่ = 18) และองค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนเลิกบริบทอปางแทนการเผา และหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีในการเกษตร (ความถี่ = 11) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผล ดังนี้

อภิปรายผลตามสมมติฐาน ข้อที่ 1 ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัย พบว่า ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไม่ไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มุ่งเน้นการพัฒนาและให้ความสำคัญในประเด็นด้านการเมือง, การบริหาร และด้านการศึกษา, ศาสนา และวัฒนธรรม กล่าวคือ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนา สิทธิ หน้าที่ ในระบอบประชาธิปไตย แก่ประชาชน มีการสนับสนุนให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้นำท้องถิ่นหรือผู้แทนราษฎร เข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานของ อบต. รวมทั้งสนับสนุนให้ประชาชนเข้าไปร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น ในกิจกรรมท้องถิ่น เช่น ประชาคมหมู่บ้าน และยังพบอีกว่า ด้านการศึกษา, ศาสนา และวัฒนธรรม มีการส่งเสริม และสนับสนุนการศึกษาทุกระดับ รักษาขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และศาสนา การจัดการศึกษานอกระบบ ให้แก่ประชาชนทั่วไป และส่งเสริมกิจกรรมเพื่อเด็กและเยาวชน จากที่กล่าวมา จึงส่งผลให้ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยที่พบสอดคล้องกับงานวิจัยของ เตือนฉาย ผลเรื่อง (2551 : 81) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขาม อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองขาม อำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิตรลัดดา ถิ่นตำราญ (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็น ของประชาชนต่อการดำเนินงานตามหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลตามสมมติฐาน ข้อที่ 2 ประชาชนที่มีเพศ อายุ และหมู่บ้านที่อาศัย ต่างกันมีทัศนคติต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ที่แตกต่างกัน

1. จำแนกตามเพศ

ผลการวิจัย พบว่า จำแนกตามเพศ โดยรวมและทุกรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไม่ไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทั้งเพศหญิง และเพศชายมีความคิดเห็น ไม่ต่างกัน อันได้แก่ มีความรับผิดชอบผลการปฏิบัติงานของตน ความรับผิดชอบต่อผลการบริหาร และการตัดสินใจของตน รวมทั้งมีส่วนในการจัดเวทีประชาคม และมีร่วมส่วนเสนอปัญหาในดำเนินการแก้ไข หรือแผนชุมชนไปดำเนินการ เพื่อให้สอดคล้องความต้องการของประชาชน ถึงรวมยังสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้คล้ายคลึงกัน จึงไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยที่พบสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพพล สุรนครินทร์ (2547 : 61) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ตามทัศนะของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่” พบว่า ประชาชนที่มี เพศ มีทัศนะการนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน

2. จำแนกตามอายุ

ผลการวิจัย พบว่า จำแนกตามอายุ โดยรวมและทุกรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไม่ไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละช่วงอายุ มีความต้องการที่ต่างกัน อันได้แก่ ความต้องการในการจัดทำโครงการต่าง ๆ และใช้จ่ายเงินงบประมาณ ต้องการให้ดำเนินการอย่างรวดเร็ว เกี่ยวกับการจัดการดูแลถนน สิ่งปลูกสร้าง แหล่งน้ำ รวมทั้งต้องการให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ทำงานอย่างเต็มที่ เต็มความสามารถ ผลการวิจัยที่พบสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถยา นรินทร์ (2552 : 54) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษา พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลที่มี อายุ เห็นว่า มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวม และรายด้าน 1 - 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย

ผลการวิจัย พบว่า จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัย โดยรวมและทุกรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นต่างกัน ในประเด็น

การออกกฎระเบียบข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ครอบคลุมถึงอำนาจหน้าที่ที่ต้องกระทำอย่างครบถ้วน มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบข้อบัญญัติต่าง ๆ ให้ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน / ชุมชน รวมทั้งการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ มีความเป็นอิสระ ไม่อยู่ใต้อิทธิพลของผู้มีอำนาจ ผลการวิจัยที่พบสอดคล้องกับงานวิจัยของ เยาวภา ปักโคทานัง (2557 : 89 - 91) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม พบว่าการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองเทศบาลตำบลแกดำ จำแนกหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ต่างกัน เห็นว่าการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ทรรศนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรส่งเสริมให้เกิดเวทีชาวบ้าน เพื่อพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และแนวทางแก้ไขปัญหาการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ร่วมกัน

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาที่เป็นรูปธรรม และสามารถดำเนินการได้ที่สำคัญประโยชน์สูงสุดต้องเกิดกับประชาชน

1.3 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารของทางราชการเพิ่มมากขึ้น โดยการเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกมากขึ้น

1.4 ควรส่งเสริม และพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานเพิ่มมากขึ้น เช่น น้ำประปาเพื่อการอุปโภค - บริโภค ควรสะอาดและเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ไฟฟ้า ถนน ควรซ่อมแซมปรับปรุงให้สามารถใช้งานได้ดียิ่งขึ้น

1.5 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ความรู้และแนะนำประชาชนเกี่ยวกับทรัพยากรที่มีอยู่ในหมู่บ้าน เพื่อให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น การนำวัชพืชมาทาปุ๋ย

หมักชีวภาพ เป็นต้น และควรสนับสนุนพันธุ์พืช และสัตว์เศรษฐกิจให้แก่ประชาชน เพื่อเป็นอาชีพรองให้กับประชาชนในตำบล

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างทรณะของประชาชนต่อบทบาท การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

2.2 ควรมีการวิจัยปัญหาอุปสรรค ในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เพื่อนำไปพัฒนาในอนาคต

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กรณีศึกษา แสงเปล่ง. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลแพรกษา อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรปราการ. ปัญหาพิเศษ รัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กฤษณี มหาวิรุฬห์. (2531). ทักษะในการดำเนินงานเบื้องต้นของประธานกรรมการหมู่บ้านตามโครงการปรีดรงค์คุณภาพชีวิตและความจำเป็นพื้นฐาน : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดชัยนาท. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กายสิทธิ์ ชยปัญญา. (2552). กระบวนการสร้างนโยบายสาธารณะของเทศบาลตำบลวัดโบสถ์ อำเภอวัดโบสถ์ จังหวัดพิษณุโลก. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กิตติ สุทธิสัมพันธ์. (2542). ความคิดเห็นของตัวแทนออกของต่อพิธีการศุลกากรในการนำสินค้าเข้าจากต่างประเทศ : ศึกษากรณีการนำเข้าทางสำนักงานศุลกากรท่าอากาศยานกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- โกวิท พวงงาม. (2543). การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- _____ . (2546). การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมติใหม่ในอนาคต. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.
- จันทร์ฉาย บันแก้ว. (2546). การปฏิบัติบทบาทหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาล ประจำการโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จำเรียง ภาวจิตร. (2536). สาธารณมิติ : เอกสารการสอนชุดวิชาสังคมศึกษา 4 (เล่ม 2). กรุงเทพฯ ฯ : บริษัท สารมวลชน จำกัด.

จิตรลัดดา ถิ่นสำราญ. (2551). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามหน้าที่ของ
องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหม้อ อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย.** วิทยานิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.

จิรายุ ทรัพย์สิน. (2540). **ความคิดเห็นของนิสิตที่มีผลต่อการเลือกตั้งผู้ว่าราชการ
กรุงเทพมหานคร : ศึกษาเฉพาะกรณีนิสิตปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.** วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ฉัตยาพร เสมอใจ และมัทนียา สมมิ. (2545). **พฤติกรรมผู้บริโภค.** กรุงเทพฯ ฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

เฉลียว บุรีภักดิ์. (2545). **ชุดวิชาการวิจัยชุมชน.** กรุงเทพฯ ฯ : สำนักมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ.

ชาญ สีหาราช. (2542). **ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการปฏิบัติงานและคุณธรรมของ
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดเลย.** วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชวงส์ ฉายะบุตร. (2539). **การปกครองท้องถิ่นไทย.** กรุงเทพฯ ฯ : พิมพ์พรินต์ติ้ง เซ็นเตอร์.

ณัฐพร ชินบุตร. (2547). **การรับรู้ในบทบาทหน้าที่และความต้องการในการพัฒนาตนเองของ
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น.**

วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ดารณี พาลุสุข และสุรเสกข์ พงษ์หาญยุทธ. (2545). **ทฤษฎีการจูงใจ.** กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.

เดโช สนวนานนท์. (2518). **จิตวิทยาสังคม.** กรุงเทพฯ ฯ : โอเดียนสโตร์.

เดือนฉาย ผลเรือง. (2551). **ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลคลองขาม อำเภอตลาดจังหวัดกาฬสินธุ์.** วิทยานิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.

ทศพร เคนวารีย์. (2544). **ทัศนะของผู้บริหารต่อการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ : ศึกษากรณี
การสื่อสารแห่งประเทศไทย.** กรุงเทพฯ ฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ธนารัตน์ เทพโยธิน. (2544). **บทบาทและสมรรถนะของนักบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามความคาดหวังของผู้บริหารระดับสูงขององค์การธุรกิจในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน.**

วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2542). **100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440 - 2540.**

กรุงเทพฯ ฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

นิตย์ ประจงแต่ง. (2548). **บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2.** วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น.** กรุงเทพฯ ฯ : สุวีริยาสาส์น.

บุญตา ไส้เลิศ. (2550). **บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3.** วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ประดิษฐ์ ปัญญา. (2552). **การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของเทศบาล ตำบล: ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลัญญา อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์.**

วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.

ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2535). **การปกครองท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ปรีชา สุวงบุตร. (2547). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านความรู้.** วิทยานิพนธ์

สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปรีดา ถิรศิลาเวทย์. (2550). **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการวางแผนพัฒนา**

เทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม.

ปิยธิดา คล้ายพงษ์พันธ์. (2545). **ทัศนคติของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหา วิทยาลัยของรัฐ**

ที่มีต่อการโฆษณาชวนเชื่อระหว่างทางโทรทัศน์. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- พระมหาพนมมนคร มีราคา. (2549). การดำรงสมณเพศของสามเณรโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พัฒนานโยบายสาธารณะ, สำนักงาน. (2548). อนาคตนโยบายสาธารณะเพื่อประเทศไทยที่ดีกว่า. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานพัฒนานโยบายสาธารณะ.
- พิชัย คุ่มหรั่ง. (2541). ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่วิเคราะห์งบประมาณที่มีต่อระบบงบประมาณแบบแผนงาน. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เยาวภา ปักโคทานัง. (2557). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ระเบียบ คำเขียน. (2546). การปฏิบัติบทบาทหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำโรงพยาบาลพิจิตร. วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2542). พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. เล่ม 116 ตอนที่ 114 ก หน้า 48 - 66 วันที่ 17 พฤศจิกายน 2542.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2542). พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542. เล่ม 116 ตอนที่ 40 ก หน้า 1 - 10 20 พฤษภาคม 2542.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2537). พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537. เล่ม 111 ตอนที่ 53 ก หน้า 11 - 35 2 ธันวาคม 2537.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ ฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วรจิตร หนองแก. (2541). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานสาธารณสุขมูลฐานตามบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2545). เอกสารประกอบการเรียนระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สนธยา พลศรี. (2545). **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ ฯ : โอเดียนสโตร์.
- สมนึก ภัทธิยธนี. (2544). **การวัดผลการศึกษา**. กภาพสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.
- สมพงษ์ ฎารามุท (2541). **บทบาทของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดมุกดาหาร**. ภาคนิพนธ์ พัฒนาบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิเคราะห์และการวางแผนทางสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมยศ อักษร. (2546). **ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สำนักงานประมงต่อระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน**. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สังคม สุภรัตน์กุล. (2546). **การรับรู้บทบาทและแรงจูงใจของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขกับการปฏิบัติงานในการให้บริการหลักในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดหนองบัวลำภู**. วิทยานิพนธ์ สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2543). **การพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ ฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- _____. (2546). **ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม**. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำเริง กล้าหาญ. (2549). **สภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สินธร คำเหมื่อน. (2550). **บทบาทผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎีของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- สุนทร บุญสถิต. (2543). **สถานภาพ บทบาท และปัญหาของสามเณรในสังคมไทย**. วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุนารี เนาว์สุข. (2543). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรร การรับรู้บทบาท กับการปฏิบัติตามบทบาทการให้การปรึกษา เรื่อง เอดส์ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชนในเขต 7 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

- แสงนภา ทองวิทยา. (2544). **การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษากรณีจังหวัดนครปฐม. ปัญหาพิเศษ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- อมรรัตน์ ชัยขรรค์เมือง. (2547). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนย่อยภายในเขตเทศบาล : ศึกษากรณีเทศบาลตำบลแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- อรรธยา นรินทร์. (2552). **สภาพการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**
- อรรธยา นรินทร์. (2552). **สภาพการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**
- อรุณ รักรธรรม. (2526). **พฤติกรรมศาสตร์ และพฤติกรรมองค์การในพฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ ฯ : ทิพย์อักษร.**
- อาทร คุระวรรณ. (2539). **บทบาทสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเปรียบเทียบกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้. รายงานการวิจัย. ม.ป.ท. : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.**
- อุทิศ แก้วขาว. (2543). **ความคิดเห็นของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเกี่ยวกับคุณลักษณะและบทบาทของนายกเทศมนตรี : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยาการพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**
- Best, J.W. (1977). **Research in Education, 3rd ed.** New Jersey : Prentice Hall.
- Choowong Chayabutra. (1997). **Local Government in Thailand.** Bangkok : Local Affairs Press of Local Administration.
- Cohen, J. (1987). **Statistical power analysis for the behavior sciences (2nd ed).** Hillsdale NJ : Lawrence Erlbaum.
- Deutsch, M., & Krauss, R. M. (1965). **Theories in Social Psychology.** New York : Basic Books.
- Engle, T.L.& L. Snellgrove. (1969). **Psychology: Its Principle and application. 5th ed.** New York : Harcomt Brance and word.

- Homan. (1958). "Social Behavior as Exchange," **American Journal of Sociology**.
Vol. 63 No. 5 : 597 - 606.
- Isaak, A. C. (1981). **Scope and Methods of Political Science : An Introduction on the Methodology of Political Inquiry.** 3rd ed. Illioni : Dorsey.
- Linton, Raiph. (1936). **The Study of man**. New york : D. Apleton Century.
- Mead, C. (1989). **Analog VLSI and Neural Systems**. Addison Wesley : New York.
- Meyer, P.J., & Allen, N.J. (1983). **A three - component conceptualization of organizational commitment**. Human Resource Management Review.
- Parson, T. (1951). **The Structure of Social Action**. Scotland : Edinburgh University.
- Riggs, Fred W. (1967). **Thailand : The Modernization of a Bureaucratic Policy**.
Honolulu : East - West Center Press.
- Scott, P. (1975). **The Process of Conceptual Change in Science**. New York : CornellUniversity.
- Show. R.J. Wriyth. A. W. (1976). **Assessing Affective Characteristics in the Schools**.
Boston : Allynand Bacon.
- Weidner, Edward W. (1971). **Development administration : A new focus for research. in Papers in comparative public administration**. Heady, Ferrel, and Stoker, Sydil L., ed. AnnArbo, Mich. : IPA.
- Yamane, Taro. (1973). **Statistics : An Introductory Analysis**. Third editio. Newyork :
Harper and Row Publication.

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถาม

เรื่อง : ทรรศนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหาร
ส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้มี 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับทรรศนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถาม เพื่อให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะ

2. ในการตอบแบบสอบถามขอได้โปรดตอบตามความเป็นจริง และตอบทุกข้อ เพื่อข้อมูลที่ได้จะมีความถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งจะช่วยให้ผลสรุปน่าเชื่อถือ และนำไปใช้ประโยชน์ได้

3. ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามจะเป็นความลับ และใช้เฉพาะการศึกษา ครั้งนี้เท่านั้น จะไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง และไม่มีผลกระทบ หรือก่อให้เกิดความเสียหายใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถาม และผลการศึกษาจะเสนอในภาพรวม

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความกรุณาจากท่านในการตอบแบบสอบถามชุดนี้ อย่างครบถ้วน จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

นายวิเชียร มุลตะกร

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ (เครื่องหมายถูก) ลงในวงเล็บหน้าข้อความที่ถูกต้อง และเติมข้อความตามความเป็นจริงในช่องว่าง

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

18 - 30 ปี

31 - 40 ปี

41 - 50 ปี

51 - 60 ปี

61 ปี ขึ้นไป

3. หมู่บ้านที่อยู่อาศัย

หมู่ที่ 1 บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 2 บ้านท่าเตี๋ย

หมู่ที่ 3 บ้านหัวหนอง

หมู่ที่ 4 บ้านโนนสัง

หมู่ที่ 5 บ้านเหล่ายาว

หมู่ที่ 6 บ้านแห่เหนือ

หมู่ที่ 7 บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 8 บ้านแห่เหนือ

หมู่ที่ 9 บ้านหนองบอน

หมู่ที่ 10 บ้านโนนสัง

หมู่ที่ 11 บ้านท่ามะเตี๋ย

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของ
สมาชิกรัฐสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง : ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ (เครื่องหมายถูก) ลงในช่องว่างแสดงความคิดเห็น
ตามความเป็นจริง

ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาท การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกรัฐสภา องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	ระดับทัศนคติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านเศรษฐกิจ และสังคม					
1.1 ส่งเสริมกลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญา และกิจกรรมในท้องถิ่น เช่น กลุ่มปลูก ผักปลอดสารพิษ กลุ่มทอเสื่อกก เป็นต้น 1.2 ส่งเสริมการจัดสวัสดิการแก่ เด็ก ผู้สูงอายุ สตรี และผู้ด้อยโอกาส 1.3 ส่งเสริมชุมชนเข้มแข็ง 1.4 ส่งเสริมการเกษตร 1.5 ส่งเสริมผลิตภัณฑ์จาก ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น โครงการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์					
2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน					
2.1 ผลักดันให้มีถนนลำเลียง ผลผลิตทางการเกษตรและถนนคอนกรีต อย่างทั่วถึง 2.2 ดูแลระบบน้ำเพื่อการอุปโภค - บริโภค อย่างเพียงพอ 2.3 ผลักดันให้มีการก่อสร้าง ร่องระบายน้ำ และวางท่อระบายน้ำ ในหมู่บ้าน					

ทรศนะของประชาชนต่อบทบาท การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	ระดับทรศนะ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.4 ผลักดันให้มีไฟฟ้าส่องสว่าง และไฟฟ้าเพื่อการเกษตร อย่างทั่วถึง 2.5 มีส่วนร่วมในการผลักดัน งบประมาณ เพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่น					
3. ด้านแหล่งน้ำ					
3.1 สนับสนุนให้ประชาชนมี แหล่งน้ำ เพื่อการเกษตร อย่างเพียงพอ 3.2 สนับสนุนให้ประชาชน มีน้ำอุปโภค บริโภคตลอดปี 3.3 แก้ไขปัญหาภัยแล้งในแต่ละ ฤดูกาล 3.4 รณรงค์ให้ประชาชน ใช้น้ำอย่างประหยัด และคุ้มค่า					
4. ด้านสาธารณสุข					
4.1 รณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับ สาธารณสุขมูลฐาน 4.2 ควบคุม และป้องกัน การแพร่โรคระบาด 4.3 ส่งเสริมสุขภาพประชาชน 4.4 ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ในการรักษาความสะอาดของถนน และทางเดินให้ถูกสุขลักษณะ 4.5 กำจัดขยะมูลฝอย และ สิ่งปฏิกูล เพื่อไม่ให้ทำลายสิ่งแวดล้อม					

ทรศนะของประชาชนต้อบทบาท การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	ระดับทรศนะ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. ด้านการศึกษา, ศาสนา และวัฒนธรรม					
5.1 ส่งเสริมและสนับสนุน การศึกษาทุกระดับ 5.2 รักษาขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม และศาสนาให้ คงอยู่ตลอดไป 5.3 ส่งเสริมการจัดการศึกษา นอกกระบบให้แก่ประชาชนทั่วไป 5.4 ส่งเสริมกิจกรรม เพื่อเด็ก และเยาวชน					
6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม					
6.1 ประชาสัมพันธ์ และปลูก จิตสำนึกให้ประชาชนในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม 6.2 ส่งเสริมการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ 6.3 รมรงค์ให้มีการปลูกป่า และต้นไม้ในท้องถิ่นในวันสำคัญ 6.4 รมรงค์การไถกรบตอฟาง แทนการเผา และหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมี ในการเกษตร					
7. ด้านการเมือง, การบริหาร					
7.1 ส่งเสริมให้ความรู้ ความเข้าใจ ประชาชนเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ ในระบอบประชาธิปไตย					

ทรศนะของประชาชนต่อบทบาท การพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภา องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม	ระดับทรศนะ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7.2 ส่งเสริม และสนับสนุน ให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ผู้นำท้องถิ่น หรือผู้แทนราษฎร 7.3 กระตุ้นให้ประชาชนเข้าไป มีส่วนร่วมในการบริหารงานของ อบต. 7.4 ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วม ประชุมแสดงความคิดเห็นในกิจกรรม ท้องถิ่น เช่น ประชาคมหมู่บ้าน 7.5 มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การบริหารงานของ อบต.					

ส่วนที่ 3 โปรดให้ข้อเสนอแนะต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหาร
ส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

1. ด้านเศรษฐกิจ และสังคม

.....
.....
.....

2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

.....
.....
.....

3. ด้านแหล่งน้ำ

.....
.....
.....

4. ด้านสาธารณสุข

.....
.....
.....

5. ด้านการศึกษา, ศาสนา และวัฒนธรรม

.....
.....
.....

6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

.....
.....
.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

7. ด้านการเมือง และการบริหาร

.....

.....

.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ข

ผลการวิเคราะห์ค่า IOC ของเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 1 การหาผลรวม และค่า IOC ทัศนนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนา
ท้องถิ่น ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน
อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

เนื้อหา	ข้อที่	คะแนนของ ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		1	2	3			
1. ด้านเศรษฐกิจ และสังคม	1	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	2	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	3	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	4	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	5	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน	6	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	7	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	8	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	9	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	10	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
3. ด้านแหล่งน้ำ	11	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	12	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	13	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	14	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
4. ด้านสาธารณสุข	15	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	16	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	17	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	18	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	19	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
5. ด้านการศึกษา, ศาสนา และวัฒนธรรม	20	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	21	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	22	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	23	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

เนื้อหา	ข้อที่	คะแนนของ			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					
		1	2	3			
6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	24	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	25	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	26	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	27	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
7. ด้านการเมือง และการบริหาร	28	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	29	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	30	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	31	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	32	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ค

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 2 ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

Item	Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Scale Item - Total Correlation	Corrected Alpha if Item Deleted
A 1	109.3000	511.8724	.5395	.9652
A 2	108.9667	515.3437	.7108	.9647
A 3	109.4333	508.2540	.5767	.9650
A 4	109.5333	508.4644	.6603	.9646
A 5	109.5000	513.0172	.4197	.9660
B 1	109.4667	517.2230	.3698	.9662
B 2	108.9333	515.0989	.5793	.9650
B 3	110.1333	508.3954	.4352	.9663
B 4	109.3667	501.5506	.6609	.9645
B 5	109.5333	512.2575	.5092	.9653
C 1	109.7667	498.1161	.6550	.9646
C 2	109.4000	505.1448	.7395	.9641
C 3	109.6000	511.6276	.5860	.9649
C 4	109.7667	497.9092	.6960	.9643
D 1	109.1667	504.6954	.6815	.9644
D 2	109.3667	494.7230	.7838	.9637
D 3	109.4000	501.6276	.7052	.9642
D 4	109.3667	494.7920	.8336	.9634
D 5	109.2333	500.2540	.8096	.9637
E 1	109.4333	491.0126	.8150	.9635
E 2	109.1000	501.1966	.7243	.9641

Item	Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Scale Item - Total Correlation	Corrected Alpha if Item Deleted
E 3	109.2667	505.6506	.5599	.9652
E 4	109.1000	493.8862	.7860	.9637
F 1	109.5000	487.2931	.7747	.9638
F 2	109.3667	493.8954	.8013	.9636
F 3	109.2333	495.0126	.7427	.9640
F 4	109.6333	490.1713	.8062	.9635
G 1	109.2667	499.0989	.7194	.9641
G 2	109.1333	510.9471	.5150	.9653
G 3	109.3000	484.6310	.8590	.9631
G 4	109.0667	501.4437	.7883	.9638
G 5	109.2667	495.1678	.7803	.9637

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 32

Alpha = .9655

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ที่ รศ.รปศ.๐๐๐๗/๒๕๕๘

วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๘

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์อาทิตย์ อัจฉาญ

ด้วย นายวิเชียร มุลตะกร รหัสประจำตัว ๕๕๕๖๒๖๐๐๑๐๑๒๐ นักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง “ผลกระทบของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหาร
ส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความ
เรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ
- ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
  - ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
  - ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
  - อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาพร)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ที่ รต.รปค. ๐๐๕๕/๒๕๕๘

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๕๔๐๐๐

๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน คุณวัชรกร วิชาโคตร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายวิเชียร มุตตะกร รหัสประจำตัว ๕๕๘๖๒๖๐๐๑๐๑๒๐ นักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง "ทัศนคติของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหาร
ส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความ
เรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

เพื่อ

ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา

ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล

ตรวจสอบด้านภาษา

อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 ที่ รศ.รปศ.๐๐๐๖/๒๕๕๘ วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๘
 เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน อาจารย์วินัย แสงกล้า

ด้วย นายวิเชียร มุลตะกร รหัสประจำตัว ๕๕๘๖๒๖๐๐๑๐๑๒๐ นักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชา
 รัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำ
 วิทยานิพนธ์ เรื่อง “ทรรศนะของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหาร
 ส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความ
 เรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่าน
 เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา
 ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
 ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
 อื่นๆ ระบุ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
 มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาพร)
 คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ที่ รศ.รปศ. ๐๐๕๖/๒๕๕๘

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๕๐๐๐

๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

เรียน นายกองดีการบริหารส่วนตำบล .....

ด้วย นายวิเชียร มุตตะกร รหัสประจำตัว ๕๕๘๖๒๖๐๐๑๐๑๒๐ นักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง “ผลกระทบของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหาร
ส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้า
ทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรอายุ ๑๘ ปี
ขึ้นไป ในเขตตำบลหนองบอน ตำบลหนองบอน จำนวน ๓๓ คน เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตาม
วัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ที่ รศ.รปศ. ๐๐๕๗/๒๕๕๘

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๔๔๐๐๐

๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

เรียน นายกองค้ำการบริหารส่วนตำบล .....

ด้วย นายวิเชียร มุลตะกร รหัสประจำตัว ๕๕๘๖๒๖๐๐๑๐๑๒๐ นักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำ
วิทยานิพนธ์ เรื่อง “ผลกระทบของประชาชนต่อบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของสมาชิกสภาองค์การบริหาร
ส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย
บรรลุตามวัตถุประสงค์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเข้า
ทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรอายุ ๑๘ ปี
ขึ้นไป ในเขตตำบลหนองบอน ตำบลหนองบอน จำนวน ๓๗๕ คน เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตาม
วัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณ
มา ณ โอกาสนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยูภาพร)
คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

โทร. ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

โทรสาร ๐๔๓-๗๒๓๕๕๕

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายวิเชียร มุลตะกร
วันเกิด	16 กุมภาพันธ์ 2521
สถานที่เกิด	10 หมู่ที่ 1 บ้านหนองกง ตำบลหนองกงสวรรค์ อำเภอกोสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
ที่อยู่ปัจจุบัน	10 หมู่ที่ 1 บ้านหนองกง ตำบลหนองกงสวรรค์ อำเภอกोสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
สถานที่ทำงาน	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอกोสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม
ตำแหน่ง	นักบริหารงานทั่วไป
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2545	บริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ.) สาขาวิชาบริหารธุรกิจ (การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2560	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY